

Jaarverslag 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Kerngegevens	5
Verslag van het bestuur	7
Vermogensbeheer	11
Pensioenbeheer	22
Pensioenfondsbestuur	39
Risicobeleid	48
Vooruitzichten	57
Organisatie van het fonds	59
Functies en nevenfuncties	63
Bericht van het verantwoordingsorgaan	68
Verslag van de raad van toezicht	73
Jaarrekening 2019	75
Overige gegevens	111
Verklarende woordenlijst	120

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van Pensioenfonds Horeca & Catering over 2019. Een jaar dat door de coronacrisis ver achter ons lijkt te liggen. De coronacrisis heeft grote betekenis voor de gezondheid en de economie in de wereld en Nederland, en in het bijzonder voor de werkgevers en werknemers in onze sectoren horeca en contractcatering. Effecten voor ons pensioenfonds komen in het jaarverslag 2020 aan de orde. Dit jaarverslag geeft de resultaten, uitkomsten en situatie van 2019 weer.

Het fonds behaalde in 2019 een positief nettorendement van 26,30%. De verplichtingen van het fonds namen echter toe door de verdere daling van de rentetarieven in de eurozone. Onze financiële situatie verslechterde hierdoor dusdanig dat wij in het najaar van 2019 genoodzaakt waren om met sociale partners uit de horeca en catering te praten over mogelijkheden om kortingen op pensioenen in 2020 te voorkomen. Eind 2019 stemden sociale partners in met het voorstel om de opbouw in de premie-egaliseringsreserve te stoppen per 1 januari 2020. Ook stemden zij in met het voorstel om de tot 31 december 2019 gevormde premie-egaliseringsreserve ten gunste van de premiedekkingsgraad in 2020 en 2021 aan te wenden.

Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord beleggen vinden wij belangrijk. Daarom verduurzaamden wij onze beleggingsportefeuille ook in 2019 en besloten onder meer om te beleggen in groene obligaties. In 2019 richtten wij samen met Pensioenfonds Detailhandel het Dutch Engagement Network op om invloed uit te oefenen op het engagementbeleid en om de engagement activiteiten kostenefficiënt uit te voeren. Daarnaast ondertekende het fonds het Klimaatakkoord. Daarmee ondersteunen wij de klimaatdoelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs.

In 2018 onderzochten wij de mogelijkheden voor het inrichten van sleutelfuncties. Op basis daarvan besloten wij de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit in de eigen uitvoeringsorganisatie te beleggen. Na verder overleg in 2019 met De Nederlandsche Bank hebben wij dit gewijzigd. Wij hebben ervoor gekozen om beide sleutelfunctiehouders, in navolging van de actuariële sleutelfunctiehouder, in te vullen op basis van investering.

In 2019 startten wij met het automatisch overdragen van kleine pensioenen. Gezien de karakteristieken van onze sectoren gaat het hierbij om grote aantallen voormalige deelnemers van wie wij de aanspraak automatisch overdragen. Wij besloten daarom in ons strategisch communicatiebeleid een extra segmentatiecriterium op te nemen. In communicatie met deelnemers segmenteren wij voortaan ook boven en onder de grens van automatische waardeoverdracht.

Graag danken wij de leden van het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en de beleggingsadviescommissie voor hun betrokkenheid en gedegen adviezen in het afgelopen jaar. Daarnaast danken wij de medewerkers van ons fonds voor hun dagelijkse inzet voor al onze deelnemers en werkgevers.

Veel leesplezier gewenst!

Bestuur van Pensioenfonds Horeca & Catering

Kerngegevens

Werkgevers en deelnemers (in aantallen)	2019	2018	2017	2016	2015
Aangesloten werkgevers in jaar	40.975	38.211	36.525	35.794	35.608
Actieve deelnemers in jaar	408.411	400.751	385.839	367.115	344.621
Actieve deelnemers ultimo jaar	322.740	318.898	305.912	299.364	281.585
Gewezen deelnemers ultimo jaar	939.392	984.719	936.777	878.615	839.001
Pensioengerechtigden ultimo jaar	48.578	45.731	44.077	43.718	40.903
Totaal deelnemers ultimo jaar	1.310.710	1.349.348	1.286.766	1.221.697	1.161.489

Premies	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Premies (in % van de pensioengrondslag)</i>					
Ouderdomspensioen	16,80	16,80	16,80	16,80	16,80
<i>Premies (in € mln.)</i>					
Ouderdomspensioen	468,5	439,4	398,7	372,7	353,2
Aanvullende verzekeringen	7,2	7,5	7,3	7,9	4,8
Individuele vrijwillige voortzetting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal premies	475,7	446,9	406,0	380,6	358,0

Uitkeringen (in € mln.)	2019	2018	2017	2016	2015
Ouderdoms- en nabestaandenpensioen	90,3	88,4	82,5	86,5	73,3
Vroegpensioen	0,4	0,1	1,2	1,7	1,8
WAO-aanvullingsregeling	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7
WAO-gatverzekering	3,4	3,4	3,5	3,7	3,8
Totaal uitkeringen	95,6	93,4	88,8	93,5	80,6

Pensioenverbetering	2019	2018	2017	2016	2015
Voorwaardelijke toeslag ¹	0,00%	0,20%	0,10%	0,00%	0,10%
Onvoorwaardelijke toeslag ²	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0,52%	0,59%

¹ Toeslag per 1 januari van het volgende kalenderjaar.

² Toeslag per 31 december van een kalenderjaar vanuit 0,9%-punt opslag in de premie, alleen van toepassing voor actieve deelnemers. Vervallen met ingang van 2017 uit hoofde van de gesloten pensioenovereenkomst 2016-2021 tussen sociale partners.

Gemiddeld opgebouwd OP ultimo jaar (in €)	2019	2018	2017	2016	2015
Per actieve deelnemer	1.143	1.108	1.029	845	871
Per gewezen deelnemer	349	313	291	254	261

Pensioenvermogen en verplichtingen (in € mln.)	2019	2018	2017	2016	2015
Pensioenvermogen	12.614,6	9.774,0	9.576,0	8.866,7	7.709,4
Pensioenverplichtingen	11.607,6	9.103,4	8.348,6	8.139,9	6.983,4
Dekkingsgraad ³ op basis van FTK	108,7%	107,4%	114,7%	108,9%	110,4%
Beleidsdekkingsgraad ⁴	107,3%	113,4%	113,1%	105,5%	114,3%

Beleggingen (in € mln.)	2019	2018	2017	2016	2015
Belegd vermogen	12.630,2	9.753,3	9.527,1	8.788,8	7.611,7
Opbrengst beleggingen excl. renteswaps	1.623,0	-237,8	634,3	612,5	125,0
Opbrengst renteswaps	956,6	151,6	-185,4	297,1	-127,7
Opbrengst beleggingen incl. renteswaps	2.579,6	-86,2	448,9	909,6	-2,7
Netto opbrengst exclusief renteswaps in %	15,76%	-2,32%	7,48%	8,43%	2,34%
Netto opbrengst inclusief renteswaps in %	26,30%	-0,76%	5,07%	12,03%	0,24%

Kengetallen kosten	2019	2018	2017	2016	2015
Kosten pensioenbeheer (in euro per actieve/gepensioneerde deelnemer)	51	52	53	57	55
Kosten vermogensbeheer (als % van gemiddeld belegd vermogen)	0,33%	0,33%	0,31%	0,30%	0,34%
Transactiekosten (als % van gemiddeld belegd vermogen)	0,13%	0,12%	0,13%	0,16%	0,16%

Z-score	2019	2018	2017	2016	2015
Z-score	0,10	0,33	0,34	0,17	0,53
Performancetoets	1,94	2,17	2,17	2,25	2,19

³ Dekkingsgraad per maandeinde.

⁴ De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden per maandeinde over de laatste twaalf maanden.

Verslag van het bestuur

Financiële situatie

Tekortsituatie blijft in 2019 bestaan

De financiële situatie van Pensioenfonds Horeca & Catering is in 2019 niet verbeterd, er is nog steeds sprake van een tekortsituatie.

Beleidsdekkingsgraad daalde in 2019

De beleidsdekkingsgraad daalde van 113,4% per 31 december 2018 naar 107,3% per einde 2019. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het pensioenvermogen en de pensioenverplichtingen. Pensioenfonds Horeca & Catering hanteert maandelijks de door De Nederlandsche Bank voorgeschreven berekeningsmethode. De dekkingsgraad per maandeinde kan in korte tijd sterk schommelen door fluctuaties op de financiële markten. Een verandering in de bezittingen of de verplichtingen heeft direct effect op de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden per maandeinde over de laatste twaalf maanden. Deze beleidsdekkingsgraad is door de twaalfmaandsmiddeling stabielere dan de dekkingsgraad per maandeinde. Vanaf 1 januari 2015 baseert Pensioenfonds Horeca & Catering beleidsbeslissingen op deze beleidsdekkingsgraad. Pensioenfonds Horeca & Catering publiceert de beleidsdekkingsgraad maandelijks op de website van het fonds.

Ontwikkeling beleidsdekkingsgraad

In de grafiek 'Ontwikkeling (beleids)dekkingsgraad 2019' is de ontwikkeling gedurende 2019 van de beleidsdekkingsgraad ten opzichte van de ontwikkeling van de dekkingsgraden per maandeinde weergegeven. In 2019 steeg de dekkingsgraad licht; de beleidsdekkingsgraad daalde.

zou het reservetekort naar verwachting in de loop van 2027 zijn opgeheven zonder expliciete herstelmaatregelen te hoeven nemen. Op 23 mei 2019 stemde DNB in met het herstelplan per 1 januari 2019 zoals ingediend door het bestuur.

De financiële situatie van het fonds is ultimo 2019 niet verbeterd. In maart 2020 diende het fonds daarom opnieuw een herstelplan in bij DNB. Op 4 juni 2020 stemde DNB in met dit herstelplan per 1 januari 2020. In dit herstelplan is het reservetekort naar verwachting in de loop van 2026 opgeheven zonder dat het bestuur expliciete herstelmaatregelen hoeft te nemen.

Rekenrente

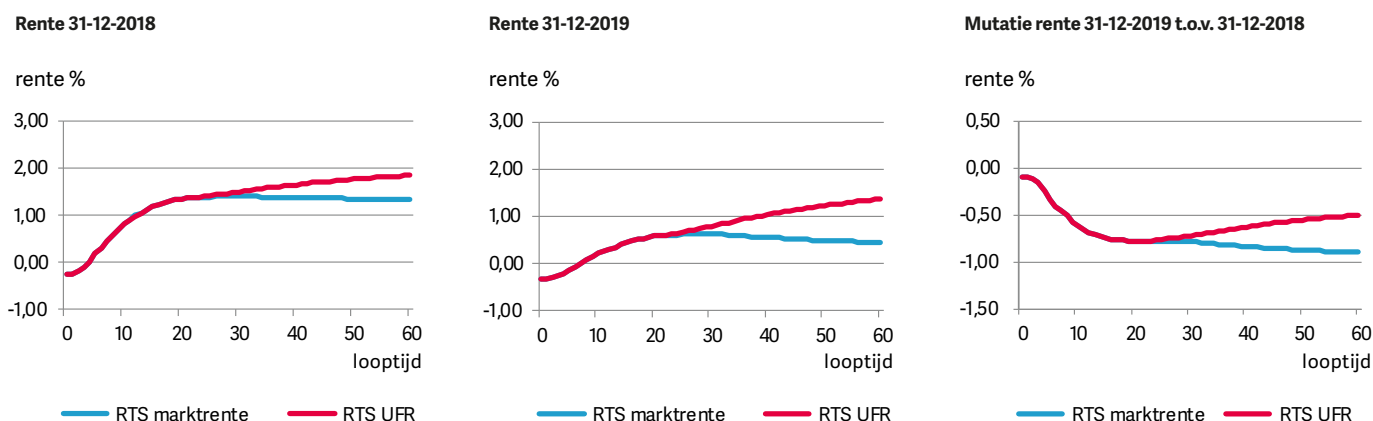
Pensioenfonds Horeca & Catering berekent de technische voorzieningen met diverse rentetermijnstructuren (RTS) die op verschillende wijzen worden vastgesteld.

In september 2012 werd door het kabinet voor Nederlandse pensioenfondsen de Ultimate Forward Rate (UFR) ingevoerd. Tot dan toe werden de verplichtingen van pensioenfondsen gewaardeerd op basis van de marktrente. Met ingang van 15 juli 2015 is de UFR geen vast percentage meer, maar variabel en afhankelijk van de historische marktrenten over een periode van tien jaar. Doordat de marktrente de afgelopen jaren is gedaald, zal de UFR ook gaan dalen als de marktrente op het huidige lage niveau blijft. De hoge rentes uit de eerste jaren zullen er dan namelijk 'uitlopen'. Zelfs als de marktrente gaat stijgen, blijft de UFR nog dalen. Pensioenfonds Horeca & Catering hanteerde bij de berekening van de technische voorzieningen in 2019 de volgende rentetermijnstructuren:

- De RTS volgens de methodiek die per 15 juli 2015 door De Nederlandsche Bank is voorgeschreven (DNB-UFR-nieuw);
- De RTS vastgesteld op basis van actuele marktrente (RTS-swap).

De laatste is relevant in het kader van de werking van de rente-afdekking. De marktrente daalde in 2019. In de figuur 'Rente eind 2019 ten opzichte van eind 2018' zijn de rentecurven van de marktrente (RTS-marktrente) en met de UFR (RTS UFR) per jaareinden 2018 en 2019 weergegeven. Daarnaast is de verandering in beide curven eind 2019 ten opzichte van eind 2018 in beeld gebracht.

Rente eind 2019 ten opzichte van eind 2018

Levensverwachting en sterfteonderzoek

Jaarlijks onderzoekt Pensioenfonds Horeca & Catering de sterfteontwikkeling binnen het deelnemersbestand van het fonds. De levensverwachting van de deelnemers van het fonds is lager dan die van de hele Nederlandse bevolking. Daarom past het fonds voor deze zogenaamde fondsspecifieke ervaringssterfte correctiefactoren toe op de landelijke sterftekansen. Uit het onderzoek dat het fonds in 2019 uitvoerde, blijkt een wijziging van de correctiefactoren voor fondsspecifieke ervaringssterfte noodzakelijk. Dit leidde tot een verhoging van de technische voorzieningen van circa 0,4%.

Beëindigen van opbouw in de premie-egalisereserve

In 2019 sprak het bestuur met sociale partners over de financiële situatie van het fonds. De financiële situatie van het fonds verslechterde in de zomer van 2019 dusdanig dat het noodzakelijk was voor het bestuur om met sociale partners de mogelijkheden om kortingen te voorkomen te bespreken. In december 2019 is overeengekomen om per 1 januari 2020 de opbouw van de premie-egalisereserve te beëindigen en het saldo op 31 januari 2019 in 2020 en 2021 aan te wenden ten gunste van de premiedekkingsgraad. De premie-egalisereserve was bedoeld om een eventueel negatief verschil tussen de feitelijke premie en de kostendeekkende premie in de periode 2016 tot en met 2021 te herstellen. Mede door het besluit om de opbouw van de premie-egalisereserve te beëindigen en het saldo ten gunste van de premiedekkingsgraad aan te wenden was de dreiging van een korting ultimo 2019 niet aan de orde.

Vermogensbeheer

Om de pensioenen nu en in de toekomst te kunnen betalen, belegt Pensioenfonds Horeca & Catering de ontvangen pensioenpremies. Het fonds maakt daarbij een zorgvuldige afweging tussen risico, rendement en duurzaamheid.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van Pensioenfonds Horeca & Catering richt zich op de lange termijn. Tegelijkertijd houdt het fonds ook de risico's op de korte termijn goed in de gaten. De pensioenverplichtingen zijn bepalend voor de wijze van beleggen.

De financiële ontwikkeling van het fonds wordt vooral gedreven door de strategische assetallocatie. Daarom besteedt het fonds veel aandacht aan het vaststellen van het strategisch beleid en is de bestuurlijke focus gericht op hoofdlijnen. Dit wordt frequent geëvalueerd aan de hand van een lange termijn verkenning om te toetsen of de lange termijn strategie nog past bij het fonds. Een instrument hiervoor is de ALM-studie.

In de ALM-studie toetst het bestuur of het beleggingsbeleid nog steeds het beste past bij de doelstelling en risicohouding van Pensioenfonds Horeca & Catering. Het bestuur kijkt daarbij naar de strategische beleggingsmix, renteaftdekking, premiebeleid en toeslagbeleid. Uit de ALM-studie komt o.a. een strategische normportefeuille op hoofdcategorieën (vastrentende waarden en zakelijke waarden). In een risicobudgetstudie vindt verdere verfijning naar individuele beleggingscategorieën plaats. Door actuele ontwikkelingen kan het nodig zijn het beleid bij te stellen. Het fonds volgt de resultaten van zijn vermogensbeheerders en de veranderingen in de markt op de voet, zodat trends en ontwikkelingen tijdig in het beleid tot uiting komen. Daarbij vergelijkt het fonds de beleggingsresultaten van zijn vermogensbeheerders met de resultaten van vooraf door het pensioenfonds geselecteerde benchmarks.

Het fonds kiest hierbij voor passief beheer, omdat structureel toevoegen van waarde door actief beheer moeilijk is en tot hogere uitvoeringskosten leidt. Wel maakt het bestuur voor elke beleggingscategorie een expliciete keuze tussen actief of passief beleggen. Per saldo belegt het fonds ongeveer 66% van de portefeuille passief.

Rendement op de beleggingen

Over 2019 bedroeg het nettorendement, inclusief de renteswaps en de valuta-afdekking, +26,30%. Pensioenfonds Horeca & Catering gebruikt renteswaps om een deel van het renterisico af te dekken. Ook dekt het fonds het valutarisico grotendeels af, omdat niet alle beleggingen in euro's zijn. Voor een goede vergelijking met de benchmark wordt het nettorendement exclusief renteswaps en valuta-afdekking gehanteerd. Over 2019 bedroeg het nettorendement op de beleggingen exclusief renteswaps en valuta-afdekking +17,35%. Dit nettorendement was 0,07%-punt lager dan het rendement van de vergelijkende benchmark (+17,42%). De rendementscijfers zijn berekend door Bank of New York Mellon, een onafhankelijke beleggingsadministrateur.

Totaalrendementen 2019

Rendementen op de beleggingen	Bruto absoluut rendement	Kosten	Netto absoluut rendement	Benchmark	Netto relatief rendement
Excl. renteswaps en excl. valuta-afdekking	17,66%	0,31%	17,35%	17,42%	-0,07%
Excl. renteswaps en incl. valuta-afdekking	16,08%	0,32%	15,76%	n.v.t.	n.v.t.
Incl. renteswaps en incl. valuta-afdekking	26,63%	0,33%	26,30%	n.v.t.	n.v.t.

In de tabel 'Rendementen beleggingscategorieën 2019' staat een overzicht van de bruto en netto absolute rendementen per beleggingscategorie. Daarnaast is de benchmark opgenomen om de netto relatieve rendementen ten opzichte van de benchmark uit te kunnen drukken.

Rendementen beleggingscategorieën 2019

Beleggingscategorie	Bruto absoluut rendement	Kosten	Netto absoluut rendement	Benchmark	Netto relatief rendement
Zakelijke waarden					
Aandelen	29,36%	0,15%	29,21%	27,45%	1,76%
Converteerbare obligaties	14,02%	0,40%	13,62%	14,07%	-0,45%
Private equity	15,80%	4,07%	11,73%	33,02%	-21,29%
Onroerend goed					
Beursgenoteerd	27,25%	0,11%	27,14%	26,18%	0,96%
Niet-beursgenoteerd	10,61%	0,48%	10,13%	8,91%	1,22%
Vastrentende waarden					
Obligaties	7,87%	0,15%	7,72%	7,90%	-0,18%
Hypotheke	8,17%	0,41%	7,76%	4,87%	2,89%

De strategische beleggingsportefeuille van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat voor 45,5% uit zakelijke waarden, waaronder aandelen. Beleggingen in vastrentende waarden beslaan 44,5% van de strategische portefeuille. Hieronder vallen obligaties en de beleggingen in hypotheke. De resterende 10% is belegd in een combinatie van beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd onroerend goed.

Verdeling vermogen eind 2019

Beleggingscategorie	Portefeuille		Norm
	x € 1.000	in %	in %
Zakelijke waarden	6.286.302	49,9%	45,5%
Aandelen	5.554.821	44,1%	39,0%
Converteerbare obligaties	261.980	2,1%	2,0%
Private equity	469.501	3,7%	4,5%
Onroerend Goed	1.338.222	10,6%	10,0%
Vastrentende waarden	4.969.175	39,5%	44,5%
Obligaties	4.405.404	35,0%	39,5%
Hypotheken	563.771	4,5%	5,0%
Totaal belegd vermogen⁵	12.593.699	100%	100%

De cijfers over het belegd vermogen in de kerncijfers en in de jaarrekening worden op een andere manier gepresenteerd dan in de tabel 'Verdeling vermogen eind 2019' hierboven. Dit komt doordat de beleggingscategorieën in dit onderdeel van het verslag volgens het (strategisch) beleggingsbeleid zijn opgenomen. In de jaarrekening en in de kerncijfers is de toerekening van de beleggingen aan de verschillende beleggingscategorieën op basis van verslaggevingsvoorschriften voorgeschreven. Deze verslaggevingsvoorschriften kennen een andere indeling.

Z-score en performancetoets

De z-score van Pensioenfonds Horeca & Catering over 2019 bedraagt 0,10. Dit betekent dat het fonds met de daadwerkelijke uitvoering van het beleggingsbeleid in 2019 betere resultaten behaalde dan de vergelijkende benchmarks. Bij het berekenen van de z-score is rekening gehouden met de uitvoeringskosten van het vermogensbeheer, zodat het gaat om nettorendementen. Als het feitelijk nettorendement op de beleggingen van het fonds hoger is dan het netto normrendement, dan ontstaat een positieve z-score.

Pensioenfonds Horeca & Catering voldoet over 2019 aan de norm voor de performancetoets. De uitkomst van de performancetoets over de jaren 2015-2019 is 1,94. Als de uitkomst van de performancetoets lager is dan nul, dan is het fonds verplicht om werkgevers die daarom vragen vrijstelling van de verplichtstelling te verlenen. Dit volgt uit het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000.

Rendement per beleggingscategorie

Zakelijke waarden

Beleggingen in aandelen zijn een belangrijk onderdeel van de portefeuille zakelijke waarden. De aandelenportefeuille van Pensioenfonds Horeca & Catering behaalde in het verslagjaar een nettorendement van +29,2%. De benchmark behaalde een rendement van +27,5%.

⁵ Totaal belegd vermogen is exclusief renteswaps en valuta-afdekking.

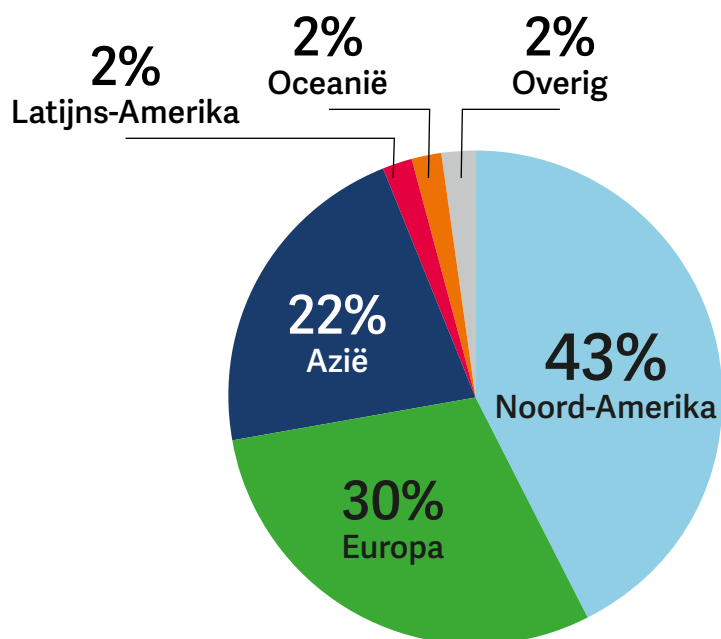
De wereldwijde economische groei daalde in 2019 tot een niveau van 2,9%. Vooral in de tweede helft van het jaar werd groei negatief beïnvloed door wereldwijde geopolitieke spanningen en groeivertragingen in grote opkomende markten. De wereldwijde spanningen waren vooral zichtbaar in een lagere groei van het handelsvolume en teruglopende industriële productie.

Toch herstelden aandelenmarkten zich van de daling van de aandelenkoersen eind 2018. Belangrijke oorzaak van de stijging was het accommoderende beleid van centrale banken. In 2019 gingen rentetarieven weer omlaag en deden centrale banken meer steunaankopen. Tegen het einde van het jaar zorgde de hoop op een de-escalatie van het Chinees-Amerikaanse handelsconflict voor een verdere impuls. In Europa ontstond meer zekerheid over de Brexit; het Verenigd Koninkrijk heeft op 31 januari 2020 de Europese Unie verlaten. Een aantal grote opkomende markten (India, Mexico, Zuid-Afrika, Argentinië) heeft last van een lage binnenlandse vraag als gevolg van o.a. sociale spanningen en ineffectief economisch beleid. Ook zijn deze markten relatief gevoelig voor een vertraging van wereldwijde economische groei. Europese aandelen stegen gemiddeld met +24,3% en Amerikaanse aandelen met +31,5%. Opkomende markten bleven met +18,6% achter.

De portefeuille converteerbare obligaties behaalde een nettorendement van +13,6%, de benchmark rendeerdde +14,1%. Converteerbare obligaties zijn obligaties die door de houder onder bepaalde voorwaarden en gedurende een bepaalde periode kunnen worden omgewisseld (geconverteerd) in aandelen van dezelfde onderneming.

Het nettorendement op private equity bedroeg in 2019 +11,7%, waarbij de benchmark van beursgenoteerde aandelen een rendement van +33,0% kende. Het relatieve rendement is voor het grootste deel het gevolg van het feit dat private equity waarderingen met vertraging tot stand komen, terwijl de benchmark van beursgenoteerde aandelen deze vertraging niet kent. Private equity bleef in 2019 in trek bij investeerders. Wereldwijd was er veel geld beschikbaar bij investeerders die een aantrekkelijk rendement verwachtten. Daarnaast was het gunstig om transacties in private equity te financieren met vreemd vermogen vanwege lage rentes. Deze twee factoren leidden tot een prijsopdrijvend effect op de private equity markt. Ondanks de opgelopen waarderingen steeg het volume van het totaal aantal transacties door private equity met 8% in 2019. De figuur 'Regioverdeling zakelijke waarden eind 2019' laat de regioverdeling zien van de totale portefeuille zakelijke waarden van Pensioenfonds Horeca & Catering.

Regioverdeling zakelijke waarden eind 2019 ⁶

Onroerend goed

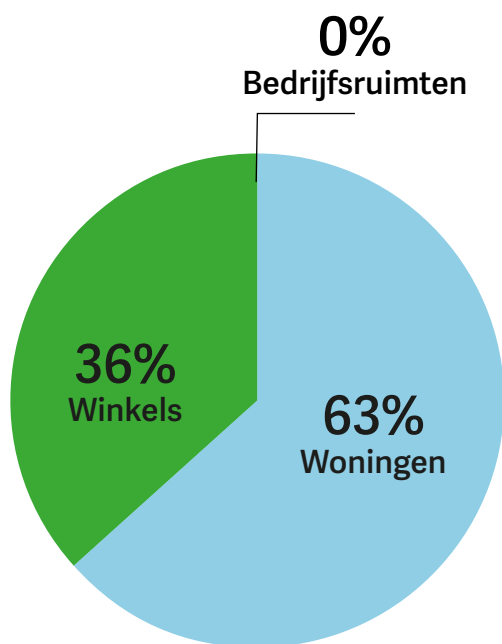
Beleggingen in onroerend goed zijn verdeeld over beursgenoteerd onroerend goed en niet-beursgenoteerd indirect onroerend goed. Pensioenfonds Horeca & Catering belegt in beide categorieën en behaalde met de portefeuille wereldwijd beursgenoteerd onroerend goed over 2019 een netto-rendement van +27,1%. De benchmark behaalde een totaalrendement van +26,2%.

Pensioenfonds Horeca & Catering behaalde met de portefeuille niet-beursgenoteerd indirect onroerend goed een nettorendement van +10,1%, waarbij de benchmark een rendement van +8,9% liet zien. De portefeuille niet-beursgenoteerd indirect onroerend goed is volledig belegd in Nederlands onroerend goed. De beleggingen bestaan uit woningen en winkels. De rendementen waren in 2019 in beide sectoren positief. Vooral de beleggingen in woningen hadden een positieve bijdrage aan het rendement (+12,2%), als gevolg van een stijgende vraag naar huurwoningen in het middensegment bij zowel huurders als beleggers. Ook de beleggingen in winkels rendeerden positief (+5,5%), dankzij de gemiddeld hoge kwaliteit van de winkelportefeuille.

De figuur 'Verdeling portefeuille niet-beursgenoteerd indirect onroerend goed eind 2019' geeft de verdeling over sectoren weer van de portefeuille niet-beursgenoteerd indirect onroerend goed.

⁶ De percentages in het figuur tellen niet op tot 100% door afronding.

Verdeling portefeuille niet-beursgenoteerd indirect onroerend goed eind 2019⁷

Vastrentende waarden

De beleggingscategorie vastrentende waarden van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat uit beleggingen in obligaties en hypotheeklen. Het nettorendement op de beleggingen in obligaties bedroeg +7,7%. De benchmark behaalde een totaalrendement van +7,9%. Het positieve rendement in de categorie werd vooral veroorzaakt door een dalende rente gedurende het jaar.

De obligatieportefeuille van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat uit staatsobligaties van eurolanden, obligaties in opkomende markten en high yield obligaties.

De beleggingen in Europese staatsobligaties bestaan uit nominale en inflatie gerelateerde staatsobligaties. De portefeuille nominale obligaties bestaat alleen uit beleggingen in Nederland en Duitsland. Voor de portefeuille inflatie gerelateerde obligaties belegt het fonds alleen in Duitsland en Frankrijk. Over 2019 bedroeg het nettorendement op de nominale staatsobligaties +8,9% en op de inflatie gerelateerde staatsobligaties +3,2%.

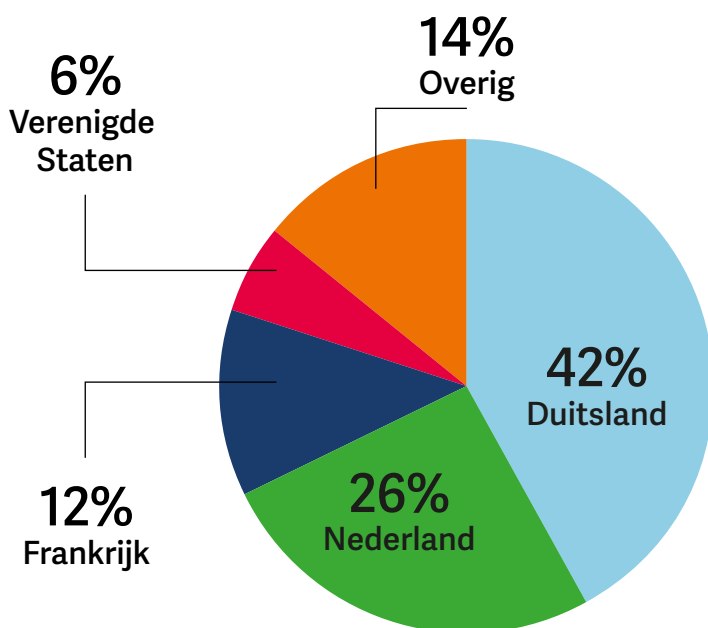
Het nettorendement op obligaties in opkomende markten bedroeg over 2019 +19,2%. De portefeuille high yield obligaties behaalde een rendement van +15,3%.

De portefeuille hypotheeklen bestaat uit Nederlandse particuliere en zakelijke hypotheeklen. Deze portefeuille behaalde een nettorendement van +7,8%. De benchmark behaalde een totaalrendement van +4,9%.

De figuur 'Regioverdeling vastrentende waarden eind 2019' geeft de regioverdeling voor de beleggingscategorie vastrentende waarden weer.

⁷ De percentages in het figuur tellen niet op tot 100% door afronding.

Regioverdeling vastrentende waarden eind 2019

Afdekking rente- en valutarisico

Het renterisico is een van de belangrijkste risico's van het fonds. Sinds 1 juli 2015 wordt op basis van het strategisch afdekkingsbeleid 50% van het renterisico afgedekt. Pensioenfonds Horeca & Catering dekt het renterisico van de verplichtingen af op basis van de marktcurve en niet op basis van de UFR curve. De doelstellingen van het fonds zijn immers economisch en op deze manier loopt het fonds ook geen modelrisico op de berekeningsmethodiek van de UFR. Het strategisch beleid ten aanzien van de renteaftdekking houdt in dat de mate van afdekking samenhangt met de dekkingsgraad en de rentestand. Het fonds dekt het renterisico af door 22,5% (strategisch normgewicht) van de beleggingsportefeuille in langlopende euro-staatsobligaties te beleggen. De beleggingen in hypotheek (5%) en reële staatsobligaties (10%) zijn ook onderdeel van de renteaftdekking. Om tot een afdekking van 50% te komen, gebruikt Pensioenfonds Horeca & Catering daarnaast renteswaps. In 2019 daalden de lange rentes, waardoor de renteswaps positief bijdroegen aan het rendement. Pensioenfonds Horeca & Catering behaalde in 2019 een rendement van +15,8% exclusief renteaftdekking en inclusief valuta aftdekking. Het rendement inclusief renteaftdekking en valuta aftdekking over 2019 bedraagt +26,3%.

Pensioenfonds Horeca & Catering dekt het valutarisico op beleggingen in vreemde valuta van ontwikkelde markten strategisch voor 70% af naar de euro. Het valutarisico wordt afgedekt door een centrale valuta-overlay die op passieve wijze wordt beheerd. Er is geen duidelijke rendementsverwachting of risicopremie voor het nemen van valutarisico. Valutabewegingen zijn bovendien moeilijk voorspelbaar. Het afdekken van het valutarisico is bedoeld om het risico in de beleggingsportefeuille te verminderen. Het fonds dekt het valutarisico op beleggingen in opkomende markten niet af vanwege de beperkte beschikbaarheid en liquiditeit van instrumenten en de hoge implementatiekosten.

Strategische beleggingsallocatie: focus op lange termijn en risicobeheersing

Evaluatie beleggingscategorieën

Het bestuur houdt periodiek de toegevoegde waarde van alle beleggingscategorieën tegen het licht. In 2019 zijn de beleggingscategorieën aandelen ontwikkelde landen (large cap), aandelen opkomende landen en obligaties opkomende landen geëvalueerd. Het bestuur vergeleek daarbij het gerealiseerde rendement met de aannames uit de strategische studies. Ook beoordeelde het bestuur de ontwikkeling van de risico's in de betreffende beleggingscategorieën. Het bestuur concludeerde dat de invulling van de onderzochte beleggingscategorieën aansluit op de strategische uitgangspunten en nog steeds voldoet aan de verwachtingen.

Het bestuur deed daarnaast in 2019 strategische evaluaties van het rente afdekkingsbeleid en het valuta afdekkingsbeleid. In de evaluatie werd beoordeeld in hoeverre het huidige beleid nog voldoende aansluit bij de doelstellingen. Het bestuur concludeerde dat dit nog altijd het geval is.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Doelstelling van Pensioenfonds Horeca & Catering is om op korte en lange termijn de beoogde pensioenuitkeringen aan haar deelnemers veilig te stellen. Het fonds vindt het daarom belangrijk dat de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze worden belegd. Een goed rendement voor de deelnemers van het fonds is hierbij het uitgangspunt, maar het fonds vindt het ook belangrijk om een goed rendement op een maatschappelijk verantwoorde wijze te bereiken.

Het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat onder meer uit beleid op het gebied van uitsluitingen, doelinvesteringen, stemmen, engagement en het integreren van Environmental, Social and Governance (ESG)-factoren in de portefeuille. Het fonds kijkt naar ESG-factoren naast traditionele maatstaven als rendement, volatiliteit en correlatie.

Een belangrijk onderdeel van het mvb-beleid is de omarming van een tweetal sustainable development goals (SDG's) die passen bij de identiteit van Pensioenfonds Horeca & Catering, te weten SDG 12: Duurzame consumptie en productie en SDG 13: Klimaatverandering aanpakken.

Pensioenfonds Horeca & Catering onderschrijft het belang van alle zeventien SDG's die zijn vastgesteld door de Verenigde Naties, maar in het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid ligt de focus op twee ervan. De gekozen thema's zijn volgens Pensioenfonds Horeca & Catering essentieel om een leefbare wereld te behouden. Daarnaast is het raakvlak van deze thema's met deelnemers, pensioengerechtigden en aangesloten werkgevers in de sectoren horeca en catering groot.

Het bestuur heeft zich uitgesproken om specifieke doelstellingen te koppelen aan deze SDG's. De doelstellingen betreffen:

- Vermindering van de CO₂-uitstoot van de volledige beleggingsportefeuille met 20% in 2020;
- Verviervoudiging van het belang in beleggingen met een positieve duurzaamheidsbijdrage van 1% van het belegd vermogen naar 4% in 2023;
- Vergroting van onze invloed op bedrijven door samen te werken met andere investeerders.

Vermindering van de CO₂ uitstoot van de beleggingsportefeuille

In 2019 besloot het bestuur om in de beleggingscategorie aandelen ontwikkelde markten (Verenigde Staten) een optimalisatie door te voeren waarbij de 7,5% meest CO₂ intensieve bedrijven worden uitgesloten. Dit is zonder kostenverhoging doorgevoerd binnen de passieve beleggingswijze bij deze beleggingscategorie. Ook startte het fonds in 2019 met het optimaliseren van het wereldwijde beursgenoteerde vastgoedmandaat, door de 20% minst duurzame vastgoedfondsen (gemeten naar de score op de Global Real Estate Sustainability Benchmark) uit te sluiten. In 2018 was al een CO₂ optimalisatie doorgevoerd in de categorie aandelen ontwikkelde markten exclusief Verenigde Staten, wat zorgde voor 70% lagere CO₂ intensiteit dan de benchmark.

Om in 2020 een reductie van 20% van de CO₂-uitstoot van de totale beleggingsportefeuille te bereiken vond in 2018 een nulmeting plaats. In 2019 vond een nieuwe meting plaats. De uitkomst van de meting in 2019 laat zien dat het fonds de doelstelling voor 2020 (-20%) al heeft behaald. Het bestuur evalueert in 2020 de MVB-doelstelling. Daarbij is ook aandacht voor de doelstellingen aanzien van de CO₂ reductie.

Verviervoudiging van het belang in beleggingen met een positieve duurzaamheidsbijdrage

Pensioenfonds Horeca & Catering levert een actieve bijdrage aan maatschappelijk verantwoord beleggen door te investeren in private equity dat specifiek is gericht op het investeren in schone technologieën. Ook heeft het bestuur in 2019 besloten te beleggen in groene obligaties. Deze obligaties moeten aan specifieke eisen voldoen ten aanzien van verschillende ESG factoren.

Vergroting van onze invloed op bedrijven door samen te werken met andere investeerders

Pensioenfonds Horeca & Catering neemt maatschappelijke verantwoordelijkheid door een actieve houding aan te nemen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Deze actieve houding blijkt onder andere uit het aangaan van de dialoog met ondernemingen waarin het fonds belegt met als doel om een positieve structurele gedragsverandering te realiseren. Daarnaast maakt Pensioenfonds Horeca & Catering gebruik van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Vanaf 2019 heeft Pensioenfonds Horeca & Catering het uitoefenen van stemrecht en het aangaan van de dialoog in eigen hand en laat het dat niet langer over aan externe vermogensbeheerders.

In 2019 is het Dutch Engagement Network (DEN) opgericht. Dit is een engagement initiatief opgezet door de bedrijfstakpensioenfondsen voor de detailhandel en horeca & catering, in samenwerking met serviceprovider Achmea Investment Management en adviesbureau Finance Ideas. DEN is een toevoeging op het eigen engagement beleid van de betrokken pensioenfondsen. Het richt zich op additionele, specifieke Nederlandse thema's die te relateren zijn aan de ESG-doelstellingen of Sustainable Development Goals. Zo is door het bestuur 'Water in de toeleveringsketen' als een van de hoofdthema's benoemd. Door samen te werken met een beperkt aantal gelijkgestemde pensioenfondsen heeft elke deelnemer in het engagement netwerk veel invloed op het uit te voeren engagement beleid en kunnen de engagement activiteiten kostenefficiënt worden uitgevoerd. In beginsel is er sprake van een open toelatingsbeleid. Pensioenfondsen die zich herkennen in de doelstellingen en thema's van DEN worden uitgenodigd te participeren in het engagement netwerk.

Duurzaamheidsinitiatieven

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft in 2019 de Montreal Pledge ondertekend en zich gecommitteerd aan het klimaatakkoord.

Montreal Pledge

De Montreal Pledge wordt ondersteund door United Nations Principles for Responsible Investments (UNPRI) en het United Nations Environment Programme Finance Initiative. De Montreal Pledge is in 2014 in het leven geroepen en heeft tot doel meer inzicht te bieden in de uitstoot van beleggingsportefeuilles. De ondertekening ervan leidt niet tot de verplichting tot het reduceren van de uitstoot van de beleggingsportefeuille, maar moedigt dit uiteraard wel aan. Met de ondertekening zet Pensioenfonds Horeca & Catering kracht bij haar beleid ten aanzien van CO₂-reductie en laat zien dit thema serieus te nemen.

Commitment klimaatakkoord

De kern van het commitment aan het klimaatakkoord is de ondersteuning van het klimaatakkoord van Parijs. De CO₂-doelstelling die Pensioenfonds Horeca & Catering formuleerde, sluit aan bij de doelstellingen van het klimaatakkoord.

Stembeleid en engagement

Stembeleid

Pensioenfonds Horeca & Catering stemde in 2019 tijdens 1.585 vergaderingen. Deze aandeelhoudersvergaderingen vonden wereldwijd plaats. In totaal werd door Pensioenfonds Horeca & Catering op 19.703 agendapunten gestemd. In 2019 werd op circa 17% van alle agendapunten tegen voorstellen van het management gestemd en 83% voor voorstellen van het management.

Normatief engagement

Pensioenfonds Horeca & Catering vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen die internationaal breed gedragen normen schenden. Wij noemen dit normatief engagement. Per ultimo 2019 maken 43 ondernemingen deel uit van het normatieve engagement programma, waarmee het fonds 59 dialogen voert op het gebied van mensenrechten (20%), arbeidsnormen (28%), milieu (32%) en anti-corruptie (20%).

Thematisch engagement

Het thematische engagement programma van Pensioenfonds Horeca & Catering is gericht op het verhogen van sociale-, milieu- en governance standaarden in sectoren, ketens of bij individuele ondernemingen die zich in het beleggingsuniversum bevinden. In het tweede halfjaar van 2019 bestond het thematische engagement programma van Pensioenfonds Horeca & Catering uit negen engagement thema's, namelijk: waterrisico's, leefbaar loon, klimaat en transport, Access to Nutrition, klimaattransitie, energie-efficiëntie, goede en beschikbare medicijnen, plastics en human capital. Binnen deze thema's zijn 49 ondernemingen opgenomen.

ALM-studie 2019

Het bestuur besloot in 2019 een ALM-studie uit te voeren. In de ALM-studie is getoetst of het beleggingsbeleid nog steeds het beste past bij de doelstelling en risicohouding van Pensioenfonds Horeca & Catering, gegeven de economische uitgangspunten en financiële situatie van het pensioenfonds. Eind 2019 is de ALM-studie afgerond. De uitkomsten van deze studie bevestigden de huidige strategische beleggingsmix.

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie heeft als aandachtsgebieden onder meer de lange termijn beleggingsstrategie (inclusief ALM-studie) en monitoring van de uitvoering van het beleggingsbeleid.

In 2019 heeft de commissie het bestuur onder meer geadviseerd over:

- Uitgevoerde ALM-studie;
- Evaluatie normenkader risicomanagement;
- Verdere implementatie maatschappelijk verantwoord beleggen;
- Strategische verkenning groene obligaties en aanstelling beheerder groene obligaties;
- Beleggingsjaarplan 2020;
- Strategisch beleggingsbeleid;
- Evaluatie strategisch valuta afdekkingsbeleid en rente-afdekkingsbeleid;
- De evaluatie en de strategische uitgangspunten van verschillende beleggingscategorieën;
- Onderzoek kosten vermogensbeheer.

De beleggingsadviescommissie was ook betrokken bij de jaarlijkse strategische conferenties van het bestuur.

In het verslagjaar heeft een wisseling in de samenstelling van de commissie plaatsgevonden. De heer Sirks is na beëindiging van zijn lidmaatschap met twee termijnen per 1 juli 2019 opgevolgd door de heer Soederhuizen.

Pensioenbeheer

Op basis van het toeslagbeleid en de financiële situatie van het fonds in 2019 besloot het bestuur dat er geen ruimte was om per 1 januari 2020 een toeslag te verlenen.

Het bestuur besloot in 2019 om een aantal onderdelen van het pensioenreglement aan te passen. De meeste aanpassingen zijn het gevolg van nieuwe communicatieverplichtingen, zoals het communiceren in scenario's op het Uniform Pensioenoverzicht. Ook besloot het bestuur tot het automatisch overdragen van bestaande kleine pensioenaanspraken. Per 1 januari 2019 kwamen hele kleine pensioenaanspraken die zijn ontstaan voor 1 januari 2019 te vervallen na een besluit daartoe van het bestuur. Hele kleine pensioenaanspraken die zijn ontstaan na 1 januari 2019 komen van rechtswege te vervallen.

Pensioenfonds Horeca & Catering formuleerde in 2019 een Cloud strategie inclusief een roadmap om over te stappen naar Cloud computing. Via Cloud computing is het mogelijk om informatietechnologie met gebruikers te delen.

Premie

Premie per 1 januari 2019

De feitelijke (doorsnee) premie voor de basispensioenregeling van Pensioenfonds Horeca & Catering bedroeg in 2019, net als in 2018, 16,8% van de pensioengrondslag. Voor 2020 is de premie ook vastgesteld op 16,8%. De premies voor de aanvullende regelingen van het fonds worden hiervan afgeleid en zijn op basis van dezelfde uitgangspunten vastgesteld.

Met ingang van 1 januari 2016 toetst Pensioenfonds Horeca & Catering de kostendekkendheid van de premie op basis van verwacht rendement. Het verwacht rendement is vastgesteld in overeenstemming met het pensioenakkoord van sociale partners van juni 2015 en bedraagt 4,1%. Het bestuur stelde de verwachte kostendekkende premie voor 2019 vooraf vast op basis van de gegevens per 30 september 2018. Deze gedempte kostendekkende premie is met 14,8% in 2019 2,0%-punt lager dan de feitelijke premie van 16,8%. Ook voor 2020 wordt een gedempte kostendekkende premie verwacht die lager is dan de feitelijke premie. Het fonds voldoet hiermee aan de eisen die de Pensioenwet stelt aan de premiestelling.

Onderstaande figuur specificeert de opbouw van de kostendekkende premie over 2019. De kostendekkende premie is zowel ongedempt (op basis van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2019) als gedempt (op basis van verwacht rendement) berekend. De kostendekkende premie en de premiecomponenten daarbinnen zijn als bedrag en als percentage van de pensioengrondslag genoemd.

Opbouw kostendekkende premie 2019

Premie 2019	Ongedempte premie		Gedempte premie		
	1-1-2019	x € 1 mln	in %	x € 1 mln	in %
Pensioengrondslagsom		2.767,8	100,0%	2.767,8	100,0%
Netto koopsom voor pensioenopbouw		459,6	16,6%	189,8	6,9%
Voortzetting bij arbeidsongeschiktheid		7,1	0,3%	2,9	0,1%
Risico-NP eerste halfjaar actieve dienst		0,7	0,0%	0,7	0,0%
Toevoeging aan kostenvoorziening		16,1	0,6%	6,6	0,2%
Verzekeringstechnische lasten		483,5	17,5%	200,1	7,2%
Opslag voor administratiekosten		19,2	0,7%	19,2	0,7%
Vrijval uit kostenvoorziening		-4,5	-0,2%	-4,5	-0,2%
Kostencomponent premie		14,8	0,5%	14,8	0,5%
Solvabiliteitsopslag		114,1	4,1%	47,2	1,7%
Opslag voor inflatie		n.v.t.	n.v.t.	152,1	5,4%
Totaal kostendekkende premie 2019		612,3	22,1%	414,1	14,8%

De feitelijke premie van 16,8% bedraagt over 2019 € 465,0 miljoen.

Premie-egalisereserve

Het fonds vormt vanaf 2016 een premie-egalisereserve. Het positieve verschil tussen de feitelijke (doorsnee)premie en de gedempte kostendekkende premie in 2019 is toegevoegd aan de premie-egalisereserve. Zowel in 2020 als in 2021 zal de premie-egalisereserve die tot eind 2019 is opgebouwd (circa € 130 miljoen) geleidelijk worden toegevoegd aan de premie ter verbetering van de premiedekkingsgraad. Ook zal met ingang van 2020 geen toevoeging aan de premie-egalisereserve meer plaatsvinden uit de premie.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de feitelijk (te) ontvangen premie en de premie die nodig is voor de inkoop van nieuwe pensioenaanspraken. Het fonds houdt hierbij rekening met verwacht rendement. Een premiedekkingsgraad onder de 100% geeft aan dat het fonds een deel van het toekomstige rendement nodig heeft voor de pensioen aangroei. De premiedekkingsgraad was in 2019 82,6% (2018: 88,3%) op basis van de rentestand per 1 januari 2019. Dat betekent dat de premie in 2019 17,4% (2018: 11,7%) lager was dan nodig voor de aangroei van pensioen. De lagere premiedekkingsgraad in 2019 is een gevolg van de gedaalde rente waardoor de koopsom benodigd voor pensioenopbouw relatief hoger was dan in 2018.

Gedurende 2019 monitorde het bestuur de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad als gevolg van het renteverloop. Mede naar aanleiding van de effecten van het laten vervallen van de premie-egalisereserve is de premiedekkingsgraad in 2020 naar verwachting circa 82,9%. Het bestuur stelde sociale partners in kennis van de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad.

Toeslag

Toeslagbeleid

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft een toeslagbeleid. Het huidige toeslagbeleid is vastgesteld in 2015. Voor het toeslagbeleid bepaalden sociale partners concrete maatstaven en uitgangspunten. Op basis hiervan beoordeelt het bestuur elk jaar of een voorwaardelijke toeslag kan worden verleend en zo ja, hoe hoog deze voorwaardelijke toeslag is. Het bestuur hanteert de stijging van de consumentenprijsindex (hierna: CPI) als maatstaf voor het toeslagbeleid. Hiervoor wordt de CPI van september vergeleken met de CPI van september van het voorgaande jaar. Het bestuur streeft ernaar om langjarig gemiddeld ten minste 50% van de stijging van de CPI als toeslag te verlenen. Deze ambitie is geconcretiseerd in het toeslagbeleid via een staffel. In deze staffel is de hoogte van de daadwerkelijk toe te kennen voorwaardelijke toeslagverlening, naast de stijging van de CPI, ook afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad, het vereist eigen vermogen en de reële dekkingsgraad per 30 september. Eind 2019 bedroeg de reële dekkingsgraad 85,0%. Een voorwaardelijke toeslag kan alleen toekomstbestendig worden verleend. Dat wil zeggen dat die naar verwachting ook in de toekomst kan worden verleend.

Onderstaande tabel toont de voorwaardelijke toeslagverlening bij verschillende dekkingsgraden.

Overzicht voorwaardelijke toeslagverlening

Hoogte beleidsdekkingsgraad	Hoogte reële dekkingsgraad	Maatstaf	% van de maatstaf	Hoogte voorwaardelijke toeslag	Toets op toekomstbestendigheid	Opmerking
> VEV	> 100%	Stijging van de CPI	100%	100% van de maatstaf	Is per definitie toekomstbestendig	
> VEV	< 100%	Stijging van de CPI	100%	Gedeeltelijk	Ja, door gedeeltelijke toeslagverlening	Zodanig dat het vermogen boven de beleidsdekkingsgraad van 110% juist toereikend is
> 110% en < VEV	n.v.t.	Stijging van de CPI	50%	Gedeelte van 50% van de maatstaf	Ja, door gedeeltelijke toeslagverlening	Naar evenredigheid van het voor toeslagverlening beschikbare vermogen ten opzichte van het voor toekomstbestendige toeslagverlening benodigde vermogen
< 110%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Geen toeslag	n.v.t.	

Geen toeslag per 1 januari 2020

Omdat de beleidsdekkingsgraad op de peildatum 30 september 2019 107,9% bedroeg, en daarmee lager was dan 110%, besloot het bestuur in 2019 om per 1 januari 2020 geen toeslag te verlenen.

Inhaaltoeslag onder voorwaarden mogelijk

Onder voorwaarden verleent het bestuur een inhaaltoeslag tot 50% van de CPI. Dit is het geval als over voorgaande jaren (met ingang van 2016) het streven van sociale partners om een toeslag van 50% van de CPI te verlenen niet is gehaald. De hoogte van de inhaaltoeslag is reglementair begrensd. De prijsstijging berekend per september 2019 ten opzichte van september 2018 was 1,60%. Conform het toeslagbeleid zou de hoogte van de voorwaardelijke toeslag 50% van deze maatstaf zijn. Omdat geen toeslag is verleend, leidt dit tot een maximale inhaaltoeslag van 0,80%.

Per saldo houdt Pensioenfonds Horeca & Catering de mogelijkheid open tot het verlenen van inhaaltoeslag(en) op basis van de volgende toeslagachterstanden:

Toeslagachterstand ontstaan per 1 januari 2020: 0,80%

Toeslagachterstand ontstaan per 1 januari 2019: 0,55%

Toeslagachterstand ontstaan per 1 januari 2018: 0,65%

Toeslagachterstand ontstaan per 1 januari 2017: 0,0%

Toeslagachterstand ontstaan per 1 januari 2016: 0,1%

Het bestuur stelde in 2018 beleid vast waarin is vastgelegd op welke wijze en in welke volgorde het inhalen van een toeslagachterstand mogelijk is.

Korting

Kortingsbeleid

Vanaf 1 juli 2015 is op basis van het pensioenakkoord vastgelegd in welke situatie het bestuur opgebouwde pensioenen en pensioenuitkeringen kan korten. Het bestuur wil een rechtenkorting zoveel mogelijk voorkomen.

Sociale partners bepaalden dat een eventuele verlaging van de pensioenen en uitkeringen in navolgende jaren niet wordt gerepareerd.

Als de financiële positie van het fonds naar het oordeel van het bestuur ontoereikend is, is het bestuur bevoegd één of meerdere financiële sturingsmiddelen aan te wenden ter verbetering van de financiële positie van het fonds. In dat kader ziet het bestuur rechtenkorting als noodmaatregel.

Pensioenregeling per 1 januari 2020

Aanpassing pensioenreglement

In 2019 actualiseerde het bestuur met ingang van 1 januari 2020 het pensioenreglement. De meeste aanpassingen volgen uit de toename van wettelijke informatieverplichtingen voor pensioen-uitvoerders. Een andere aanpassing betreft het recht om gebruik te kunnen maken van automatische waardeoverdracht van bestaande kleine aanspraken. Verder verduidelijkte het bestuur het beleid voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid voor IVA-uitkeringsgerechtigden en stelde het zijn beleid voor de WAO-gatverzekering en WAO-aanvullingsregeling bij.

Toename van informatieverplichtingen

Met ingang van 13 januari 2019 is IORP II in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. IORP II is een Europese richtlijn voor pensioenuitvoerders. Eén van de doelen van IORP II is uniforme communicatie naar (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dit heeft geleid tot een toename van informatieverplichtingen, die in de Pensioenwet zijn vastgelegd. Het pensioenreglement van het fonds is in overeenstemming gebracht met deze informatieverplichtingen. De informatieverplichtingen hebben met name betrekking op wijzigingen in de pensioenregeling, het UPO en de situatie van korten.

Zo moet het fonds (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden binnen drie maanden informeren over voor hen relevante wijzigingen in het pensioenreglement. Daarnaast moet het fonds deelnemers jaarlijks informeren over een aantal zaken zoals de reglementaire pensioenleeftijd en de reglementair te bereiken pensioenaanspraken. Deze laatste opgave moet vanaf 1 januari 2020 op het UPO worden weergegeven op basis van een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een optimistisch scenario. Voor een deel gelden deze verplichtingen ook voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Als het fonds pensioenaanspraken en pensioenrechten moet korten, moet het fonds de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hierover 'onverwijld' schriftelijk informeren. De korting kan op zijn vroegst drie maanden nadat de pensioengerechtigden hierover zijn geïnformeerd en een maand nadat de (gewezen) deelnemers hierover zijn geïnformeerd, worden gerealiseerd.

Recht op automatische waardeoverdracht

De Wet waardeoverdracht klein pensioen voorziet in een recht op automatische waardeoverdracht van kleine pensioenaanspraken. Pensioenuitvoerders kunnen van dit recht gebruikmaken voor pensioenaanspraken die onder de wettelijke afkoopgrens (2019: € 484,09) liggen, maar hoger zijn dan € 2,00. In 2019 maakte het bestuur gebruik van dit recht voor kleine pensioenaanspraken waarbij de deelneming op of na 1 januari 2018 is geëindigd. Deze aanspraken worden aangeduid als 'nieuwe kleine aanspraken'.

In 2019 besloot het bestuur dit recht ook willen te gebruiken voor kleine pensioenaanspraken waarbij de deelneming is geëindigd voor 1 januari 2018, de zogeheten 'bestaande kleine aanspraken'. Omdat automatische waardeoverdracht van bestaande kleine aanspraken is te beschouwen als een collectieve waardeoverdracht, was voor dit besluit een positief advies nodig van het verantwoordingsorgaan. Ook was goedkeuring vereist van de raad van toezicht.

Het bestuur laat de daadwerkelijke automatische waardeoverdracht van bestaande kleine aanspraken afhangen van de financiële positie van het fonds. Dit hangt samen met het grote aantal aanspraken die daarvoor mogelijk in aanmerking komen, namelijk 680.000. Ter vergelijking: de hele pensioensector kent ongeveer vijf miljoen bestaande kleine aanspraken. Omdat al deze kleine bestaande aanspraken niet in één keer kunnen worden overgedragen, stelt de sector een plan van aanpak op. De verwachting is dat vanaf 2021 een gefaseerde overdracht plaatsvindt.

Vervallen hele kleine pensioenen

De Wet waardeoverdracht klein pensioen bepaalt dat hele kleine pensioenen die na 1 januari 2019 zijn ontstaan automatisch vervallen. Hele kleine pensioenen zijn pensioenen van € 2,00 bruto per jaar of minder. Reden om deze hele kleine pensioenen te laten vervallen, is dat de uitvoeringskosten niet opwegen tegen de waarde van het kleine pensioen. In totaal zijn er in 2019 3.201 hele kleine pensioenaanspraken ontstaan en van rechtswege komen te vervallen. De totale waarde aan vervallen hele kleine pensioenen in 2019 bedraagt € 29.695. Dit bedrag is toegevoegd aan

de overige reserves van het fonds. Het bestuur besloot in 2018 om bestaande hele kleine pensioenaanspraken per 1 januari 2019 te laten vervallen. Door het verwerken van enkele mutaties met terugwerkende kracht in 2019 blijkt de totale waarde van de hele kleine pensioenen die op 1 januari 2019 zijn vervallen € 684.000 te zijn. Dit bedrag is hoger dan het bedrag van € 660.000 dat in eerste instantie was berekend en in het jaarverslag over 2018 is opgenomen. Het verschil is toegevoegd aan de overige reserves van het fonds.

Verduidelijking beleid premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid

In 2018 stelde het bestuur het beleid voor de opbouw van pensioen via premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid voor IVA-gerechtigden opnieuw vast. Zo besloot het bestuur de aanvraagtermijn van een jaar te laten vervallen voor premievrije voortzetting van IVA-uitkeringsgerechtigden die vanaf 2011 een uitkering ontvangen. Dit omdat het fonds voor IVA-toekenningen vanaf 2011 op eigen initiatief alsnog premievrije voortzetting verleent als aan de overige voorwaarden is voldaan. Voor arbeidsongeschiktheidsuitkeringen die zijn toegekend vóór 2011 geldt de aanvraagtermijn van een jaar nog steeds. Om onduidelijkheid te voorkomen, besloot het bestuur in het pensioenreglement op te nemen dat de aanvraagtermijn niet geldt als de IVA-uitkering op of na 1 januari 2011 is ingegaan. De verwerking van het besluit tot het alsnog verlenen van premievrije voortzetting voor IVA-toekenningen vanaf 2011 vond voor een belangrijk deel in 2019 plaats en wordt in 2020 afgerond.

Herbeoordeling beleid WAO-gatverzekering en WAO-aanvullingsregeling

Het bestuur sprak in 2018 ook over de WAO-gatverzekering en de WAO-aanvullingsregeling. Deze regelingen golden voor werknemers in de horeca en kenden andere voorwaarden dan die voor premievrije voortzetting. Voor deze regelingen gold destijds geen aanvraagtermijn. Daarnaast geldt op grond van de Pensioenwet dat pensioenuitkeringen niet meer verjaren. Om deze reden besloot het bestuur in 2019 dat deelnemers die vanuit een horecadienstverband arbeidsongeschikt zijn geworden en voor wie de WAO-uitkering op of na 1 januari 2002 is ingegaan, alsnog in aanmerking kunnen komen voor een WAO-gatuitkering of WAO-aanvullingsuitkering. Het fonds benadert de deelnemers die het betreft actief in 2020.

Vervallen sectorcodes

Met ingang van 1 januari 2020 is de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) in werking getreden. Doel van de wet is de kloof tussen vaste contracten en flexibele contracten kleiner te maken. Eén van de maatregelen uit de WAB is het afschaffen van de sectorindeling in de premieheffing voor een aantal werknemersverzekeringen. Het vervallen van de sectorindeling heeft consequenties voor het fonds. Het fonds ontvangt namelijk via de loonaangifte bij de Belastingdienst gegevens van werkgevers die zijn ingedeeld in sectorcode 33 (horeca algemeen) en 34 (horeca catering). Voor het fonds vormen deze gegevens de belangrijkste bron om vast te stellen of een werkgever verplicht bij het fonds moet worden aangesloten.

Het vervallen van de sectorcode leidt tot extra uitvoeringskosten omdat het lastiger en daarmee tijdrovender wordt om vast te stellen of ondernemingen verplicht aangesloten moeten worden. Ook bestaat het risico dat ondernemingen ten onrechte niet worden aangesloten omdat ze niet bij het fonds bekend worden. Dit heeft gevolgen voor het handhaven van de verplichtstelling en kan leiden tot situaties van 'geen premie - wel recht'. Voor werkgevers leidt dit mogelijk (vaker) tot dubbele aansluitingen en extra kosten als gevolg van het aanleveren van (extra) informatie.

Strategische verkenning payroll en pensioen

De WAB heeft ook gevolgen voor payrollwerknemers: zij krijgen recht op dezelfde rechtspositie en dezelfde arbeidsvoorwaarden als werknemers die in vaste dienst zijn. Ook krijgen ze per 1 januari 2021 recht op een adequate pensioenregeling.

Via een strategische verkenning is nagegaan wat de impact is van de WAB op payrollwerkgevers in de horeca en catering. De uitkomst van de strategische verkenning is dat naar verwachting meer payrollwerkgevers die actief zijn in de horeca of catering zich vrijwillig bij het fonds zullen aansluiten.

Omdat de meeste payrollwerkgevers nog verplicht zijn tot aansluiting bij Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten (StiPP), is hiervoor wel vrijstelling van StiPP nodig. Met StiPP zijn afspraken gemaakt over het verlenen van vrijstelling van deelname aan hun pensioenregeling. Op dit moment zijn vier payrollwerkgevers vrijwillig bij het fonds aangesloten. De verwachting is dat dit aantal in 2020 toeneemt.

Pensioenuitvoering

Doorontwikkeling van de 'digitaal, tenzij' klantbediening

Pensioenfonds Horeca & Catering hanteert een klantgerichte 'digitaal, tenzij' bediening. Voor deelnemers ligt de focus daarbij op pensioenbewustzijn en mentale rust. Voor werkgevers ligt de focus op gemak en ontzorgen.

Groei digitale bereikbaarheid

Het aantal deelnemers dat digitaal bereikbaar is, groeide in 2019 opnieuw. Via mijnphenc.nl kunnen alle deelnemers hun persoonlijke pensioeninformatie altijd actueel inzien. Zij krijgen een seintje als daar informatie staat om te bekijken. In 2019 lag de focus van groei in de digitale bereikbaarheid op alle actieve deelnemers en slapers ouder dan 55 jaar met een pensioenopbouw boven de grens voor automatische waardeoverdracht. Van deze groep is ultimo 2019 meer dan 50% via een emailadres bereikbaar. Zeer waarschijnlijk vraagt deze groep rond de AOW-leeftijd ook hun pensioen aan bij het fonds. Op dat moment is het van extra waarde dat zij digitaal bereikbaar zijn en persoonlijk kunnen worden geactiveerd.

Digitale bediening van deelnemers

In de afgelopen jaren ontwikkelde het fonds verschillende customer journeys. Via deze customer journeys begeleidt het fonds deelnemers in hun persoonlijke portaal door belangrijke klant- en pensioengebeurtenissen. In 2019 optimaliseerde het fonds op basis van testen met klanten deze customer journeys opnieuw. Een van de verbeteringen is de indeling van schermen en teksten van onder meer de customer journeys 'Starten met werken in de horeca of catering', 'Stoppen met werken in de horeca en catering' en voor het bekijken van de pensioenstand. Het fonds hanteert daarbij steeds dezelfde lijn, namelijk 'eenvoud' en 'heldere instructies'. Om deelnemers via meerdere kanalen te bereiken, zette het fonds een aantal acties op om hen via hun werkgever te benaderen. Daarnaast is een campagne uitgevoerd (sparpot top 5) om deelnemers vanaf social media naar hun pensioenportaal te sturen om hun eigen pensioenstand – de nummer drie uit de spaarpot top 5 – te bekijken.

In 2019 realiseerde het fonds de volledig digitale afhandeling van uitgaande en inkomende automatische waardeoverdrachten. Gegeven de volumes van de in- en uitstroom van de deelnemers in de horeca en catering zijn digitale klantbediening en geautomatiseerde verwerking ook voor deze processen cruciaal.

Daarnaast biedt het fonds vanaf 2019 voor iedere deelnemer scenariobedragen aan bij het Nationaal Pensioenregister. De scenariobedragen zijn berekend conform de voorgeschreven Uniforme Rekenmethodiek.

Overgang naar direct in rekening brengen van de werkelijke premie

Per januari 2019 is het fonds overgegaan op een nieuwe methode voor het in rekening brengen van de verschuldigde pensioenpremie bij de werkgevers. Tot en met 2018 ontving een werkgever een voorschotnota en een jaarlijkse afrekening. Vanaf 2019 wordt maandelijks achteraf direct de werkelijke premie berekend op basis van de informatie die het fonds vanuit de loonaangifteketen ontvangt. De overgang naar de nieuwe methode is soepel verlopen en werkgevers beoordelen de nieuwe werkwijze over het algemeen positief.

Digitale bediening via het Werkgeversportaal GRIP

Met GRIP, de online pensioenomgeving voor werkgevers, maakt het fonds de pensioenzaken voor werkgevers handiger, overzichtelijker én begrijpelijker. In 2019 is GRIP aangepast voor de nieuwe manier van factureren. Ook vond er een verdergaande automatisering en digitalisering plaats van het aanmaken van nota's, herinneringen en aanmaningen. Het fonds realiseerde dit voor zowel de basisregeling als voor aanvullende regelingen die werkgevers op eigen verzoek kunnen afsluiten.

Communicatiebeleid

In 2019 evalueerde het bestuur het strategisch communicatiebeleid van het fonds. Het bestuur besloot het communicatiebeleid op onderdelen te actualiseren, zoals het aanscherpen van de segmentatie bij deelnemers en werkgevers. Het bestuur kwam tot deze aanscherping op basis van ervaring met deelnemerscommunicatie in de afgelopen jaren. Vanwege de Wet waardeoverdracht klein pensioen stroomt een grote groep deelnemers uit. Het bestuur besloot daarom om een extra segmentatiecriterium aan te brengen in de communicatie met deelnemers, te weten boven en onder de grens van automatische waardeoverdracht. Daarnaast besloot het bestuur het gebruik van de berichtendienst van MijnOverheid kritisch te volgen in verband met een toename van de kosten voor dit kanaal.

Werkgevers- en werknemersonderzoek

Eind 2019 vroeg het fonds werkgevers en werknemers in de horeca en catering, via een online-onderzoek hun mening te geven. In het onderzoek is gevraagd hoe werkgevers naar het pensioen voor hun werknemers kijken. Ook aan de werknemers (onze deelnemers) is gevraagd hoe zij naar hun pensioen kijken. Het fonds vroeg de werkgevers de dienstverlening van het fonds te beoordelen en werknemers hoe zij hun pensioenzaken willen regelen. De uitkomsten van het onderzoek zijn positief en bevatten waardevolle feedback waarmee het fonds in 2020 aan de slag gaat. De uitkomsten deelde het fonds op de website.

Bijna driekwart van de ondervraagde werkgevers beoordeelt de dienstverlening van het fonds met een 7 of hoger en 43% waardeert die zelfs met een 8 of hoger. 74% is (zeer) tevreden over de dienstverlening van het fonds naar zijn werknemers. Driekwart van de werkgevers is (zeer) tevreden over het online portaal GRIP. Werkgevers vinden het belangrijk dat hun werknemers pensioen opbouwen. Driekwart zou een pensioenregeling afsluiten, ook als dit niet verplicht is. Bijna 80% vindt het belangrijk dat inkomen voor nabestaanden is geregeld. Toch zegt 90% dit (nog) niet geregeld te hebben voor zijn werknemers.

Ruim de helft van de werknemers heeft een tevreden gevoel bij Pensioenfonds Horeca & Catering. Veel werknemers gaan naar hun online omgeving om te kijken wanneer ze met pensioen kunnen. Ze zijn tevreden met de informatie daarover. Werknemers gaven aan dat informatie over nabestaandenpensioen en de invloed van veranderingen in het leven op het pensioen lastig te vinden is. Bijna driekwart van de werknemers vindt het belangrijk om geld opzij te zetten voor de partner en/of kinderen voor bij overlijden, maar 88% van de werknemers weet niet of dit standaard geregeld is.

Interne beheersingsraamwerk

Pensioenfonds Horeca & Catering is een zelfadministrerend pensioenfonds. Via de reguliere planning & controlcyclus rapporteert de uitvoeringsorganisatie periodiek aan het bestuur over de uitvoering. De directeur legt jaarlijks verantwoording af aan het bestuur over de mate waarin hij controle heeft over de uitvoering. Dit doet hij met een 'in control statement'. De basis voor het in control statement is het Management Control Systeem (MCS). In het MCS zijn de beheersingsdoelstellingen opgenomen, evenals alle procedurele en organisatorische maatregelen die de realisatie van die doelstellingen borgen. De beheersingsdoelstellingen zijn uitgewerkt en vastgelegd in key controls.

Deze key controls vormen de basis voor interne beheersing en zijn belegd in het '3-lines-of-defence model'. Als bevestiging en kwaliteitsstempel van de opzet, het bestaan en de (gedeeltelijke) werking doorloopt Pensioenfonds Horeca & Catering op jaarbasis twee certificeringsaudits, ISAE 3402 Type II en ISO 27001.

ISAE 3402 rapportage

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft een ISAE 3402 Type II certificering. Dit rapport geeft de beschrijving van opzet, bestaan en werking van de interne beheersingsmaatregelen van een serviceorganisatie weer over de periode van 1 januari tot en met 31 december 2019. In de scope van de ISAE 3402 rapportage zijn die processen en controlemaatregelen opgenomen die relevant zijn voor de financiële verantwoording. Op deze wijze is de professionaliteit van de beheersomgeving via een onafhankelijke toets door een externe accountant aantoonbaar gemaakt. In de ISAE 3402 rapportage over het afgelopen boekjaar komen geen noemenswaardige bevindingen naar voren.

Informatiebeveiliging

Naast de borging van beheersingsdoelstellingen door de ISAE 3402 rapportage is informatiebeveiliging een belangrijke pijler in het interne beheersingsraamwerk. Het ISO 27001 raamwerk voor informatiebeveiliging is de basis voor de normstelling. Belangrijke onderdelen in het raamwerk voor informatiebeveiliging zijn het implementeren van een 'Information Security Management System' (ISMS) en een baseline van beheersingsmaatregelen. Een risicoanalyse van mogelijke dreigingen en afhankelijkheden vormt hiervoor het vertrekpunt.

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft in 2019 weer succesvol de ISO 27001 certificeringsaudit doorlopen. Hiermee continueert Pensioenfonds Horeca & Catering de gedegen kwaliteit van haar informatiebeveiliging.

Privacywetgeving: Algemene Verordening Gegevensbescherming

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft in 2018 de verplichtingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming geborgd in het interne beheersingsraamwerk. Belangrijke onderdelen hierin zijn:

- Vaststelling van een privacy beleid;
- Inzicht in de 'verwerkingen' door het opstellen van een register van verwerkingen;
- Inrichting van processen en middelen om onder andere de mate van privacy te toetsen, rechten van betrokkenen uit te kunnen oefenen en datalekken te kunnen melden.

Cloud computing

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft in 2019 een Cloud strategie inclusief een roadmap geformuleerd om de komende jaren stapsgewijs over te stappen op deze nieuwe informatietechnologie. Cloud computing is een nieuwe manier waarop informatietechnologie (hardware, software en gegevens) wordt geleverd aan gebruikers via een netwerk - vaak het internet.

Kenmerkend voor Cloud computing diensten is dat deze:

- Sterk zijn gestandaardiseerd;
- Direct of in hele korte tijd kunnen worden geleverd;
- Direct of in hele korte tijd kunnen worden opgeschaald en weer afgeschaald (elasticiteit);
- Altijd beschikbaar zijn (geen capaciteitstekorten);
- Op basis van verbruik worden afgerekend.

Cloud computing draagt bij aan de doelen van Pensioenfonds Horeca & Catering op het gebied van IT Strategie:

- Klantgericht;
- Lage kosten;
- Security bewust;
- Wendbaar;
- Groen.

Vanuit de periodieke risicoanalyse voor Cloud computing zijn de volgende belangrijke risico's onderkend die mogelijk impact hebben op het MCS:

- Risico's die samenhangen met onder meer de beschikbaarheid, informatiebeveiliging, het eigendom en de opslaglocatie van data;
- Afhankelijkheid: Afhankelijkheid van Cloud leveranciers en hun kennis en wellicht zelfs vendor lock-in.

Omdat het beheer van Cloud technologie extern plaatsvindt, gaat er in 2020 een verschuiving plaatsvinden in de uitvoeringsorganisatie van IT-beheer naar IT-regie.

Uitvoeringskosten

Pensioenfonds Horeca & Catering vindt lage uitvoeringskosten belangrijk. Het fonds voert daarom de pensioenadministratie zo efficiënt mogelijk uit. Doordat het fonds de pensioenregeling uitvoert voor een grote groep deelnemers levert dit door de schaalgrootte lagere kosten per deelnemer op. Het fonds heeft daarnaast geen winstoogmerk. Dat betekent dat het fonds alle premies en beleggingsopbrengsten, na aftrek van de uitvoeringskosten, direct aan pensioen kan besteden. Doordat het fonds zelf de pensioenadministratie verzorgt, is er geen sprake van eventuele kostenverhogende BTW over deze activiteit. Pensioenfonds Horeca & Catering volgt de Aanbevelingen Uitvoeringskosten op, zoals die zijn opgesteld door de Pensioenfederatie.

Uitsplitsing van uitvoeringskosten

De totale uitvoeringskosten van Pensioenfondsen Horeca & Catering over 2019 bedragen € 72,7 miljoen (2018: € 63,0 miljoen). Onderstaande tabel geeft een specificatie van deze kosten weer.

Uitvoeringskosten	2019		2018	
	(in € 1.000)	in %	(in € 1.000)	in %
Kosten pensioenbeheer	19.216		18.894	
Kosten vermogensbeheer	37.849	0,33%	32.780	0,33%
Transactiekosten	15.622	0,13%	11.317	0,12%
Totaal uitvoeringskosten	72.687		62.991	

De kosten vermogensbeheer en de transactiekosten zijn uitgedrukt als % van het gemiddeld belegd vermogen.

De totale uitvoeringskosten bestaan uit kosten pensioenbeheer, kosten vermogensbeheer en transactiekosten. Door deze opsplitsing in kostensoorten, waarbij de bijbehorende kosten zijn vastgesteld volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie, zijn de uitvoeringskosten van pensioenfondsen te vergelijken.

Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer bestaan uit:

- Kosten voor de pensioenadministratie;
- Kosten van communicatie met deelnemers en werkgevers;
- Het deel van de bestuurskosten dat is toe te rekenen aan pensioenbeheer.

De kosten van pensioenbeheer over 2019 bedragen € 51 per deelnemer. Over 2018 bedroegen de kosten per deelnemer € 52. De daling ten opzichte van 2018 is het gevolg van:

- een toename van het aantal deelnemers (effect daling van € 2 per deelnemer);
- hogere kosten pensioenbeheer in 2019 (effect stijging van € 1 per deelnemer).

Jaar	Totaal kosten	Aantal deelnemers			Kosten per deelnemer
	(in € 1.000)	Actief	Pensioen-gerechtigden*	Totaal	in euro
2019	19.216	322.740	54.592	377.332	51
2018	18.894	318.898	45.731	364.629	52
2017	18.574	305.912	44.077	349.989	53
2016	19.648	299.364	43.718	343.082	57
2015	17.748	281.585	40.903	322.488	55
2014	18.740	259.846	37.831	297.677	63

**Het toekennen van pensioen is onze kernactiviteit en bepaalt voor een groot deel de uitvoeringskosten. Afkoop op de ingangsdatum hoort daarbij. Een groot deel van de pensioentoekeningen is een afkoop op pensioeningangsdatum. Om die reden is het gepast deze in de berekening van de kosten per deelnemer mee te nemen. Het fonds past dit toe met ingang van verslagjaar 2019.*

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten van vermogensbeheer bedroegen € 37,8 miljoen in 2019. Dit is 0,33% van het gemiddeld belegd vermogen. In 2018 bedroegen de kosten ook 0,33% van het gemiddeld belegd vermogen. Onderstaande tabel geeft een specificatie van de totale kosten vermogensbeheer, bestaande uit directe beheerkosten en overige beheerkosten.

Kosten vermogensbeheer	2019		2018	
	(in € 1.000)	in %	(in € 1.000)	in %
Directe beheerkosten				
Aandelen	4.955	0,11%	3.969	0,10%
Converteerbare obligaties	796	0,35%	628	0,34%
Private equity	16.095	4,03%	14.114	4,44%
Beursgenoteerd OG	395	0,06%	328	0,05%
Niet-beursgenoteerd OG	2.323	0,43%	1.522	0,39%
Vastrentende waarden	6.405	0,12%	5.711	0,13%
Totaal exclusief overlays	30.969	0,27%	26.272	0,27%
Swaps	755		1.225	
Valuta overlay	560		529	
Totaal directe beheerkosten	32.284	0,28%	28.026	0,29%
Overige beheerkosten				
Fiduciair beheer (intern)	1.623	0,01%	1.534	0,02%
Toegerekende fondskosten	546	0,00%	571	0,01%
Toezichthouders DNB en AFM	306	0,00%	330	0,00%
Advies & accountantskosten	596	0,01%	436	0,00%
Verlegde BTW	550	0,00%	500	0,01%
Kosten geldmarktfondsen	112	0,00%	105	0,00%
Bewaarloon en overige kosten bewaarbank	1.832	0,02%	1.278	0,01%
Totaal overige beheerkosten	5.565	0,05%	4.754	0,05%
Totaal kosten vermogensbeheer	37.849	0,33%	32.780	0,33%

De directe beheerkosten zijn uitgedrukt als % van het gemiddeld belegd vermogen van de betreffende beleggingscategorie. De overige beheerkosten zijn uitgedrukt als % van het gemiddeld belegd vermogen.

Directe beheerkosten

Pensioenfonds Horeca & Catering laat het belegd vermogen beheren door externe vermogensbeheerders. De directe beheerkosten bevatten alle kosten van deze externe beheerders. Dit betreft hoofdzakelijk de beheervergoeding van de externe beheerders (inclusief onderliggende fondsen) en prestatievergoedingen (alleen bij private equity). De absolute stijging en de relatieve daling van 2019 ten opzichte van 2018 wordt verklaard door het gestegen beheerd vermogen.

Overige beheerkosten

Onder overige beheerkosten vallen de kosten van het intern fiduciair beheer, kosten bewaarloon en overige kosten. De kostenstijging ten opzichte van 2018 betreft voornamelijk de post 'Bewaarloon en overige kosten bewaarbank'.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn direct gerelateerd aan de totstandkoming van beleggingstransacties. De stijging ten opzichte van 2018 is met name het gevolg van het feit dat er in 2019 in de categorie 'niet-beursgenoteerd onroerend goed' veel mutaties zijn verricht. De kosten die met dergelijke mutaties gepaard gaan (b.v. makelaars- en acquisitiekosten) worden als transactiekosten gerapporteerd.

Overzicht transactiekosten

Transactiekosten	2019		2018	
	(in € 1.000)	in %	(in € 1.000)	in %
Aandelen	4.124	0,09%	4.389	0,11%
Converteerbare obligaties	543	0,24%	402	0,21%
Private equity	3.691	0,92%	2.656	0,84%
Beursgenoteerd OG	254	0,04%	406	0,07%
Niet-beursgenoteerd OG	1.702	0,31%	485	0,12%
Vastrentende waarden	3.955	0,08%	3.261	0,07%
Totaal exclusief overlays	14.269	0,12%	11.599	0,12%
Swaps	418		-	
Valuta overlay	935		282-	
Totaal transactiekosten	15.622	0,13%	11.317	0,12%

De transactiekosten zijn uitgedrukt als % van het gemiddeld belegd vermogen van de betreffende beleggingscategorie.

Kosten en rendement

Onderstaande tabel geeft per beleggingscategorie een overzicht van het netto rendement in relatie tot de directe beheerkosten en transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Deze vergelijking is om de volgende redenen relevant:

- Voor beleggingen met een gunstige combinatie van risico en rendement kan een hoger kosten-niveau aanvaardbaar zijn omdat een hoger rendement wordt verwacht. Pensioenfonds Horeca & Catering maakt deze afweging op basis van de ALM-studie. In deze studie bepaalt het bestuur de gewenste beleggingsmix op basis van de financiële positie van het fonds en de verhouding tussen rendement en risico van elke beleggingscategorie.
- De mate van actief of passief beheer beïnvloedt de omvang van de kosten. Actief beheer brengt hogere kosten met zich mee dan passief beheer. Hiertegenover staat bij actief beheer een hoger verwacht rendement.

Overzicht kosten en rendement

Kosten en rendement	Directe beheerkosten		Transactiekosten		Netto rendement 3-jaars werkelijk		ALM
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	15-jaars
Aandelen	0,11%	0,10%	0,09%	0,11%	10,82%	4,83%	4,58%
Converteerbare obligaties	0,35%	0,34%	0,24%	0,21%	3,17%	-0,54%	4,50%
Private equity	4,03%	4,44%	0,92%	0,84%	10,30%	8,75%	6,00%
Beursgenoteerd OG	0,06%	0,05%	0,04%	0,07%	7,83%	1,02%	4,50%
Niet-beursgenoteerd OG	0,43%	0,39%	0,31%	0,12%	11,52%	10,74%	3,30%
Vastrentende waarden	0,12%	0,13%	0,08%	0,07%	2,82%	3,21%	0,65%
Totaal exclusief overlays	0,27%	0,27%	0,12%	0,12%	6,97%	4,19%	3,50%
Totaal inclusief overlays	0,28%	0,29%	0,13%	0,12%	9,61%	5,32%	3,50%

De directe beheerkosten en transactiekosten zijn uitgedrukt als % van het gemiddeld belegd vermogen van de betreffende beleggingscategorie

Uit de tabellen volgt dat de directe beheerkosten van private equity relatief hoog zijn in verhouding tot de directe beheerkosten van de overige beleggingscategorieën. Daar tegenover staat echter een over een langere periode verwacht hoger netto rendement wat een positieve bijdrage levert aan het realiseren van de doelstellingen van het beleggingsbeleid van het fonds. Pensioenfonds Horeca & Catering heeft veel aandacht voor de ontwikkeling van de kosten binnen private equity en de mogelijkheden om de kosten voor deze beleggingscategorie te beheersen.

De private equity beheerders die door het fonds zijn aangesteld rapporteren transparant over de kosten en geven volledig inzicht in welke fondsen en onderliggende ondernemingen is belegd.

Op de volgende wijze geeft Pensioenfonds Horeca & Catering invulling aan beheersing van de kosten van private equity:

- Vergoedingen voor private equity beheerders worden zoveel mogelijk gebaseerd op daadwerkelijk belegd vermogen in plaats van toezeggingen (commitments).
- Pensioenfonds Horeca & Catering heeft in 2014 één programma manager aangesteld voor het beheer van de beleggingen private equity. Dit brengt lagere kosten met zich mee dan investeren in extern beheerde 'fund-of-funds'. Wel belegt Pensioenfonds Horeca & Catering nog in een aantal (deels) aflopende extern beheerde 'fund-of-funds' waarin vóór 2014 is belegd.
- Private equity-fondsen werken met prestatievergoedingen. Pensioenfonds Horeca & Catering wenst dergelijke vergoedingen pas te betalen boven een (markconforme) drempel van 8% netto rendement per jaar.

Berekende en in rekening gebrachte vermogensbeheerkosten

Onderstaande tabel geeft een splitsing tussen berekende kosten en in rekening gebrachte kosten.

Uitsplitsing kosten vermogensbeheer in berekende kosten en in rekening gebrachte kosten

Kosten vermogensbeheer	2019		2018	
	(in € 1.000)	in %	(in € 1.000)	in %
In rekening gebrachte kosten	34.581	91%	29.864	91%
Berekende kosten	3.268	9%	2.916	9%
Totaal kosten vermogensbeheer	37.849	100%	32.780	100%

De in rekening gebrachte kosten bedragen € 34,6 miljoen en bestaan uit:

- Betaalde facturen van externe vermogensbeheerders;
- Betaalde interne uitvoeringskosten;
- Ingehouden beheersvergoedingen;
- Kosten uit beleggingsfondsen waarbij een accountantsverklaring is ontvangen.

De berekende kosten bedragen € 3,3 miljoen en betreffen voornamelijk berekende beheerskosten voor beleggingsfondsen waarvoor nog geen accountantsverklaring is ontvangen.

Klachten, geschillen en bezwaren

Pensioenfonds Horeca & Catering kent een interne klachtenregeling.

Een klacht is een schriftelijke uiting van ontevredenheid van een deelnemer of een werkgever over een behandeling, bejegening, product of dienstverlening van het fonds. Klachten over het fonds kunnen ook bij de Ombudsman Pensioenen, een externe en onafhankelijke klachtinstantie, worden ingediend. Daarmee voldoet het fonds aan de Code Pensioenfonds. Pensioenfonds Horeca & Catering vindt het noodzakelijk en wenselijk dat eerst de interne klachtenprocedure wordt doorlopen vóórdat de klacht aan een externe instantie wordt voorgelegd.

In 2018 is de interne klachtenregeling aangepast. Aanleiding vormde de aanbeveling van het bestuur om een duidelijker onderscheid te maken tussen de beoordeling in eerste en tweede aanleg. Dit ter waarborging van een onafhankelijke beoordeling. Een klacht kan per 2019 per e-mail worden ingediend. De beoordeling in eerste aanleg vindt plaats door de unitmanager van de betrokken afdeling. Als de klager het niet eens is met de reactie op zijn klacht, kan hij een bezwaar indienen bij de directeur. In deze fase beoordeelt de directeur de klacht in tweede aanleg. Een klager kon tot 2019 alleen een schriftelijke, formele klacht bij de directeur indienen. Vanaf 1 januari 2019 is het niet meer mogelijk om formele klachten in te dienen. De directeur handelde in 2019 nog twee openstaande formele klachten uit 2018 af.

In 2019 trad de aangepaste klachtenregeling in werking. Het totaal aantal ingediende klachten verdrievoudigde van 11 in 2018 naar 33 in 2019. Het vermoeden bestaat dat dit komt omdat het gemakkelijker is geworden om een klacht in te dienen. Deelnemers dienden de meeste klachten in. Een groot aantal klachten betrof het niet tijdig of onjuist communiceren door het fonds en het niet tijdig afhandelen van verzoeken om informatie. De klachten van werkgevers betroffen onder meer de incassotermijnen en -kosten van het fonds.

Het gros van de klachten leidde tot excuses van het fonds en het alsnog verstrekken van de juiste gegevens of het alsnog afhandelen van verzoeken. Negen klachten leidden tot een aanpassing van het besluit waarover de klacht was ingediend. In drie gevallen diende de klager bezwaar in bij de directeur. De bezwaren leidden niet tot aanpassing van de reactie waartegen het bezwaar was ingediend.

In 2019 zijn drie klachten ingediend bij de Ombudsman Pensioenen, twee minder dan in 2018. Twee van de drie klachten zijn in behandeling genomen volgens de interne klachtenprocedure. Eén klacht had betrekking op afkoop. De andere klachten betroffen premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid en uitgaande waardeoverdracht. De klachten leidden niet tot aanpassing van het besluit waartegen de klacht was ingediend.

Pensioenfonds Horeca & Catering kent ook een geschillenregeling. Via de geschillenprocedure kan aan het fonds gevraagd worden om een schriftelijke beslissing te heroverwegen. Het gaat dan om schriftelijke beslissingen van het fonds, die leiden tot een geschil tussen een (gewezen) deelnemer, gepensioneerde, gewezen partner of nagelaten betrekkingen van deze personen en het fonds. Het aantal ingediende geschillen steeg ten opzichte van het vorige verslagjaar van één naar drie. Twee geschillen betroffen afkoop en leidden tot aanpassing van het besluit waartegen het geschil was ingediend. Het derde geschil had betrekking op premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid. In dit geschil werd het besluit, waartegen het was ingediend, gehandhaafd.

Het bestuur van Pensioenfonds Horeca & Catering is in een aantal gevallen verplicht om werkgevers vrijstelling te verlenen van de verplichting tot deelneming in de pensioenregeling. Als er geen verplichte vrijstellingsgrond van toepassing is, kan het bestuur onverplicht vrijstelling verlenen. Werkgevers kunnen tegen het besluit tot (afwijzing van) vrijstelling bezwaar indienen. In 2019 diende één werkgever bezwaar in tegen het besluit tot afwijzing van zijn verzoek om vrijstelling. In samenspraak met de werkgever is voorzien in een administratieve oplossing voor de betreffende medewerkers. De werkgever heeft daarop zijn bezwaar ingetrokken. Ook in het nog openstaande bezwaar uit 2018 kon worden voorzien in een regeling, wat voor de werkgever reden vormde om zijn bezwaar in te trekken.

Overzicht klachten, geschillen en bezwaren

Formele klachten	Aantal
In behandeling op 31 december 2018	2
Afgehandeld	2
In behandeling op 31 december 2019	0
Klachten	Aantal
In behandeling op 31 december 2018	0
Ingediend:	33
– waarvan door werkgevers	7
– waarvan door deelnemers	26
Afgehandeld	30
In behandeling op 31 december 2019	3
Bezwaar op klachten	Aantal
Ingediend:	3
– waarvan door werkgevers	0
– waarvan door deelnemers	3
Afgehandeld:	2
– waarvan aanpassing besluit	0
– waarvan handhaving besluit	2
In behandeling op 31 december 2019	1
Klachten via Ombudsman Pensioenen	Aantal
In behandeling op 31 december 2018	0
Ingediend:	3
– waarvan behandeld als klacht/geschil	2
– waarvan behandeld via afdeling	0
– waarvan behandeld als klacht bij Ombudsman Pensioenen	1
Afgehandeld	2
In behandeling op 31 december 2019	1
Geschillen	Aantal
In behandeling op 31 december 2018	0
Ingediend:	3
Afgehandeld:	2
– waarvan aanpassing besluit	1
– waarvan handhaving besluit	0
– waarvan ingetrokken	0
– waarvan niet-ontvankelijk	0
In behandeling op 31 december 2019	0
Bezwaren	Aantal
In behandeling op 31 december 2018	1
Ingediend	1
Afgehandeld:	0
– waarvan aanpassing besluit	0
– waarvan handhaving besluit	0
– waarvan ingetrokken	2
In behandeling op 31 december 2019	0

Pensioenfondsbestuur

Het bestuur evalueert jaarlijks het bestuursmodel en het bestuurlijk functioneren. Ook beoordeelt het bestuur jaarlijks in welke mate het 'in control' is en of een herijking van de geschiktheidsmatrix nodig is. In opvolging van de strategische thema's die het bestuur in 2018 vaststelde, formuleerde het bestuur in 2019 enkele 'no regret moves'. Gelet op het pensioenakkoord dat in juni 2019 volgde, besloot het bestuur de zogeheten 'no regret moves' opnieuw te bediscussiëren. Op basis hiervan concludeerde het bestuur voorlopig eerst te focussen op de nadere uitwerking van het pensioenakkoord.

Bestuurlijk in control/kwaliteit bestuurlijke beleidscyclus

Het bestuur beoordeelt sinds 2015 jaarlijks in welke mate het bestuurlijk 'in control' is. Daarvoor hanteert het bestuur een eigen normenkader. Dat kader is gebaseerd op de aandachtsgebieden en normeringen die van belang kunnen zijn voor het 'in control' zijn en als zodanig zijn opgenomen in de VITP-Toezichtscode. Het bestuur heeft deze aandachtsgebieden en normeringen fonds-specifiek aangevuld en aangepast. In 2019 voerde het fonds verschillende aanscherpingen door in de beheersomgeving. Zo vond er een herstructurering en versteviging plaats op het gebied van operationeel risicomanagement en internal audit. Ook zijn, na een evaluatie van het gebruik en beheer van kritische spreadsheets, aanvullende beheerprocessen ingericht en belegd bij de verantwoordelijke afdelingen. Op deze manier borgt het fonds de toegang en het beheer van de functionaliteit van de betreffende spreadsheets. Het bestuur concludeerde dat het over 2019 opnieuw 'in control' was.

Evaluatie bestuursmodel en bestuurlijk functioneren

Het bestuur evalueert jaarlijks zowel het bestuursmodel als het bestuurlijk functioneren. De bestuurlijke zelfevaluatie vond plaats in januari 2020. Deze zelfevaluatie werd begeleid door een externe partij. Er is onder andere stilgestaan bij het bestuursmodel en het besluit tot instelling van focushouders. Sinds 2018 kent het bestuur vijf focusgebieden: IT, vermogensbeheer, risicomanagement, audit en pensioenbeleid. Op elk gebied is een focushouder benoemd. De invulling van het focushouderschap verschilt per focusgebied. De komende tijd zal nader gesproken worden over de invulling van deze rol en de verwachtingen daaromtrent. In de evaluatie is verder gesproken over de positionering en profilering van het bestuur naar de buitenwereld. Dit onderwerp staat op de bestuurlijke agenda voor 2020.

Benoeming sleutelfunctiehouders actuarieel, audit en risicobeheer

In 2018 besloot het bestuur het houderschap van de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit in de eigen uitvoeringsorganisatie te beleggen. Het bestuur was van mening dat op die manier de bestuurlijke dynamiek behouden bleef en de expertise en kracht van de eigen uitvoeringsorganisatie optimaal benut werden. Gedurende 2019 bleek dat (wijzigende) inzichten bij DNB een andere keuze noodzakelijk maakten. Na uitvoerig overleg met DNB besloot het bestuur het houderschap van de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit in te vullen op basis van inbesteding. Het invullen van het houderschap van de sleutelfuncties op deze wijze brengt substantiële kosten met zich mee. Het bestuur besloot daarom tot een evaluatiemoment, waardoor het fonds op enig moment alsnog ervoor kan kiezen om de rol van sleutelfunctiehouder op een andere wijze te beleggen als hiertoe mogelijkheden ontstaan.

De certificerend actuaris van het fonds vervult de actuariële sleutelhouderrol.

Herijking geschiktheidsmatrix

Jaarlijks beoordeelt het bestuur of een herijking van de geschiktheidsmatrix nodig is. Het bestuur stelde vast dat binnen het bestuur sprake is van complementariteit in karakters en deskundigheid. Competenties zijn ontwikkelbaar en deze zullen in de toekomst wellicht aangepast worden in de matrix. Het bestuur besloot de geschiktheidsmatrix voor dit moment ongewijzigd te handhaven.

Herbenoemingen

In 2019 liepen geen benoemingsperiodes in het bestuur af. De eerstvolgende herbenoemingen vinden per 1 juli 2020 plaats. Om te voorkomen dat een groot deel van het bestuur gelijktijdig aftreedt, paste het bestuur het rooster van aftreden aan. Hierdoor treden in het vervolg jaarlijks twee bestuursleden af. Om hiertoe te komen, benoemt het bestuur per 1 juli 2020 twee bestuursleden (na het doorlopen van het daartoe benodigde traject) voor een periode van vier jaar en twee bestuursleden eerst voor een periode van één jaar. Na dat jaar vinden benoemingen weer plaats voor een periode van vier jaar.

Selectieproces vertegenwoordiger pensioengerechtigden

Op 1 juli 2020 loopt de huidige benoemingsperiode van de vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in het bestuur af. Om die reden heeft het bestuur de voorbereidingen in gang gezet om per 1 juli 2020 opnieuw een gekozen vertegenwoordiger in het bestuur te kunnen benoemen. Een eerste stap hiervoor was het vaststellen van een geactualiseerde profielschets. Ook is een oproep geplaatst waarmee geïnteresseerden zich als kandidaat konden melden. Vanuit het bestuur is een selectiecommissie gevormd die de profielen van de kandidaten toetste aan de hand van de profielschets. De selectiecommissie sprak vervolgens met de kandidaten die voldeden aan de profielschets. Beide kandidaten zijn op de kandidatenlijst geplaatst. De raad van toezicht heeft aangegeven zich te kunnen vinden in de keuze om de twee kandidaten op de kandidatenlijst te plaatsen en daartoe geen beletsel te zien. In februari 2020 vond de verkiezing plaats en konden de pensioengerechtigden hun stem uitbrengen. Uiteindelijk zijn er 6.228 stemmen uitgebracht. Na telling van de stemmen is mevrouw Kitty Roozmond herkozen om de pensioengerechtigden binnen het bestuur te vertegenwoordigen met ingang van 1 juli 2020.

Strategie 2019

In 2018 herijkte het bestuur de eerder vastgestelde strategische thema's en routes. In 2019 werd een aantal 'no regret moves' uitgewerkt. Dat zijn stappen die ongeacht de uiteindelijke uitkomst altijd nuttig zijn om te doen. Een van die stappen was het verder nadenken over een premie-regeling als aanvulling op de bestaande basispensioen-regeling. In juni 2019 presenteerde het Ministerie van Sociale Zaken een landelijk Principeakkoord over de vernieuwing van het pensioenstelsel (pensioenakkoord). Dit pensioenakkoord leidde tot een herbezinning op het ontwikkelen van een aanvullende premieregeling. Het bestuur besloot dat het op dit moment niet verstandig is om een dergelijk product te ontwikkelen. Het is zinvoller om de nadere uitwerking van het pensioenakkoord te volgen en daarbij aan te sluiten. De verdere stappen richten zich op de voorbereiding van het vormgeven van een toekomstige basispensioenregeling.

Missie en visie

Het bestuur stelde een missie vast, die als volgt luidt: Pensioenfonds Horeca & Catering is de betrouwbare beheerder en uitvoerder van de pensioenregelingen voor de bedrijfstakken horeca en catering. Het fonds biedt zijn deelnemers een basispensioen en aanvullende regelingen, zoals een nabestaandenpensioenverzekering.

De visie van het bestuur komt tot uiting in de ambitie om tot de beste pensioenfonds van Nederland te horen.

Om deze missie en visie verder inhoud te geven, heeft het bestuur in 2018 een 'why-how-what' vastgesteld. Hierbij komt in de 'why' tot uiting dat voor het bestuur en de uitvoeringsorganisatie voorop staat dat ieder stukje pensioen belangrijk is en dat het doel is om samen op een zorgvuldige manier te bouwen aan waarde voor nu en later.

De kracht van de eenvoud en het maken van slimme keuzes staan centraal in de 'how'. Het samen slimme keuzes maken, wordt gedreven door onze merkwaarden: goed, goedkoop, gastvrij en groen. Goed betekent onder meer dat de branchegegevens zuiver en volledig zijn. Door aan te sluiten bij de loonaangifteketen is het fonds niet afhankelijk van aanlevering van loongegevens door de werkgever. Het fonds ontvangt deze gegevens via de Belastingdienst en UWV en maakt zodoende gebruik van een objectieve en betrouwbare bron. Goedkoop houdt in dat het fonds altijd op de kosten let en zo efficiënt mogelijk werkt. Het fonds houdt de (uitvoerings)kosten zo laag mogelijk. Op die manier kan het fonds een zo groot mogelijk deel van de pensioenpremies en de beleggingsopbrengsten voor pensioen gebruiken. Gastvrij betekent dat het fonds zich zoveel mogelijk in de werkgever en deelnemer verplaatst en helder en duidelijk communiceert. De doorontwikkeling van het werkgevers- en deelnemersportaal draagt bij aan het vergroten van de gastvrijheid, doordat het werkgevers en deelnemers op elk gewenst moment inzicht geeft in de voor hen actuele en relevante gegevens. Met groen wordt benadrukt dat het vermogensbeheer en de interne bedrijfsvoering op een duurzame en verantwoorde wijze wordt uitgevoerd.

Onder 'what' is vastgelegd dat Pensioenfonds Horeca & Catering de beheerder én uitvoerder van de pensioenregelingen voor alle werknemers in de horeca en catering is.

Code Pensioenfondsen

Om invulling te geven aan goed pensioenfondsbestuur zijn in de Code Pensioenfondsen normen vastgelegd. Deze gaan over het besturen van, toezicht houden op en verantwoording afleggen over wat het pensioenfonds gepland en gerealiseerd heeft. Het bestuur rapporteert over deze normen volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Dit houdt in dat de normen in de Code Pensioenfondsen leidend zijn, maar ruimte bieden voor het bestuur om eigen, fondsspecifieke keuzes te maken.

De wijziging van de Code Pensioenfondsen in 2018 leidde tot enkele nieuwe onderdelen. Vanaf verslagjaar 2019 moeten fondsen over deze nieuwe onderdelen rapporteren. In 2019 oordeelde het bestuur dat enkele aanpassingen nodig waren om aan de gewijzigde Code te voldoen. Zo stelde het bestuur een stappenplan vast op welke wijze het fonds blijvend invulling wil geven aan het diversiteitsbeleid binnen het bestuur. Een nieuw onderdeel in de Code Pensioenfondsen is ook de zelfevaluatie van het verantwoordings-orgaan. Het verantwoordingsorgaan van het fonds kende al een zelfevaluatie. Bij de eerstvolgende zelfevaluatie is expliciet rekening te houden met de aandachtspunten die volgens de Code in de evaluatie aan de orde moeten komen. Daarnaast rapporteert de raad van toezicht over verslagjaar 2019 aan de hand van de acht thema's van de Code op welke wijze het pensioenfonds de Code naleeft en toepast. Naast de aanpassingen vanwege de nieuwe onderdelen in de Code, leidde ook een nadere verduidelijking bij de normen in de Code Pensioenfondsen 2018 tot een aanpassing. In de integriteitregeling is verduidelijkt dat leden van de fondsorganen alle nevenfuncties moeten melden, ook als deze niet relevant zijn voor het fonds. Het fonds kende al een meldingsplicht voor nevenfuncties en in de praktijk werden ook nevenfuncties die niet relevant zijn voor het fonds gemeld. Met de vastlegging in de integriteitregeling is dit ook geformaliseerd.

Met deze aanpassingen constateert het bestuur dat Pensioenfonds Horeca & Catering over verslagjaar 2019 aan de normen in de Code Pensioenfondsen voldoet.

Verplichte rapportagenormen

De Code Pensioenfondsen schrijft acht rapportagenormen voor waarover het bestuur in het jaarverslag rapporteert. In de volgende figuur zijn de acht rapportagenormen opgenomen. Per norm is aangegeven of het fonds daaraan voldoet en waar de toelichting van het bestuur in het jaarverslag is opgenomen.

Overzicht verplichte rapportagenormen Code Pensioenfondsen

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag
Norm 5		
Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Vermogensbeheer en Pensioenbeheer' over het beleid dat het in 2019 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
Norm 31		
De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Pensioenfondsbestuur' onder 'Diversiteit' over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden.
Norm 33		
In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Ja	In het hoofdstuk 'Pensioenfondsbestuur' onder 'Diversiteit' rapporteert het bestuur over de diverse samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit.
Norm 47		
Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De raad van toezicht betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht.
Norm 58		
Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In het hoofdstuk 'Pensioenfondsbestuur' beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.
Norm 62		
Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht in het hoofdstuk 'Vermogensbeheer' de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag
Norm 64		
Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In het hoofdstuk 'Pensioenfondsbestuur' rapporteert het bestuur over de naleving van de integriteitregeling en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
Norm 65		
Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regeling of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	Het bestuur licht in het hoofdstuk 'Pensioenbeheer' de klachten- en geschillenprocedure toe en informeert over de klachten en geschillen die in 2019 zijn behandeld. Het bestuur rapporteert ook over de klachten die bij de Ombudsman Pensioenen zijn ingediend en, wanneer daar sprake van is, over wijzigingen in processen of procedures die volgen uit de afhandeling van een of meerdere klachten.

Integriteitregeling

Het fonds heeft ook een eigen gedragscode waarin normen staan voor integer gedrag, de zogeheten 'integriteitregeling'. De integriteitregeling van Pensioenfonds Horeca & Catering geldt voor alle betrokken medewerkers zowel intern als extern en (dagelijkse) beleidsbepalers. Een compliance officer ziet toe op naleving van de integriteitregeling. De compliance officer beoordeelde de wijze van naleving en deugdelijkheid van procedures en rapporteert daar jaarlijks aan het bestuur over. De raad van toezicht ziet toe op de, in het kader van de naleving van de integriteitregeling, door de compliance officer uitgevoerde werkzaamheden.

Uit de rapportage van de compliance officer over 2019 blijken geen bijzonderheden met betrekking tot naleving van de integriteitregeling.

Diversiteit

Pensioenfonds Horeca & Catering vindt het belangrijk dat deelnemers en pensioengerechtigden zich vertegenwoordigd weten in de organen van het fonds. Daarom vindt het fonds dat hierin niet alleen mannen, maar ook vrouwen zitting moeten hebben en leden jonger dan 40 jaar. Het fonds hecht er waarde aan dat personen en organen elkaar aanvullen. Diversiteit binnen het fonds draagt bij aan weloverwogen besluitvorming. Het bestuur heeft het diversiteitsbeleid vastgelegd in de statuten en evalueert dit beleid periodiek.

Pensioenfonds Horeca & Catering houdt bij de benoeming van leden van organen rekening met de diversiteitsambitie van het fonds. Het beleggingsbeleid, pensioenbeleid, financieel beleid en risicobeleid van het fonds zijn complex. Daarom stelt het fonds hoge eisen en zijn betrouwbaarheid, geschiktheid en onafhankelijkheid essentiële karaktereigenschappen van de leden van de organen. Dit leidt ertoe dat deze punten doorslaggevend zijn in de beoordeling of iemand wordt benoemd of zich (als vertegenwoordiger van pensioengerechtigden in het bestuur) verkiesbaar kan stellen.

Pensioenfonds Horeca & Catering streeft in het bestuur naar:

- Ten minste twee vrouwelijke leden en twee mannelijke leden en
- Ten minste twee leden jonger dan 40 jaar en twee ouder dan 40 jaar.

Pensioenfonds Horeca & Catering streeft in het verantwoordingsorgaan naar:

- Ten minste vier vrouwelijke leden en vier mannelijke leden en
- Ten minste drie leden jonger dan 40 jaar en drie ouder dan 40 jaar.

Pensioenfonds Horeca & Catering streeft in de raad van toezicht en de beleggingsadviescommissie naar ten minste één vrouwelijk lid en één mannelijk lid.

In de volgende figuur is de feitelijke samenstelling van de diverse organen van het fonds per 31 december 2019 naar geslacht en leeftijd opgenomen.

Overzicht diversiteit per 31 december 2019

Orgaan	Vrouw	Man	< 40 jaar	≥ 40 jaar
Bestuur	2	7	2	7
Verantwoordingsorgaan	0	13	2	11
Raad van toezicht	1	2	0	3
Beleggingsadviescommissie	1	2	0	3

Het fonds heeft zijn diversiteitsambitie voor het verantwoordingsorgaan in 2019 niet kunnen waarmaken, ondanks inspanningen van het fonds en voordragende organisaties. Het bestuur heeft werknemers- en werkgeversorganisaties die in 2020 leden van het verantwoordingsorgaan benoemen of herbenoemen gevraagd rekening te houden met de diversiteitsambitie van het fonds.

Toezichthouders

Er zijn twee toezichthouders die specifiek toezicht houden op een pensioenfonds, namelijk De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). DNB toetst of pensioenfondsen aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen (prudentieel toezicht). De AFM controleert of pensioenfondsen daadwerkelijk informatie verstrekken aan deelnemers die wettelijk is verplicht (gedragstoezicht). Daarnaast geldt voor elke organisatie die persoonsgegevens verwerkt dat zij onder toezicht staat van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De AP bewaakt de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens.

De Nederlandsche Bank

DNB werkt op basis van een toezichtagenda. Daarin zijn de onderzoeken benoemd die voor het kalenderjaar voor het fonds van toepassing zijn. Dergelijke onderzoeken maken deel uit van een sectorbrede uitvraag of zijn fondsspecifiek. In het kader van sectorbrede uitvragen beantwoordde Pensioenfonds Horeca & Catering in 2019 vragen op het vlak van niet-financiële risico's, Nederlandse woninghypotheken en premie en indexatie. Een fondsspecifiek onderzoek dat DNB in 2019 uitvoerde betrof een onderzoek naar informatiebeveiliging en cybersecurity. Het onderzoek vond plaats in de vorm van een zelfevaluatie door het fonds met een beoordeling via deelwaarneming door DNB. De toezichthouder concludeerde dat het fonds de risico's op het gebied van informatiebeveiliging en cybersecurity grotendeels beheerst, waarbij 56 van de 58 beheersmaatregelen zich op of boven het vereiste beveiligingsniveau bevinden. Twee beheersmaatregelen zijn naar het oordeel van DNB nog niet structureel en aantoonbaar op het vereiste volwassenheidsniveau. De positieve uitkomsten van het onderzoek bevestigen naar de mening van het bestuur de inspanningen die het fonds op dit terrein heeft gedaan in de afgelopen jaren. Het bestuur herkent de verbeterpunten en zal deze in 2020 op het vereiste niveau brengen.

Het belangrijkste onderwerp van gesprek met DNB in 2019 betrof de implementatie van IORP II, in het bijzonder de inrichting van het houderschap van de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit. Voor de sleutelfunctiehouder actuarieel lag het, vanuit oogpunt van efficiency, voor de hand om de waarmerkend actuaaris aan te stellen. Ten aanzien van het houderschap van de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit had het bestuur in 2018 besloten dit in de eigen uitvoeringsorganisatie te beleggen. Het bestuur was van mening op die manier fondsspecifiek, proportioneel en kostenbewust te handelen, binnen de kaders van de wetgeving. Met deze inrichting zou de bestuurlijke dynamiek behouden blijven en zou het fonds de expertise en kracht van de eigen uitvoeringsorganisatie optimaal benutten. Gedurende 2019 bleek dat (gewijzigde) inzichten bij DNB een andere keuze noodzakelijk maakten. Na uitvoerig overleg met DNB besloot het bestuur het houderschap van de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit in te vullen op basis van inbesteding.

In maart 2019 heeft het fonds melding gedaan bij DNB in het kader van de Sanctiewet terrorisme. Het fonds controleerde gegevens in het administratiesysteem aan de hand van de gegevens van natuurlijke personen die op de Nationale sanctielijst terrorisme staan. Daarbij kwamen een tweetal personen aan het licht. De betreffende personen zijn geoormerkt in het administratiesysteem en de toegang tot het deelnemersportaal is voor beiden geblokkeerd.

Als onderdeel van het reguliere toezicht voert DNB elk jaar twee relatiebeheergesprekken met het bestuur van Pensioenfonds Horeca & Catering. In april 2019 is met name gesproken over de door het bestuur voorziene inrichting van het houderschap van de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit. In het relatiebeheeroverleg in december 2019 stond met name (de ontwikkeling van) de financiële positie van het fonds centraal, gezien de economische ontwikkelingen in het najaar van 2019 en de dreigende kortingen bij diverse andere pensioenfondsen.

Autoriteit Financiële Markten

De AFM werkt, in tegenstelling tot DNB, niet met reguliere overlegmomenten. In 2019 was er voor AFM geen aanleiding voor een overleg met het fonds over onderwerpen vanuit het gedragstoezicht.

Autoriteit Persoonsgegevens

Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat organisaties (zowel bedrijven als overheden) direct een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra een ernstig datalek is vastgesteld. Organisaties moeten het datalek in bepaalde situaties ook melden aan de betrokkenen waarvan de persoonsgegevens zijn gelekt. Pensioenfonds Horeca & Catering heeft de meldplicht datalekken geborgd in haar interne beheersingsraamwerk en operationele werkzaamheden.

Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of het vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt niet alleen het vrijkomen (lekker) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. Melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens is alleen verplicht als een datalek leidt tot een aanzienlijke kans op en ernstige nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens, of een kans daarop.

In 2019 heeft Pensioenfonds Horeca & Catering achttien datalekken gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Het fonds heeft de datalekken per brief of telefonisch ook aan betrokkenen gemeld in die gevallen waarin er sprake was van gevoelige informatie die mogelijk ook de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen aantastte. In vijftien gevallen is de betrokkene telefonisch of via brief geïnformeerd over het datalek.

Als onderdeel van het afhandelingsproces van datalekken, voerde het fonds analyses uit naar de oorzaak van de datalekken. Dit leidde waar nodig tot aanpassing van werkwijzen en procedures.

Uitbestedingsbeleid

Pensioenfonds Horeca & Catering besteedt verschillende werkzaamheden structureel uit aan onafhankelijke derden, zoals incassowerkzaamheden, IT-werkzaamheden en het operationeel vermogensbeheer. Bij uitbesteding blijft het fonds eindverantwoordelijk voor de beheersing, waaronder ook monitoring en evaluatie van de bedrijfsprocessen. Voor de beheersing van de bedrijfsprocessen zijn toereikende procedures, maatregelen, deskundigheid en informatie om de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden te kunnen beoordelen, cruciaal.

Het fonds beheerst de risico's blijvend via controlemechanismen. Het formuleerde criteria en waarborgen die van belang zijn in geval van uitbesteding en legde die vast in het uitbestedingsbeleid. Daarnaast stelde het fonds een procedure op die gevolgd moet worden bij uitbesteding. Deze procedure ziet er in hoofdlijnen als volgt uit:

- Risico's analyseren;
- Afspraken maken over de wijze waarop activiteiten of processen worden uitgevoerd, bemensing, op te leveren producten, kwaliteits- en serviceniveau, tijdsafspraken, monitoring, periodieke evaluaties en eventuele boetebedingen en die afspraken vastleggen in een dienstverleningsovereenkomst;
- Monitoren en evalueren uitbestedingsrelaties;
- Uitkomsten rapporteren aan bestuur.

De directeur toetst de prestaties van de derden aan wie de werkzaamheden zijn uitbesteed aan de afgesproken maatstaven en normen. De directeur rapporteert ieder kwartaal aan het bestuur van het fonds over de beheersing van de risico's van de bedrijfsprocessen die zijn uitbesteed. Het bestuur constateert dat het fonds in 2019 deze risico's in voldoende mate beheerst heeft.

Risicobeleid

Pensioenfonds Horeca & Catering moet nu en in de toekomst pensioenen uitkeren. Daarom is het voor het bestuur van het fonds van groot belang om nu en in de toekomst de risico's die dit kunnen bedreigen te identificeren en te beheersen. Deze risico's legde het bestuur vast in het risicoraamwerk. Daarbij schatte het bestuur de betekenis en de kans van optreden van die risico's in en de mate van beheersing van die risico's. Nu blijven de risico's en beheersing ervan niet altijd gelijk. Het bestuur is zich hiervan bewust en evalueert om die reden periodiek het raamwerk risicomanagement.

Inrichting risicomanagement

Het bestuur handelt volgens de vastgestelde beleidscyclus voor het integraal beheersen van risico's. Hierbij stelt het bestuur de risicostrategie vast ten aanzien van de doelstellingen die het fonds nastreeft. Ook identificeert en analyseert het bestuur de strategische risico's via een inschatting van betekenis en kans van optreden. Op basis van de risicobereidheid bepaalt het bestuur de beheersmaatregelen. Het bestuur beoordeelt de werking en effectiviteit van de beheersmaatregelen en bepaalt of de ingeschatte resterende risico's acceptabel zijn of beter beheerst dienen te worden. Ten slotte evalueert het bestuur het geheel om het strategisch risicoraamwerk vervolgens te herijken. Dit is in 2019 via een integrale herziening en actualisering doorgevoerd.

Het bestuur koppelt het risicoraamwerk aan het beheersingskader van key controls, zoals dit binnen de eigen uitvoeringsorganisatie is geïmplementeerd. Met behulp van dit beheersingskader wordt in het risicoraamwerk een verbinding gelegd tussen de strategische risico's die het bestuur onderkent en de dagelijkse handelswijze in de uitvoering. Pensioenfonds Horeca & Catering richt het risicomanagementmodel in met een integrale verantwoordelijkheid op elk niveau: van medewerker tot bestuur. Het betreft een samenspel van personen die gezamenlijk hun rol binnen het risicomanagement invullen.

Het bestuur besloot in 2019 de positie van sleutelfunctiehouder voor risicobeheer op basis van investering in te vullen. De sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem van het pensioenfonds. De risicomanager van het fonds coördineert de beleidscyclus. Ook beoordeelt de risicomanager of risico's (tijdig en voor zover mogelijk volledig) worden onderkend in de beleidscyclus en de uitvoering daarvan. Het bestuur is van mening dat het risicoraamwerk goed is opgezet en dat de beleidscyclus werkt. De organisatie van het risicomanagement is hiermee volgens het bestuur passend bij het karakter en de omvang van het fonds.

Risicosoorten

Pensioenfonds Horeca & Catering onderscheidt de volgende risicosoorten:

- Strategische risico's: hieronder vallen voor Pensioenfonds Horeca & Catering risico's in zowel de externe omgeving, draagvlak voor het fonds alsmede de besluitvorming en besturing van het fonds die op voorhand niet te normeren zijn en (grote) invloed kunnen hebben op het fonds. Deze risico's zijn wel te kwalificeren, maar niet te kwantificeren.
- Financiële risico's: hieronder vallen voor Pensioenfonds Horeca & Catering risico's die (grote) invloed kunnen hebben op de financiële positie van het fonds. Op basis van wet- en regelgeving en eigen normen zijn deze risico's te normeren en te kwantificeren (Besluit financieel toetsingskader en eigen modellen).
- Operationele risico's: hieronder vallen voor Pensioenfonds Horeca & Catering risico's die (grote) invloed kunnen hebben op de uitvoering door het fonds. Op basis van wet- en regelgeving en eigen normen (richtlijnen uitbesteding/contractual requirements) zijn deze risico's te kwalificeren en (over het algemeen) te kwantificeren. Het gaat om risico's met betrekking tot de eigen uitvoering, de uitbestede werkzaamheden en de klantbediening.

Een uitwerking van deze risicosoorten en de daarbinnen geïdentificeerde risico's is samengevat in acht verschillende risicokaarten. Deze risicokaarten bevatten een beschrijving van het risico en de context. Per risicokaart zijn verschillende risico's geïdentificeerd en waar mogelijk heeft het bestuur een inschatting van het bruto risico gemaakt aan de hand van kans en impact. Hierbij is geen rekening gehouden met beheersmaatregelen. Het bestuur stelde de bereidheid tot het lopen van elk van deze risico's vast. Daarna benoemde het bestuur de belangrijkste beheersmaatregelen per risico en beoordeelde het bestuur de effectiviteit ervan. Dit leidde tot netto risico's. Ten slotte bepaalde het bestuur een (eventuele) vervolgactie als het netto risico niet acceptabel was en verminderd moest worden.

In totaal benoemde het bestuur 39 risico's binnen de risicosoorten: strategisch, financieel en operationeel. In de onderstaande figuur is deze onderverdeling weergegeven.

Strategische risico-analyse

Strategische risico's			Financiële risico's		Operationele risico's		
1 Externe omgeving	2 Draagvlak	3 Besluitvorming	4 Solvabiliteit	5 Financiering	6 Eigen uitvoering	7 Klantbediening	8 Uitbesteding
1.1 Wet- en regelgeving	2.1 Maatschappij	3.1 Adequate invulling governance	4.1 Renterisico	5.1 Werkingsfeer	6.1 Key performance indicatoren	7.1 Open normen pensioencommunicatie	8.1 Vermogensbeheer
1.2 Arbeidsmarkt	2.2 Sociale partners	3.2 Visie en strategie	4.2 Marktrisico	5.2 Deelnemersbestand	6.2 Intern beheersingssysteem	7.2 Boodschap	8.2 Debiteuren
1.3 Technologie	2.3 Deelnemers en werkgevers	3.3 Focus	4.3 Valutarisico	5.3 Betaalgedrag en incasso	6.3 Kwaliteit medewerkers	7.3 Zorgplicht	8.3 IT
1.4 Afhankelijkheid UWV	2.4 Reputatie	3.4 Integriteit	4.4 Kredietrisico	5.4 Premie	6.4 IT		
1.5 ESG			4.5 Liquiditeitsrisico		6.5 Informatiebeveiliging		
			4.6 Inflatierisico		6.6 Compliance		
			4.7 Concentratierisico		6.7 Aansturing organisatie		
			4.8 Actief beheerrisico				
			4.9 Verzekerings technisch risico				

Bepalende risico's

Om gericht te werk te gaan benoemde het bestuur, binnen het totaal aan risico's, de risico's die het meest bepalend (kunnen) zijn. Bepalend is hierbij gehanteerd in de betekenis dat deze risico's de ambitie van het fonds in gevaar kunnen brengen.

In onderstaande figuur zijn de 39 risico's weergegeven uit de strategische risicoanalyse naar netto risico gewogen. Het netto risico is het risico dat resteert met inbegrip van de effecten van beheersmaatregelen. De kleuren geven het volgende aan:

Groen = laag netto risico

Oranje = hoog netto risico

Geel = medium netto risico

Rood = extreem netto risico

Risico's en betekenis voor het fonds

Strategische risico's			Financiële risico's		Operationele risico's		
1 Externe omgeving	2 Draagvlak	3 Besluitvorming	4 Solvabiliteit	5 Financiering	6 Eigen uitvoering	7 Klantbediening	8 Uitbesteding
1.1 Wet- en regelgeving	2.1 Maatschappij	3.1 Adequate invulling governance	4.1 Renterisico	5.1 Werkingssfeer	6.1 Key performance indicatoren	7.1 Open normen pensioencommunicatie	8.1 Vermogensbeheer
1.2 Arbeidsmarkt	2.2 Sociale partners	3.2 Visie en strategie	4.2 Marktrisico	5.2 Deelnemersbestand	6.2 Intern beheersingssysteem	7.2 Boodschap	8.2 Debiteuren
1.3 Technologie	2.3 Deelnemers en werkgevers	3.3 Focus	4.3 Valutarisico	5.3 Betaalgedrag en incasso	6.3 Kwaliteit medewerkers	7.3 Zorgplicht	8.3 IT
1.4 Afhankelijkheid UWV	2.4 Reputatie	3.4 Integriteit	4.4 Kredietrisico	5.4 Premie	6.4 IT		
1.5 ESG			4.5 Liquiditeitsrisico		6.5 Informatiebeveiliging		
			4.6 Inflatie­risico		6.6 Compliance		
			4.7 Concentratie­risico		6.7 Aansturing organisatie		
			4.8 Actief beheerrisico				
			4.9 Verzekerings technisch risico				

Aan de hand van de strategische risicoanalyse stelde het bestuur de volgende vier bepalende risico's vast:

- Veranderingen in de populatie van de doelgroep (1.2 Arbeidsmarkt)
- Veranderingen op het speelveld (1.1 Wet- en regelgeving en 2.1 Maatschappij)
- Ontwikkelingen op financiële markten (4.1 Renterisico, 4.2 Marktrisico en 4.3 Valutarisico)
- Ontwikkelingen inzake uitvoering en beheersing (1.3 Technologie en 6.5 Informatiebeveiliging)

Deze bepalende risico's (met het hoogste netto risico) bevinden zich in de hieraan voorafgaande figuur in het oranje gebied. De kans dat deze risico's zich voordoen, de impact van deze risico's, de effectiviteit van de ingezette beheersmaatregelen en de actualiteit ondersteunen de classificatie als 'bepalend'.

In 2019 gaf het bestuur verdere invulling aan de beheersing van deze bepalende risico's door de uitkomsten van de strategische toekomstverkenning, die het bestuur in 2017 had opgesteld, met sociale partners te actualiseren. De huidige situatie vormt een solide basis voor de toekomst, maar het fonds is kwetsbaar bij trendbreuken. Om die reden identificeerde het bestuur opnieuw zogenoemde 'no regret-moves' ter uitvoering in 2019 en 2020 om zo te anticiperen op (mogelijke) toekomstige ontwikkelingen.

Het bestuur voerde in 2019 opnieuw een zogeheten Asset Liability Management (ALM)-studie uit. De financiële situatie van het fonds en de veranderde economische omstandigheden waren hiertoe aanleiding. De studie bevestigde de effectiviteit van het gevoerde financiële beleid ten aanzien van het beheersen van het renterisico, het marktrisico en het valutarisico. Ook maakte de studie duidelijk dat de huidige regeling op langere termijn in de balans tussen premie, opbouw en ambitie niet houdbaar blijft.

Het fonds zet sterk in op het beheersen van risico's op het vlak van ICT en informatiebeveiliging, juist ook vanwege de insteek van het fonds om zoveel mogelijk digitaal te communiceren met deelnemers en werkgevers. Over 2019 is het fonds wederom ISO 27001 gecertificeerd, hetgeen de doorgevoerde professionalisering op het gebied van informatiebeveiliging bevestigt.

Risicokaarten

1. Externe omgeving

Deze risicokaart beschrijft het risico dat externe omstandigheden de strategie van Pensioenfondsen Horeca & Catering negatief beïnvloeden. Deze ontwikkelingen kunnen plaatsvinden binnen wet- en regelgeving (waaronder het nieuwe pensioenakkoord), maar ook op het vlak van arbeidsvormen (anders dan de traditionele werknemersvorm) en technologische ontwikkelingen die betekenis kunnen hebben voor andere toetreders of toekomstvastheid en verandervermogen van het pensioenfonds. Het bestuur volgt de externe ontwikkelingen op de voet en boordeelt de wijze waarop en de mate waarin zij de geïdentificeerde risicogebieden raken elk kwartaal via de bestuursrapportage. Het bestuur plaatst relevante onderwerpen voor een reguliere bestuursvergadering op de agenda of, als er sprake is van urgentie, behandelt deze tussentijds.

2. Draagvlak

De risicokaart 'Draagvlak' heeft betrekking op het risico dat het draagvlak van het pensioenstelsel, het pensioenproduct of het fonds negatief wordt beïnvloed en de lange termijn strategie van het fonds in gevaar komt. Het fonds kan slechts optimaal functioneren als sprake is van voldoende draagvlak. Het draagvlak voor pensioen en pensioenfondsen in zijn algemeenheid binnen de maatschappij is hierbij een van de onderdelen, net zoals draagvlak bij opdrachtgevende sociale partners en bij de deelnemers en werkgevers van het fonds. De risico's daarvan zijn te monitoren op ontwikkelingen en inzet van beheersmaatregelen, waar deze mogelijk zijn, is blijvend te beoordelen. Het bestuur zet hierin in op zoveel mogelijk gezamenlijk optrekken via de Pensioenfederatie, directe contacten met sociale partners, klantenpanels en communicatiebeleid.

3. Besluitvorming

De risicokaart 'Besluitvorming' ziet op het risico dat de slagkracht van het bestuur negatief wordt beïnvloed en de langetermijnstrategie van het fonds in gevaar komt. Een beheerste en integere bedrijfsvoering vraagt inzicht in pensioenen en in de taken en verantwoordelijkheden van het pensioenfondsbestuur en de overige fondsorganen. Het beleid met betrekking tot benoeming, deskundigheidsbevordering en evaluatie van het functioneren van het bestuur ligt vast. Jaarlijks

evalueert het bestuur het functioneren van het bestuursmodel en het eigen bestuurlijk functioneren. Ook de andere organen evalueren periodiek hun functioneren.

4. Solvabiliteit

Het solvabiliteitsrisico is het belangrijkste risico voor Pensioenfonds Horeca & Catering. Dit is het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen om de pensioenverplichtingen te dekken. De ontwikkeling van het solvabiliteitsrisico wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. Gezien het belang van de solvabiliteit meet en monitort het fonds de risico's die invloed op de solvabiliteit hebben continu. Daarbij gaat het om:

- het renterisico (s1)
- het zakelijke waardenrisico (s2)
- het valutarisico (s3)
- het grondstoffenrisico (s4)
- het kredietrisico (s5)
- het verzekeringstechnisch risico (s6)
- het liquiditeitsrisico (s7)
- het concentratierisico (s8)
- het operationeel risico (s9)
- het actief beheerrisico (s10)

Pensioenfonds Horeca & Catering beheerst het solvabiliteitsrisico door het formuleren van beleid en het uitvoeren van periodieke ALM-studies en risicobudgetonderzoeken. Zo vond in 2019 volgens de beleidscyclus strategische asset allocatie een ALM-studie plaats. Het fonds kwantificeert en monitort de gevoeligheid van de technische voorzieningen en de beleggingen per week, maand en kwartaal. Per kwartaal vindt een gevoeligheidsanalyse plaats op de effecten van schokken in de rente en zakelijke waarden op de dekkingsgraad. Het renterisico en het zakelijke waardenrisico zijn de belangrijkste risico's voor de solvabiliteit van het fonds.

5. Financiering

De risicokaart 'Financiering' heeft betrekking op het risico dat de financiering van aanspraken onder druk komt te staan als gevolg van wijzigingen in de deelnemers- en/of werkgeverspopulatie van Pensioenfonds Horeca & Catering.

Het deelnemersbestand van Pensioenfonds Horeca & Catering heeft een specifieke opbouw. Met bijvoorbeeld veel jongeren die in de horeca werken, met kortdurende en wisselende dienstverbanden. Ook zijn er specifieke verschillen tussen deelnemers in de horeca en in de contractcatering. Overnames van bedrijfsactiviteiten, wijzigingen van bedrijfsactiviteiten, fusies en faillissementen kunnen het werkgeversbestand beïnvloeden.

Via de bestuursrapportages volgt het bestuur de tussentijdse ontwikkelingen in het deelnemers- en werkgeversbestand. Jaarlijks stelt het fonds een intern actuariel rapport op. Elke drie jaar vindt een uitgebreide analyse van het deelnemersbestand plaats; de meest recente is in 2019 uitgevoerd. Deze analyse bevestigde de karakteristieken van het deelnemersbestand van het fonds. Via periodieke beoordeling van de kostendekkendheid van de premie en overleg met sociale partners geeft het bestuur invulling aan beheersing van het risico dat de premie niet toereikend is voor de opbouw. Aanwending door sociale partners van de tot en met 2019 opgebouwde premie-egaliseringsreserve voor het stutten van de premiedekkingsgraad in 2020 en 2021 is hiervan een uitkomst.

6. Uitvoering

Het risico op verstoring van interne processen, ongewenst menselijk gedrag en onvoldoende beheersing van de pensioenuitvoeringssystemen vallen onder de risicokaart 'Uitvoering'. De eigen uitvoeringsorganisatie verzorgt de werkgevers-, deelnemers- en uitkeringsadministratie en tevens de financiële administratie. Ook ondersteunt zij het bestuur. Verder verzorgt de uitvoeringsorganisatie de fiduciaire taak op het vlak van vermogensbeheer.

Via een intern beheersingskader, waarin risico's en beheersmaatregelen zijn geïdentificeerd en periodiek worden getoetst, beheerst Pensioenfonds Horeca & Catering dit risico. Bevestiging van opzet, bestaan en werking vindt plaats door middel van een ISAE3402 type II verklaring. Jaarlijks legt de uitvoeringsorganisatie verantwoording af aan het bestuur via het 'in control statement'. Het bestuur heeft via de bestuursrapportage ieder kwartaal inzicht in (de ontwikkelingen van) de uitvoering.

7. Klantbediening

Deze risicokaart betreft het risico dat Pensioenfonds Horeca & Catering niet in staat is deelnemers tijdig en adequaat te informeren.

Het geven van actuele en relevante informatie aan deelnemers is een belangrijke doelstelling van Pensioenfonds Horeca & Catering. Tegelijkertijd is het voor Pensioenfonds Horeca & Catering zaak de kosten van de vereiste communicatiemiddelen te beheersen in relatie tot de pensioenopbouw en kenmerken van de (vaak passerende) deelnemers. Het deelnemersbestand van Pensioenfonds Horeca & Catering bevat veel jongeren die in de horeca werken met kortdurende en wisselende dienstverbanden. Deelnemers zijn vaak weinig pensioenbewust.

Vergaande digitalisering, in combinatie met doelgroepsegmentaties, campagnes en specifieke customer journeys dragen bij aan het op het juiste moment gericht informeren van de deelnemer én het verlagen van kosten.

8. Uitbesteding

De risicokaart 'Uitbesteding' betreft het risico dat de partners waarmee een overeenkomst is aangegaan de afspraken niet correct uitvoeren, waardoor geen sprake meer is van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Uitbesteding is het op structurele basis laten uitvoeren van werkzaamheden, waaronder processen of delen van processen, door onafhankelijke derden.

Bij uitbesteding blijft het fonds zelf verantwoordelijk voor de beheersing van de bedrijfsprocessen. Daarom is het cruciaal om de uitvoering van de uitbestede taken te beoordelen. Daarvoor beschikt het fonds over toereikende procedures, maatregelen en deskundigheid. Eind 2017 heeft het bestuur het uitbestedingsbeleid voor het laatst herijkt.

De vermogensbeheerders, beleggingsadministrateur en bewaarnemers, incassobureaus en gerechtsdeurwaarders en IT-servicebureaus werken op basis van volmachten, mandateringen, Service Level Agreements en andere bevoegdheden. Deze liggen vast in overeenkomsten van opdracht. Door het continu monitoren van de prestaties en periodieke gesprekken vindt constante evaluatie van de uitbesteding plaats.

Risicohouding

Op grond van het Financieel Toetsingskader dienen pensioenfondsen helder te maken hoe zij risico's opvangen. Zij moeten daarom hun risicohouding vastleggen. De risicohouding geeft aan in hoeverre het pensioenfonds beleggingsrisico's kan en wil lopen. De risicohouding van Pensioenfonds Horeca & Catering is zowel kwalitatief als kwantitatief vastgelegd.

Kwalitatieve risicohouding

Pensioenfonds Horeca & Catering kent jaarlijks een grote in- en uitstroom van met name jonge deelnemers die voor een relatief korte periode deelnemer zijn. In vergelijking met andere fondsen beheert Pensioenfonds Horeca & Catering voor veel (gewezen) deelnemers een relatief klein pensioen voor een lange periode. De relatief geringe hoogte van het opgebouwde pensioen is een gevolg van de relatief korte deelneming, kleine dienstverbanden en lage salarissen. Voor het grootste deel van de gepensioneerden is de maandelijkse pensioenuitkering van Pensioenfonds Horeca & Catering een aanvulling op de AOW, al dan niet naast pensioenuitkeringen van andere fondsen of verzekeraars.

Pensioenfonds Horeca & Catering voert de pensioenovereenkomst tussen sociale partners uit, waarin een vaste premie en (vanaf 2016) een gedempt premiebeleid is afgesproken. Vanuit die vaste premie streeft het bestuur naar een stabiele opbouw van pensioenaanspraken. Tegelijkertijd vinden sociale partners en het bestuur behoud van koopkracht belangrijk. De CPI is daarvoor de maatstaf. Het bestuur hanteert daarbij als doelstelling om ten minste de ambitie van sociale partners (om minimaal 50% van de maatstaf te realiseren) waar te maken. Om deze ambitie te realiseren moet Pensioenfonds Horeca & Catering beleggen. Het fonds spreidt de beleggingen om risico's te verminderen. In combinatie met het streven naar een stabiele opbouw én het behouden van koopkracht is een kans op korten van pensioen niet uit te sluiten. Het bestuur zet dit alleen als noodmaatregel in en spreidt de kortingen in de tijd. Het bestuur vindt het belangrijk dat een eventuele korting qua omvang beperkt blijft.

Kwantitatieve risicohouding

In kwantitatieve zin is de risicohouding als volgt geconcretiseerd:

- *Voor de korte termijn: via het vereist eigen vermogen*

De omvang van het vereist eigen vermogen volgt uit het beleggingsbeleid en het strategisch dynamische rente-afdeckingsbeleid en is enigszins gevoelig voor veranderingen in de rente-termijnstructuur. In verband met die dynamiek heeft het strategisch vereist eigen vermogen een bandbreedte van +/- 2,5 procentpunt.

- *Voor de lange termijn: via het verwacht pensioenresultaat*

De doelstelling van het bestuur om de ambitie van sociale partners (om in ieder geval een toeslag van 50% van de CPI te willen realiseren) waar te maken, komt overeen met een ondergrens van het verwachte pensioenresultaat van 80%. In het 'slecht weer scenario' (te weten het 5e percentiel van de waarnemingen) mag het verwachte pensioenresultaat daar niet meer dan 40% onder liggen.

Uitkomsten haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft door middel van prognoses inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's daarvan en is jaarlijks uit te voeren. Via de haalbaarheidstoets beoordeelt het bestuur jaarlijks of de doelstellingen van Pensioenfonds Horeca & Catering realiseerbaar zijn. In de haalbaarheidstoets staat het pensioenresultaat centraal.

Het pensioenresultaat is een maat voor het koopkrachtbehoud van het opgebouwde en nog op te bouwen pensioen. Het bestuur kijkt naar de pensioenresultaten in 2.000 verschillende voorgescreven scenario's. De ongunstigste scenario's leiden tot een pensioenresultaat 'in slecht weer'.

De haalbaarheidstoets is daarmee ook een instrument voor het bestuur om het eigen risicoprofiel te analyseren. Hoe meer (beleggings-)risico het pensioenfonds neemt, hoe groter de spreiding rondom het verwachte pensioenresultaat. Het te nemen beleggingsrisico hangt af van de ambities die het bestuur heeft vastgesteld op basis van de risicohouding van de deelnemers. Het verwachte pensioenresultaat was met 79% in 2019 lager dan vorig jaar (85%) en kwam daarmee onder de door het bestuur in 2015 vastgestelde ondergrens van 80%.

Voor het pensioenresultaat 'in slecht weer' stelde het bestuur in 2015 vast dat dit maximaal 40% mag afwijken van het verwachte pensioenresultaat. Het pensioenresultaat 'in slecht weer' wijkt in 2019 46% (2018: 45%) af van het verwachte pensioenresultaat. Daarmee is zowel in 2019 als in 2018 de maximale afwijking van 40% overschreden.

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft ook in 2019 de overschrijding van de maximale afwijking besproken met de sociale partners die bij de pensioenovereenkomst zijn betrokken. De overschrijdingen van de gestelde maatstaven vormen voornamelijk geen aanleiding tot het treffen van maatregelen.

Financieel crisisplan

Het fonds heeft een financieel crisisplan dat het jaarlijks actualiseert op basis van gegevens per 30 september van het kalenderjaar. Pensioenfonds Horeca & Catering definieert een financiële crisis als de situatie waarin het fonds een zodanige dekkinggraad bereikt, waardoor de doelstelling van het fonds in gevaar komt en waarbij het, vooraf bezien, niet mogelijk is om zonder korten van de opgebouwde pensioenaanspraken binnen de wettelijke termijn uit dekkingstekort te komen. In het plan staan maatregelen die het fonds bij een financiële crisis kan nemen. De financiële ontwikkelingen medio 2019 maakten dat een dergelijke financiële crisis in augustus 2019 aan de orde was. Het bestuur heeft de maatregelen zoals opgenomen in het financieel crisisplan toegepast en onderling afgewogen. Uiteindelijk was de financiële positie eind 2019 zodanig dat het fonds niet meer in de situatie was dat er sprake was van een financiële crisis zoals gedefinieerd in het financieel crisisplan.

Vooruitzichten

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft oog voor ontwikkelingen die invloed (kunnen) hebben op pensioen in het algemeen en op pensioenfondsen in het bijzonder.

Het coronavirus en de maatregelen om verspreiding ervan te beheersen, drukken vanaf 15 maart 2020 een enorme stempel op de samenleving, onze sectoren horeca en contractcatering en het fonds. Op moment van schrijven geldt nog steeds een beperking in de openstelling van eet- en drinkgelegenheden (na een volledige sluiting gedurende twee en een halve maand), afgelasting van evenementen en massaal thuiswerken. Deze maatregelen zijn nodig in het belang van de volksgezondheid, maar raken de bedrijfsvoering in onze sectoren en dus de werkgevers en werknemers keihard.

Het bestuur besloot tot verlengen van de betaaltermijn van pensioenpremies om werkgevers gelegenheid te geven financiering zoveel mogelijk te regelen in een periode met geen of lage omzetten, onder andere door gebruik te maken van steunmaatregelen van het kabinet. Het bestuur houdt er desondanks rekening mee dat mogelijk een groot aantal werkgevers failliet zal gaan als de huidige situatie langer voortduurt. Dit zal ook consequenties hebben voor het fonds als niet alle verschuldigde pensioenpremies inbaar zouden blijken te zijn. De bedrijfsvoering van het pensioenfonds zelf is vrijwel ongewijzigd gecontinueerd door de faciliteiten om thuis te werken en het feit dat medewerkers van het fonds nauwelijks zelf zijn geïnfecteerd met het corona-virus.

Daarnaast zijn ook de effecten op de financiële markten en rente groot. De dekkingsgraad van het fonds daalde in het voorjaar als gevolg daarvan zodanig dat de dreiging om pensioenen te moeten korten opnieuw de kop opsteekt. De feitelijke financiële positie eind 2020 is daarvoor bepalend.

Daarnaast zijn voor Pensioenfonds Horeca & Catering in 2020 in ieder geval de volgende onderwerpen van belang:

- Nieuw pensioenstelsel;
- Uitkomsten evaluatie Wet pensioencommunicatie;
- Effecten van aanhoudend lage rente.

Nieuw pensioenstelsel

In 2019 sloten werkgever- en werknemersorganisaties een pensioenakkoord. Een stuurgroep en onderliggende onderzoeksgroepen werken de maatregelen uit het akkoord voor vernieuwing van het tweede pijler pensioen verder uit. Het is de bedoeling dat de uitwerking door de stuurgroep in het eerste halfjaar van 2020 is afgerond. Naar verwachting ontvangt de Tweede Kamer het bijbehorende wetsvoorstel begin 2021. Het fonds blijft de ontwikkelingen ten aanzien van het pensioenakkoord ook in 2020 nauwgezet volgen en bereidt zich waar mogelijk voor op de overgang naar een van de voorgestelde varianten uit het pensioenakkoord.

Uitkomsten evaluatie Wet pensioencommunicatie

Op 31 januari 2020 informeerde minister Koolmees de Tweede Kamer over de uitkomsten van de evaluatie van de Wet pensioencommunicatie. Een van de belangrijkste uitkomsten is dat uitvoerders meer vrijheid krijgen bij de verstrekking van informatie over pensioen. Zo wil het kabinet de voorgeschreven modellen voor het UPO en Pensioen 1-2-3 schrappen. De minister wil de informatie voor deelnemers passender maken. De eisen aan de inhoud blijven gelijk, maar uitvoerders krijgen meer vrijheid om de informatie toe te spitsen op hun deelnemers. Het fonds volgt de ontwikkeling in wet- en regelgeving op dit vlak en zal beoordelen welke acties in 2020 noodzakelijk zijn.

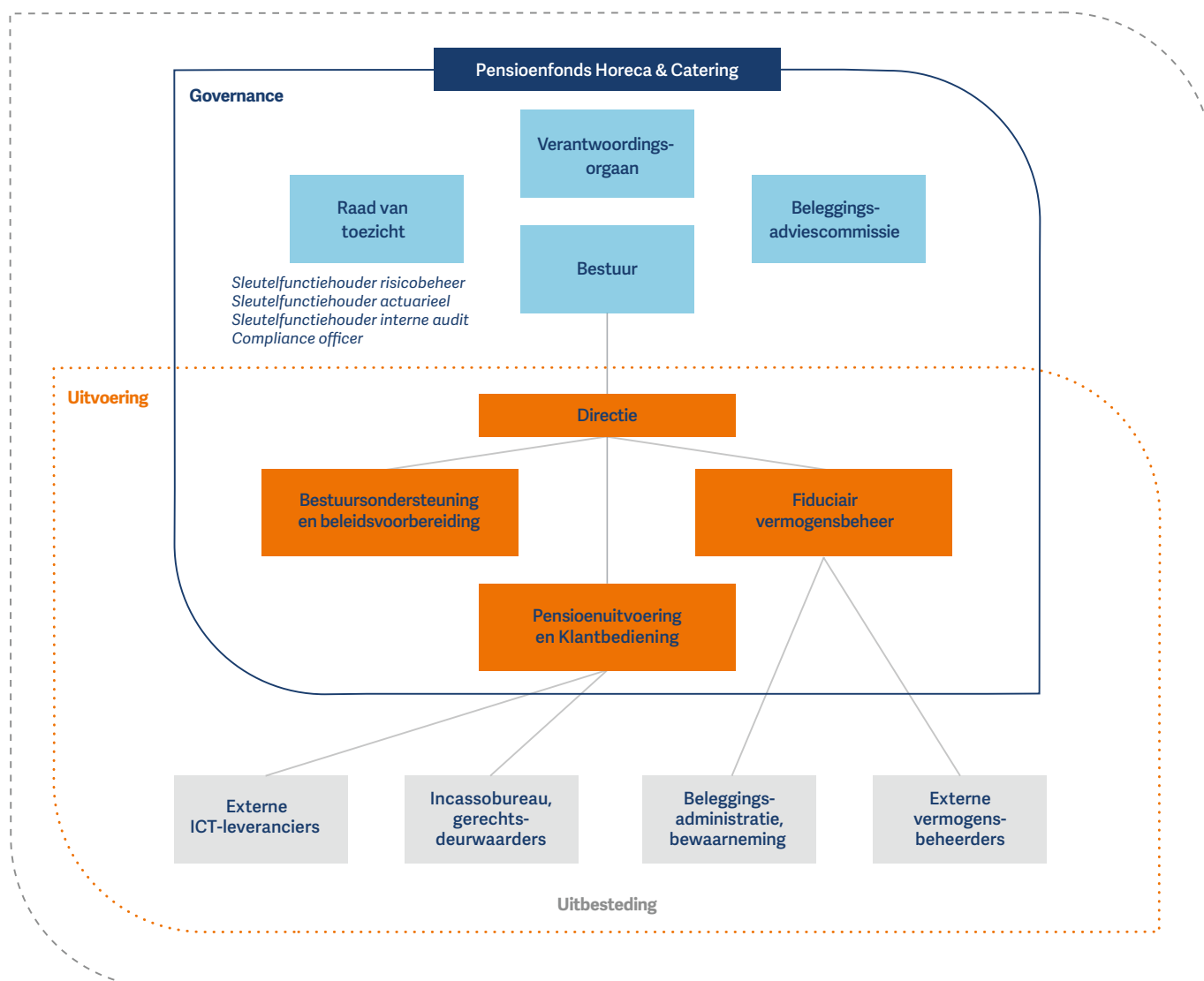
Effecten aanhoudend lage rente

Om de economie in de Eurozone aan te jagen, verlaagt de Europese Centrale Bank al enige tijd de rentetarieven. Inmiddels staan de rentes in de Eurozone op een historisch laag niveau. Pensioenfondsen hebben last van die lage rentes. Om pensioenen te kunnen uitkeren in de toekomst moeten pensioenfondsen nu meer geld in kas hebben om de pensioenverplichtingen te financieren. In een brief van 15 november 2019 vroeg minister Koolmees aan het Centraal Plan Bureau om de effecten van de langdurig lage rente voor het huidige pensioenstelsel te onderzoeken. De minister verwacht de uitkomsten van het onderzoek in de zomer van 2020. Het fonds monitort zijn financiële situatie nauwlettend en is benieuwd naar de uitkomsten van het onderzoek en eventuele vervolgstappen.

Overige aandachtspunten

Naast de genoemde ontwikkelingen houdt het fonds in 2020 ook aandacht voor IT en informatiebeveiliging en ontwikkelingen in relevante wet- en regelgeving en de gevolgen daarvan voor het fonds. In het bijzonder kijkt het fonds naar het wetsvoorstel voor het opnemen van een bedrag ineens op de pensioendatum en de voortgang van het wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2021. Daarnaast evalueert het fonds het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen in 2020.

Organisatie van het fonds

Bestuur

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft een paritair bestuur aangevuld met een onafhankelijk voorzitter. Naast de onafhankelijk voorzitter bestaat het bestuur uit vertegenwoordigers van werknemers- en werkgeversorganisaties en een gekozen vertegenwoordiger van pensioengerechtigden. Drie bestuursleden zijn voorgedragen door de werknemersorganisaties, waarvan twee leden door FNV Horeca en FNV Catering gezamenlijk en één lid door CNV Vakmensen. Vier bestuursleden zijn voorgedragen door de werkgeversvereniging Koninklijke Horeca Nederland, waarvan één op voordracht aan Koninklijke Horeca Nederland door Veneca. Daarnaast is één bestuurslid gekozen door pensioengerechtigden van het fonds.

Samenstelling bestuur op 31 december 2019

Naam	Voordragende organisatie	Benoemd sinds
Gérard Aben, onafhankelijk voorzitter	Bestuur	1 juli 2014
Paul Citroen	Koninklijke Horeca Nederland	22 december 2015
Sjoerd Hoogterp	Koninklijke Horeca Nederland	1 juli 2016
Koos Liefijn	FNV Horeca en FNV Catering	25 september 2017
Krista Nauta	Koninklijke Horeca Nederland	1 juli 2016
Kitty Roozmond	Gekozen vertegenwoordiger pensioen- gerechtigden (voordracht FNV Horeca, FNV Catering en CNV Vakmensen)	1 juli 2016
Marco van Straten	CNV Vakmensen	3 juli 2017 ⁸
Hans Veltkamp	Koninklijke Horeca Nederland op voordracht van Veneca	26 mei 2011
Gijs Vermeulen	FNV Horeca en FNV Catering	1 november 2017

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat uit acht vertegenwoordigers van actieve deelnemers, één vertegenwoordiger van gepensioneerden, één vertegenwoordiger van gewezen deelnemers en vijf werkgeversvertegenwoordigers. De benoeming van de leden van het verantwoordingsorgaan vindt plaats door de organisaties die de bestuursleden voordragen.

Samenstelling verantwoordingsorgaan op 31 december 2019

Naam	Benoemende organisatie	Benoemd sinds
Sjoerd Barbier	FNV Horeca	1 januari 2008
Marc Berkheij	FNV Horeca	1 juli 2019
Freddy van Brenk	CNV Vakmensen	1 mei 2011
Cees van Ekelenburg	Koninklijke Horeca Nederland	1 juli 2012
Henk Eland	FNV Horeca	1 januari 2016
Hans Gort	Koninklijke Horeca Nederland	1 november 2015
Martien de Haan	FNV Catering	16 februari 2012
Hans van Heel, plaatsvervangend voorzitter	Koninklijke Horeca Nederland op voordracht van Veneca	31 augustus 2010
Sven van der Hoorn, voorzitter	FNV Catering	1 januari 2008
Gregor Oomens	Koninklijke Horeca Nederland	27 maart 2019
Michael Paul	FNV Horeca	1 mei 2018
René Striezenau	FNV Horeca	1 februari 2012
Jos Venrooij	FNV Horeca	1 juli 2019

⁸ In de periode 21 juni 2010 tot en met 1 juli 2016 was Marco van Straten ook als bestuurslid betrokken bij het fonds.

Op 31 december 2019 waren er twee vacatures in het verantwoordingsorgaan (één namens FNV Horecabond en één namens Koninklijke Horeca Nederland).

Raad van toezicht

De raad van toezicht van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat uit drie onafhankelijke, externe leden, waaronder een voorzitter.

Samenstelling raad van toezicht op 31 december 2019

Naam	Benoemd sinds
Heino van Essen, voorzitter	1 juli 2014
Anne Gram	1 juli 2014
Bart de Ruigh	1 juli 2014

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat uit drie onafhankelijke, externe leden, waaronder een voorzitter.

Samenstelling beleggingsadviescommissie op 31 december 2019

Naam	Benoemd sinds
Age Bakker, voorzitter	1 juli 2013
Marlies van Boom	1 juli 2017
Arjen Soederhuizen	1 juli 2019

Directie

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft een eigen uitvoeringsorganisatie. De volgende taken voert het fonds uit in eigen beheer:

- Bestuursondersteuning, inclusief beleidsvoorbereiding en -uitvoering;
- Communicatiebeleid, inclusief beleidsvoorbereiding en -uitvoering;
- IT-beheersing, inclusief beleidsvoorbereiding en -uitvoering;
- Financiën, inclusief monitoring van de vermogensbeheerders;
- Fiduciair vermogensbeheer, bestaande uit strategische advisering van het bestuur, ondersteuning van de beleggingsadviescommissie en de selectie en aansturing van externe vermogensbeheerders;
- Werkgeversadministratie (registratie van werkgevers, premievaststelling en incasso);
- Deelnemersadministratie (registratie van deelnemers, beheer van aanspraken en uitkeringen).
- Ten minste twee natuurlijke personen voeren het dagelijks beleid uit om te borgen dat de uitvoering overeenstemt met het strategisch beleid. De directeur is medebeleidsbepaler volgens de bepalingen van de Pensioenwet en moet voldoen aan de geschiktheids- en betrouwbaarheidseisen van De Nederlandsche Bank. De directeur van Pensioenfonds Horeca & Catering is verantwoordelijk voor het formeren van een betrouwbaar en deskundig managementteam.

Directeur op 31 december 2019

Paul Braams

Uitbestede taken

Pensioenfonds Horeca & Catering besteedt het daadwerkelijke vermogensbeheer uit. Het fiduciair vermogensbeheer vindt in eigen beheer plaats. Het fonds heeft overeenkomsten met verschillende vermogensbeheerders waarin vastligt dat zij het vermogen op zorgvuldige, professionele en efficiënte wijze beheren en beleggen. Pensioenfonds Horeca & Catering heeft volmachten, mandateringen en andere bevoegdheden aan de vermogensbeheerders verleend. Deze liggen vast in overeenkomsten en in de jaarlijkse beleggingsplannen.

Voor de beleggingsadministratie en bewaarneming is een aparte organisatie aangesteld, die niet verbonden is met de door Pensioenfonds Horeca & Catering aangestelde vermogensbeheerders.

Pensioenfonds Horeca & Catering besteedt de werkzaamheden voor de voortgezette incasso van premienota's uit aan incassobureaus en gerechtsdeurwaarders. Aan de incassobureaus en de gerechtsdeurwaarders zijn volmachten, mandateringen en andere bevoegdheden verleend. Deze liggen vast in overeenkomsten van opdracht.

Pensioenfonds Horeca & Catering besteedt werkzaamheden uit ten aanzien van hosting van de virtuele werkomgeving, cloud toepassingen, hosting van website(s), hosting van 'mijn-omgevingen', back-ups en recovery's. Door middel van contracten en service level agreements wordt de dienstverlening van externe leveranciers gemonitord en worden de kwaliteit en continuïteit geborgd.

Functies en nevenfuncties

naar de situatie per 31 december 2019

Bestuur

G.T.C.A. (Gérard) Aben

Beroep:

Bestuurder en toezichthouder

Nevenfuncties:

- Voorzitter raad van toezicht Het nederlandse pensioenfonds
- Bestuurder Stichting Infinity
- Voorzitter Stichting Talentontwikkeling U.Z.S.C.

P. (Paul) Citroen

Beroep:

Zelfstandig adviseur, interim manager en informal investor

Nevenfuncties:

- Lid van het werkverband Wet Verbeterde Premiereregeling (WVP) en uitwerking van het pensioenakkoord

S.S. (Sjoerd) Hoogterp

Beroep:

Bestuurder

Nevenfuncties:

n.v.t.

O.J. (Koos) Liefjijn

Beroep:

Zelfstandige

Nevenfuncties:

- Bestuurssecretaris bij Pensioenfonds APF

Mevrouw K. (Krista) Nauta

Beroep:

Bestuurder en toezichthouder

Nevenfuncties:

- Lid bestuur Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
- Lid raad van toezicht pensioenfonds Thales Nederland

Mevrouw C.E. (Kitty) Roozmond

Beroep:

Bestuurder en toezichthouder

Nevenfuncties:

- Niet-uitvoerend bestuurslid Stichting Pensioenfonds van de ABN AMRO Bank N.V.
- Lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds ABP

G.F. (Gijs) Vermeulen

Beroep:

Zelfstandig ondernemer

Nevenfuncties:

- Lid bestuur van Stichting bedrijfstakpensioenfonds voor de handel in bouwmaterialen
- Lid bestuur van Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun
- Lid bestuur Stichting Pensioenfonds Recreatie

J.D.W. (Hans) Veltkamp

Beroep:

Directeur Actuarieel Adviesbureau

Nevenfuncties:

n.v.t.

M.W. (Marco) van Straten

Beroep:

Pensioenfondsbestuurder CNV Vakmensen

Nevenfuncties:

- Lid bestuur bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf
- Lid bestuur Stichting Pensioenfonds Recreatie
- Lid bestuur Stichting Vrijwillig Vervroegde Uittreding in de Contractcateringbranche (SUCON II)

Verantwoordingsorgaan

M. (Mark) Berkheij

Beroep:

Duty Manager/Night Supervisor Parkhotel Den Haag

Nevenfuncties:

- Kaderlid FNV Horecabond

F.J. (Freddy) van Brenk

Beroep:

Banqueting medewerker Postillion Bunnik

Nevenfuncties:

n.v.t.

C.A. (Cees) van Ekelenburg

Beroep:

Zelfstandig Horecaondernemer (VOF Bar Meneer Jansen)

Nevenfuncties:

- Vicevoorzitter Koninklijke Horeca Nederland afdeling Eemsmond
- Voorzitter Horecavereniging Appingedam
- Raadslid fractievoorzitter D66 in de gemeenteraad van Appingedam
- Bestuurslid ondernemersorganisatie Marketing Stad Appingedam

H. (Henk) Eland

Beroep:

Interne consultant Koninklijke Van den Boer Groep

Nevenfuncties:

- Secretaris Ondernemingsraad Koninklijke Van den Boer Groep
- Penningmeester Genootschap Nederland-Israël, afdeling Noord-Oost Brabant

H. (Hans) Gort

Beroep:

Zelfstandig ondernemer

Nevenfuncties:

- Lid van de landelijke franchiseraad van Febo
- Lid van de ledenraad Rabobank Amstel en Vecht

M. (Martien) de Haan

Beroep:

Zelfstandig werkend kok

Nevenfuncties:

- CAO-commissie Contractcatering FNV Catering
- Bedrijfscontactpersoon FNV Catering
- Lid bedrijfsledengroep Cormet Catering
- Penningmeester van de IJclub De Volharding te Waver
- Lid klankbordgroep kaderleden Zwaar werk FNV

J.C. (Hans) van Heel

Beroep:

Bestuurder

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting SAB
- Bestuurslid Stichting Vrijwillig Vervroegd Uittreding voor de Contractcateringbranche (SUCON II)

G.G (Gregor) Oomens

Beroep:

Zelfstandig horeca ondernemer.

Nevenfuncties:

n.v.t.

M. (Michael) Paul

Beroep:

Allround technicus KLM Catering Services Schiphol bv

Nevenfuncties:

- Lid FNV CAO-commissie contractcatering
- Lid bedrijfsledengroep KLM Catering

R. (René) Striezenau

Beroep:

Chef-kok Landgoed Westerlee

Nevenfuncties:

n.v.t.

J. (Jos) Venrooij

Beroep:

Leidinggevend allround medewerker bij De Kentering Horeca B.V

Nevenfuncties:

- Kaderlid FNV Horecabond

Raad van toezicht

H.J. (Heino) van Essen

Beroep:

Toezichthouder

Nevenfuncties:

- Lid raad van commissarissen KSYOS B.V

Mevrouw A. (Anne) Gram

Beroep:

Toezichthouder en adviseur

Nevenfuncties:

- Lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds APF
- Lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn
- Lid beleidsadviescommissie beleggingen & balansmanagement Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen (SPH)
- Lid raad van toezicht Pensioenfonds DNB
- Voorzitter beleggingsadviescommissie Pensioenfonds IBM (SPIN)
- Lid raad van commissarissen ASN beleggingsfondsen
- Lid beleggingscommissie toeslagendepot CBR
- Lid beleggingscommissie Stichting Pensioenfonds UWV
- Voorzitter permanente visitatiecommissie pensioenfonds HAL
- Extern adviseur Balansbeheer algemeen bestuur Pensioenfonds ING

B. (Bart) de Ruigh

Beroep:

Finance & Operations Director UNICEF Nederland

Nevenfuncties:

n.v.t.

Beleggingsadviescommissie

A.F.P. (Age) Bakker

Beroep:

Toezichthouder en bestuurder

Nevenfuncties:

- Staatsraad (in buitengewone dienst) van de Raad van State
- Lid bestuur Pensioenfonds Zorg en Welzijn
- Voorzitter raad van commissarissen Nederlandse Waterschapsbank NV
- Voorzitter raad van toezicht van Pensioenfonds Caribisch Nederland
- Voorzitter adviescommissie Borgstellingsregeling MKB

De heer A.J.(Arjen) Soederhuizen

Beroep:

Bestuurder

Nevenfuncties:

- Lid van de Dutch Advisory Board bij Amundi
- Lid bestuur Pensioenfonds voor Architectenbureaus, tevens voorzitter van de beleggingsadviescommissie

Mevrouw M.E.A (Marlies) van Boom

Beroep:

Toezichthouder en bestuurder

Nevenfuncties:

- Voorzitter raad van toezicht van Stichting pensioenfonds Hoogovens
- Lid bestuur van Pensioenfonds DSM Nederland, tevens voorzitter van de beleggingscommissie
- Lid van de raad van toezicht van Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM

Bericht van het verantwoordingsorgaan

Verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Horeca & Catering

Samenstelling

Het verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Horeca & Catering bestaat uit vijftien vertegenwoordigers vanuit de werkgevers- en werknemersorganisaties uit de bedrijfstakken horeca en contractcatering. Acht leden van het verantwoordingsorgaan vertegenwoordigen de actieve deelnemers. Een lid vertegenwoordigt de pensioengerechtigden en een lid vertegenwoordigt de niet actieve deelnemers. Deze leden zijn benoemd door werknemersorganisaties. Vijf leden vertegenwoordigen de aangesloten werkgevers. Deze leden zijn benoemd door werkgeversorganisaties. Het verantwoordingsorgaan heeft op 31 december 2019 geen vrouwelijke leden; twee leden van het verantwoordingsorgaan zijn jonger dan 40 jaar.

Personele bezetting verantwoordingsorgaan 2019

In 2019 had het verantwoordingsorgaan te maken met veel wisselingen in de bezetting, deels als gevolg van het bereiken van het einde van de (maximale) zittingsduur, deels als gevolg van persoonlijke afwegingen en keuzes. Gedurende het jaar traden vier leden van het verantwoordingsorgaan af en werden drie nieuwe leden verwelkomd. Per 1 januari 2020 traden nog twee leden af, de heer Barbier en de heer Van der Hoorn, die beiden al lid waren van de voorloper van het verantwoordingsorgaan, de deelnemersraad. Zij vertrekken wegens het bereiken van de maximale zittingsduur. Per 1 januari 2020 traden drie nieuwe leden aan. Op 31 december 2019 is er een vacature voor een vertegenwoordiger van de aangesloten werkgevers. Het verantwoordingsorgaan constateert dat de samenstelling van het verantwoordingsorgaan in ieder geval op het vlak van man/vrouw en jong/oud geen afspiegeling is van het totale deelnemersbestand van het fonds en niet voldoet aan de door het bestuur geformuleerde diversiteitsambitie op dit punt. Het verantwoordingsorgaan wil zich mede inspannen om bij toekomstige benoemingen door werkgevers- en werknemersorganisaties nadrukkelijk rekening te houden met het benoemen van vrouwen en jongeren.

Afscheid van de voorzitter

Het verantwoordingsorgaan nam eind 2019 afscheid van de heer Van der Hoorn die na twaalf jaar voorzitterschap vertrok wegens het bereiken van de maximale zittingsduur. Het verantwoordingsorgaan is de heer Van der Hoorn zeer erkentelijk voor zijn betekenis voor het orgaan en voor Pensioenfonds Horeca & Catering.

Per 1 januari 2020 benoemde het verantwoordingsorgaan de toenmalige plaatsvervangend voorzitter, de heer Van Heel, als voorzitter. De heer Eland neemt per die datum de rol van plaatsvervangend voorzitter op zich.

Taken en bevoegdheden

De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn enerzijds 'advisering' en anderzijds 'oordeelsvorming'. Door de combinatie van taken en bevoegdheden kan het verantwoordingsorgaan zich een volledig oordeel vormen over het handelen van het bestuur en de daarbij gemaakte keuzes.

Vergaderfrequentie

In 2019 vergaderde het verantwoordingsorgaan vier keer. Het verantwoordingsorgaan vergaderde twee keer met een delegatie van het bestuur. In deze overlegvergaderingen besprak het verantwoordingsorgaan onder meer het jaarwerk en de te wijzigen fondsdocumenten met het bestuur. In de twee overlegvergaderingen met de raad van toezicht kwamen onder andere het jaarwerk en de rapportage intern toezicht aan de orde.

Als er aanleiding toe is, overleggen het bestuur en het verantwoordingsorgaan tussentijds over actuele onderwerpen.

Onderwerpen in 2019

Financieel beleid en dekkingsgraad

Het fonds verkeert met een beleidsdekkingsgraad van 107,3% eind 2019 nog steeds in een tekortsituatie.

Het verantwoordingsorgaan constateerde dat de financiële situatie gedurende het jaar verslechterde, met name door de ontwikkeling van de rekenrente. In de nazomer was de financiële positie van het fonds zodanig dat een kortingsmaatregel dreigde als de situatie eind van het jaar niet verbeterd zou zijn. Het verantwoordingsorgaan sprak hierover met het bestuur en ziet dat het bestuur hierbij evenwichtig belangen afweegt en financieel beleid voert in lijn met de beleidsuitgangspunten van het fonds. De financiële situatie verbeterde mede daardoor zodanig dat er geen sprake is van een door te voeren korting van pensioenaanspraken in het jaar 2020. De financiële situatie maakte echter wel dat er per 1 januari 2020 geen toeslag werd verleend.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het verantwoordingsorgaan steunt het beleid van het bestuur met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen en is tevreden dat de gestelde doelen over de periode 2018 tot 2023 al eind 2019 zijn gerealiseerd. Het verantwoordingsorgaan kijkt in 2020 met belangstelling uit naar de nieuwe doelen die het bestuur zal formuleren en de initiatieven die daaruit voortvloeien.

Zelfevaluatie verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan evalueert eens per drie jaar het eigen functioneren, en begin 2019 voerde het verantwoordingsorgaan opnieuw een zelfevaluatie uit. Het verantwoordingsorgaan concludeerde dat de adviesbevoegdheden en oordeelsvorming adequaat worden ingevuld. Gedurende 2019 werkte het verantwoordingsorgaan aan nog verdere verbetering van het functioneren.

(Kennis)ontwikkeling

Ten behoeve van een adequate invulling van de rol van het verantwoordingsorgaan vindt het verantwoordingsorgaan het belangrijk om zijn kennis over pensioenen up-to-date te houden.

Tijdens elke vergadering van het verantwoordingsorgaan is aandacht voor actualiteiten, en twee keer per jaar besteedt het verantwoordingsorgaan een dagdeel aan opleiding.

Zo verdiepte het verantwoordingsorgaan zich in de ontwikkelingen van de (arbeids-)markt binnen de sectoren horeca en catering en kwamen de wijzigingen in Europese regelgeving op het gebied van pensioen (IORPII) opnieuw aan de orde: de benoeming van sleutelfunctiehouders en de toe te passen Uniforme Reken Methodiek.

Tijdens de opleidingsdagen heeft het verantwoordingsorgaan zich dit jaar collectief verdiept in de werking van de DC-methodiek in het licht van het nieuwe pensioenstelsel, en het Pensioenakkoord dat in juni op landelijk niveau werd gesloten inclusief de mogelijke gevolgen voor Pensioenfondsen Horeca & Catering.

Twee nieuwe leden volgden een externe basisopleiding voor leden van verantwoordingsorganen.

Samenwerking en contacten met bestuur en raad van toezicht

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat de samenwerking en contacten met bestuur en raad van toezicht goed zijn. Desondanks werkt het verantwoordingsorgaan samen met het bestuur en de raad van toezicht aan nog verdere verbetering. Mede doordat een delegatie van het bestuur regelmatig diverse bestuurlijke onderwerpen toelicht in de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan, zijn het verantwoordingsorgaan en het bestuur doorlopend met elkaar in gesprek.

De inmiddels jaarlijks terugkerende informele bijeenkomst draagt bij aan de samenwerking en contacten met de leden van de andere organen van het fonds.

Overige onderwerpen

Ten slotte werd het verantwoordingsorgaan door het bestuur geïnformeerd over de nieuwe normen in de Code pensioenfondsen, de gevolgen van de Brexit voor Pensioenfondsen Horeca & Catering en de haalbaarheidstoets.

Advisering in 2019

Wettelijke en bovenwettelijke adviesbevoegdheid

Het verantwoordingsorgaan heeft een adviesbevoegdheid die in de Pensioenwet is verankerd. Daarnaast zijn reglementair aan het verantwoordingsorgaan van Pensioenfondsen Horeca & Catering additionele adviesbevoegdheden toegekend.

Advisering door het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan adviseerde in 2019 positief over de voorgenomen besluiten van het bestuur tot:

- vaststelling van het herstelplan;
- herziening van de incidentenregeling;
- vaststelling van het verkiezingsreglement in verband met de verkiezing van een lid van het bestuur namens de gepensioneerden;
- toepassen van automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen die zijn ontstaan voor 1 januari 2018. Het verantwoordingsorgaan stemde in met het voorbehoud van het bestuur om niet mee te werken aan deze waardeoverdrachten als de financiële positie van het fonds door deze waardeoverdrachten te zeer verslechtert.

Ook heeft het verantwoordingsorgaan in 2019 positief geadviseerd over de voorgenomen besluiten van het bestuur tot wijziging van de volgende documenten per 1 januari 2020:

- Actuariële en Bedrijfstechnische nota (ABTN);
- Statuten, basispensioenreglement, reglement aanvullende regelingen en uitvoeringsreglement;
- Integriteitregeling en klachtenregeling.

Oordeelsvorming in 2019

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakt. Het verantwoordingsorgaan beoordeelt:

- het handelen van het bestuur in het verslagjaar;
- het door het bestuur gevoerde beleid in het verslagjaar, en
- de beleidskeuzes voor de toekomst.

Hierbij gaat het vooral om de vraag of het bestuur op een evenwichtige wijze rekening houdt of heeft gehouden met alle belanghebbenden van het fonds. Het verantwoordingsorgaan geeft onder andere aan de hand van het jaarverslag een oordeel over het handelen van het bestuur. Belangrijke aanvullende informatiebronnen vormden hierbij de rapportage intern toezicht van de raad van toezicht, het accountantsverslag en het actuariële certificeringsrapport.

Oordeel verantwoordingsorgaan

Op basis van de informatie die het verantwoordingsorgaan heeft ontvangen, oordeelt het verantwoordingsorgaan positief over het gevoerde beleid in 2019 en de beleidskeuzes die het bestuur in 2019 heeft gemaakt.

Toekomst

Blik op 2020

Het verantwoordingsorgaan kijkt belangstellend uit naar de uitwerking van het landelijke pensioenakkoord, dat het kabinet naar verwachting voor de zomer van 2020 presenteert, en hoopt dat hiermee meer duidelijkheid komt over de gevolgen van een gewijzigd stelsel voor de deelnemers van Pensioenfondsen Horeca & Catering.

Bij het opmaken van de jaarstukken begin 2020 is als gevolg van de coronacrisis grote onzekerheid ontstaan. Vanwege de maatregelen van het kabinet in de bestrijding van de verspreiding van het corona virus moesten onder andere eet- en drinkgelegenheden per direct gesloten worden; boven op het algemene advies om zoveel mogelijk thuis te werken en directe sociale contacten te minimaliseren. Dit betekent dat werkgevers en werknemers in de horeca en contractcatering zeer zwaar getroffen worden door de effecten van het corona virus. Welke gevolgen dit heeft voor de sector en voor de pensioenen is op het moment van schrijven van dit bericht nog onduidelijk.

Zoetermeer, juni 2020

Marc Berkheij
Freddy van Brenk
Cees van Ekelenburg
Henk Eland, plv. voorzitter verantwoordingsorgaan
René Groeneveld
Martien de Haan
Hans van Heel, voorzitter verantwoordingsorgaan
Toon Maassen
Gregor Oomens
Michael Paul
Derktje ter Steege-Mensies
René Striezenau
Jos Venrooij
Jan de Wit

Verslag van de raad van toezicht

De raad van toezicht heeft de wettelijke taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht geeft een algemeen oordeel over het functioneren van het bestuur en is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde en is gesprekspartner voor het bestuur. Bij het uitoefenen van het toezicht, volgt de raad van toezicht de Pensioenwet, de Code Pensioenfondsen en het VITP-normenkader. Ook stelt de raad van toezicht een werkplan op. In dit plan worden de toezichtthema's benoemd, maar ook onderwerpen waaraan de raad van toezicht specifieke aandacht wil geven in het desbetreffende jaar. Er wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de toezichtthema's van DNB.

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden: Heino van Essen (voorzitter), Anne Gram en Bart de Ruigh. De raad van toezicht werkt met aandachtsgebieden om op deze wijze op een efficiënte manier de toezichttaken te kunnen uitoefenen. De oordeels- en besluitvorming vindt steeds plaats als de voltallige raad van toezicht bijeen is. In 2019 heeft de raad van toezicht 9 keer vergaderd. De raad van toezicht en het bestuur zijn 3 keer bijeengewees in een formele overlegvergadering, daarnaast woonde de raad van toezicht conferenties van het bestuur bij. Verschillende bestuursleden zijn bij de raadsvergaderingen uitgenodigd om een bestuurlijke toelichting te geven op diverse toezichtthema's. Voorts vond 4 keer een agendaoverleg plaats tussen de voorzitters van het bestuur, de raad van toezicht en de directeur van de uitvoeringsorganisatie. De raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan zijn 2 keer bijeengewees.

De raad van toezicht blikt terug op een jaar waarin met het bestuur onder meer gesproken is over vernieuwing van het pensioenstelsel, de financiële positie van het fonds, toepassing van de sleutelfuncties IORP II en Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. De raad van toezicht heeft op deze en andere thema's inhoud gegeven aan zijn wettelijk toezichthoudende taak. Het bestuur bestuurt het fonds op een professionele wijze en behartigt de belangen van de belanghebbenden van het fonds op evenwichtige wijze. Er is sprake van een goed functionerend bestuur met een goede relatie naar de raad van toezicht, het verantwoordingsorgaan en de beleggingsadviescommissie. In de samenwerking en de dossiers valt de grote inzet, de deskundigheid en professionaliteit van de uitvoeringsorganisatie op. De raad van toezicht spreekt zijn waardering hiervoor uit. De contacten met sociale partners zijn goed, waarbij sprake is een van constructieve dialoog met het bestuur. De raad van toezicht heeft het eigen functioneren geëvalueerd onder begeleiding van een externe deskundige, waarbij feedback van overige fondsgremia is meegenomen.

De raad van toezicht is goed op elkaar ingespeeld en schakelt soepel. Moeilijke onderwerpen worden niet uit de weg gegaan en er wordt elkaar actief feedback gevraagd. De raad van toezicht gaat in het contact met de omgeving actief feedback geven, waarbij de positieve toon het uitgangspunt is om soms kritische punten te bespreken.

De naleving van de Code Pensioenfondsen is beoordeeld aan de hand van de herziene Code Pensioenfondsen, waarbij een indeling naar acht thema's is gemaakt. De raad van toezicht heeft kunnen vaststellen dat het bestuur voldoet aan de normen van de Code Pensioenfondsen.

Samen met het bestuur en het verantwoordingsorgaan wil de raad van toezicht werken aan het vergroten van de veranderkracht van het fonds en de gezamenlijke visie en besturing van het fonds vormgeven.

Zoetermeer, juni 2020

Heino van Essen, voorzitter raad van toezicht
Anne Gram
Bart de Ruigh

Jaarrekening 2019

Balans		31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>			
<i>(na resultaatverdeling)</i>			
Activa			
<i>Beleggingen voor rekening en risico pensioenfondsen</i>			
Vastgoedbeleggingen	(1)*	1.526.342	1.157.361
Aandelen	(2)	5.770.322	3.819.761
Vastrentende waarden	(3)	5.141.522	4.623.162
Derivaten	(4)	2.012.550	987.095
Totaal beleggingen		14.450.736	10.587.379
Materiële vaste activa	(5)	950	1.463
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	(6)	84.155	325.421
Vorderingen en overlopende activa	(7)	79.493	103.125
Liquide middelen	(8)	134.619	103.027
Totaal		14.749.953	11.120.415

* Nummering verwijst naar onderstaande tabellen.

Balans		31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>			
<i>(na resultaatverdeling)</i>			
Passiva			
<i>Stichtingskapitaal en reserves</i>			
Overige reserves	(9)*	1.006.974	670.525
Premie-egaliseringsreserve	(10)	130.407	79.977
Totaal reserves		1.137.381	750.502
Technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen	(11)	11.607.566	9.103.444
Langlopende schulden	(12)	86	79
Schulden uit hoofde van beleggingen	(13)	1.989.156	1.258.088
Kortlopende schulden en overlopende passiva	(14)	15.764	8.302
Totaal		14.749.953	11.120.415

* Nummering verwijst naar onderstaande tabellen.

Staat van baten en lasten		2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>			
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	(15)*	475.684	446.892
Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen	(16)	2.579.630	-86.163
Overige baten	(17)	2.129	1.869
Totaal baten		3.057.443	362.598
Lasten			
Mutatie technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds	(18)		
Toevoeging pensioenopbouw		523.281	405.156
Indexering voorwaardelijk		697	18.087
Indexering onvoorwaardelijk		0	0
Indexering reparatie 3,8% 2006		0	6.235
Rentetoevoeging		-21.824	-22.059
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-92.930	-91.199
Wijziging rentetermijnstructuur		2.098.670	555.327
Wijziging vanwege waardeoverdrachten		-49.594	-9.638
Wijziging vrijval kleine pensioenen per 1 januari 2019		-18	-666
Wijziging AG-prognosetafel		0	-166.770
Wijziging sterftegrondslagen		49.034	0
Wijziging premievrijstelling en invaliditeitspensioen		21.455	78.747
Wijziging pensioenregeling per 1 januari		2.076	502
Wijziging grondslagen nabestaandenpensioen		0	-2.639
Overige mutaties		-26.725	-16.203
		2.504.122	754.880
Pensioenuitkeringen	(19)	95.438	93.425
Pensioenuitvoeringskosten	(20)	19.216	18.894
Saldo waardeoverdrachten	(21)	49.240	13.120
Herverzekering	(22)	-15	-16
Overige lasten	(23)	2.563	1.920
Totaal lasten		2.670.564	882.223
Saldo van baten en lasten		386.879	-519.625
Bestemming van het resultaat			
Overige reserve		336.449	-556.911
Premie-egaliseringsreserve		50.430	37.286
		386.879	-519.625

* Nummering verwijst naar onderstaande tabellen.

Kasstroomoverzicht	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
<i>Pensioenactiviteiten</i>		
Ontvangen premies	495.781	443.290
Ontvangen waardeoverdrachten	15.218	1.326
Betaalde uitkeringen	-95.431	-93.425
Betaalde waardeoverdrachten	-55.368	-19.326
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-17.577	-18.874
Betaalde herverzekeringspremie	0	0
Overige mutaties	361	-286
	342.984	312.705
<i>Beleggingsactiviteiten</i>		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	11.434.758	6.432.187
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	293.407	272.288
Aankoop beleggingen	-11.986.235	-6.934.364
Betaalde kosten vermogensbeheer	-53.471	-44.097
overige mutaties	149	-562
	-311.392	-274.548
Netto kasstroom	31.592	38.157
Mutatie liquide middelen	31.592	38.157
<i>Mutatie liquide middelen</i>		
Saldo liquide middelen aanvang boekjaar	103.027	64.870
Saldo liquide middelen ultimo boekjaar	134.619	103.027
Mutatie in liquide middelen	31.592	38.157

* Nummering verwijst naar onderstaande tabellen.

Toelichting op de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht

Algemeen

Activiteiten

1. Pensioenfonds Horeca & Catering heeft als doel, overeenkomstig de statuten en pensioenreglementen, werknemers, gewezen werknemers en overige belanghebbenden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.
2. Pensioenfonds Horeca & Catering tracht dit doel te bereiken:
 - a. Door conform de in de pensioenreglementen te stellen regels uitkeringen toe te kennen bij arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden;
 - b. Via andere wettige middelen die het bereiken van het doel kunnen bevorderen.

Pensioenfonds Horeca & Catering is statutair gevestigd te Zoetermeer.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen die Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek voorschrijft en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Algemene waarderingsgrondslagen

Tenzij anders vermeld, zijn de beleggingen gewaardeerd tegen actuele waarde en de overige balansposten gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- of vervaardigingswaarde. Verder geldt dat het fonds:

- Baten en lasten toerekent aan het jaar waarop ze betrekking hebben;
- Winsten slechts opneemt voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd;
- Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar in acht neemt, als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend werden.

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft de jaarrekening opgesteld op basis van het uitgangspunt van de continuïteitsdoelstelling.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden, tenzij anders vermeld, in duizenden euro's.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerde opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingsmethodiek

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Een eventuele herziening in de schattingen wordt toegelicht onder de desbetreffende waarderingsgrondslag. Het financieel effect wordt gekwantificeerd vermeld in de toelichting op de jaarrekening.

Omrekening vreemde valuta

Pensioenfonds Horeca & Catering rekent de activa en passiva in vreemde valuta om tegen de valutakoers per balansdatum. Voor zover de valutarisico's zijn afgedekt door middel van valutatermijncontracten, wordt het daaruit per balansdatum resulterende ongerealiseerde koersresultaat in de balans opgenomen. In de staat van baten en lasten rekent het fonds de transacties om tegen de op het moment van de transactie geldende koers. Overige valutaverschillen komen ten gunste, dan wel ten laste van de staat van baten en lasten.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Pensioenfonds Horeca & Catering waardeert beleggingen tegen actuele waarde. De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum.

Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor officieel genoteerde aandelen in onroerende zaken is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde participaties en deelnemingen in onroerende zaken is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Aandelen

Pensioenfonds Horeca & Catering waardeert beursgenoteerde aandelen en de participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen tegen de beurskoers per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde participaties is dit de berekende intrinsieke waarde die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Het fonds waardeert obligaties tegen actuele waarde. Dit is de beurskoers per balansdatum. De waarde is exclusief de opgelopen rente die bij 'Vorderingen uit hoofde van beleggingen' wordt verantwoord.

Participaties in beleggingsinstellingen met betrekking tot hypothecaire leningen waardeert het fonds tegen actuele waarde. Deze waarde stelt Pensioenfonds Horeca & Catering vast op basis van de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op Euro swapcurve met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

Derivaten

Dit betreft onder andere beleggingen in rentederivaten waarmee het fonds de gevolgen van renterisico's op de dekkingsgraad beperkt. De derivaten zijn uit te splitsen in positieve en negatieve posities. De negatieve posities verantwoordt Pensioenfonds Horeca & Catering in de balans bij 'Schulden uit hoofde van beleggingen'.

Het fonds waardeert derivaten tegen actuele waarde. Dat is de relevante marktnotering of – als deze ontbreekt – de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. De rentederivaten worden met ingang van 2017 gewaardeerd op basis van Overnight Index Swapdiscounting (OIS).

Materiële vaste activa

De uitgaven voor investeringen worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven. De materiële vaste activa waardeert Pensioenfonds Horeca & Catering tegen aanschafwaarde, verminderd met lineair berekende afschrijvingen. Deze zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. De verwachte economische levensduur van bouwkundige aanpassingen, kantoorinrichting en IT-apparatuur is respectievelijk tien, zeven en vier jaar. In het jaar van investeren schrijft het fonds tijdsgelang af.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa, waaronder de premievorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde en bij vervolgwaaordingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Overige reserves

Het fondsresultaat over 2019 is, na aftrek van de toevoeging aan de premie-egaliseringsreserve, ten gunste gebracht van de overige reserves. De overige reserves dienen als 'buffer' ter dekking van algemene risico's. Tevens dienen de overige reserves als 'buffer' voor opvang van jaarlijkse schommelingen in de baten en lasten, vooral de beleggingsopbrengsten. Eind 2019 zijn de overige reserves positief.

Premie-egalisereserve

De premie-egalisereserve wordt met ingang van 2016 gemuteerd met het verschil van enerzijds de doorsneepremie en anderzijds de gedempte kostendeekkende premie.

Technische voorzieningen

De technische voorzieningen neemt het fonds op tegen actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde bepaalt Pensioenfonds Horeca & Catering op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Bij de berekening hanteert het fonds de volgende grondslagen en veronderstellingen:

Rente

Pensioenfonds Horeca & Catering bepaalt de contante waarde van de pensioenverplichtingen op basis van de rentetermijnstructuur die DNB publiceert. Deze is per 31 december 2019 vergelijkbaar met een rekenrente van 0,92% (2018: 1,55%). Bij het vaststellen van de rentetermijnstructuur maakt DNB gebruik van de zogeheten Ultimate Forward Rate.

De duration van de verplichtingen is 26,8 jaar (primo jaar) en 27,4 jaar (ultimo jaar); dit is de maatstaf voor de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen.

AG-prognosetafel

In september 2018 publiceerde het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) de nieuwe prognosetafel. Deze AG Prognosetafel 2018 is gebaseerd op de meest actuele inzichten over de bevolkingssterfte in Nederland en de ontwikkeling daarvan in de toekomst. Pensioenfonds Horeca & Catering besloot met ingang van 31 december 2018 deze AG Prognosetafel 2018 te hanteren bij de waardering van de pensioenverplichtingen.

Ervaringssterfte

Jaarlijks onderzoekt Pensioenfonds Horeca & Catering de sterfteontwikkeling binnen het deelnemersbestand van het fonds. Omdat de levensverwachting van de deelnemers van het fonds verschilt met die van de hele bevolking, past het fonds voor deze zogenaamde fondsspecifieke ervaringssterfte correctiefactoren toe op de landelijke sterftetekansen. Uit het onderzoek dat het fonds in 2019 uitvoerde, blijkt een wijziging van de correctiefactoren voor fondsspecifieke ervaringssterfte noodzakelijk. De impact op de hoogte van de technische voorzieningen is een stijging van circa 0,4%.

Overlevingsgrondslagen

Pensioenfonds Horeca & Catering stelt de technische voorzieningen per 31 december 2019 vast op basis van de Prognosetafel AG2018. Daarbij houdt het fonds rekening met de fondsspecifieke ervaringssterfte.

Voor wezen neemt Pensioenfonds Horeca & Catering geen sterftetekansen in aanmerking. De pensioenverplichtingen voor niet-ingegaan wezenpensioen stelt het fonds vast op 0,4% van de contante waarde van de nabestaandenpensioenen, behorende bij het ouderdompensioen van deelnemers jonger dan de pensioenrichtleeftijd.

Meeverzekerde partner

Het leeftijdsverschil tussen partners wordt op 4 jaar gesteld. Als partner van een mannelijke deelnemer wordt een vier jaar jongere vrouw verondersteld en als partner van een vrouwelijke deelnemer een vier jaar oudere man.

Voor nabestaandenpensioen hanteert het fonds tot de pensioendatum partnerfrequenties. Na de pensioendatum nemen de partnerfrequenties af volgens de sterftekansen van de partners.

Voor berekeningen met betrekking tot opgebouwd nabestaandenpensioen gaat het fonds uit van de partnerfrequenties CBS 2016 verhoogd met 7% opslag in verband met bij echtscheiding aan ex-partners toegekend bijzonder nabestaandenpensioen, maar het partnerbegrip is beperkt tot (naast gehuwden en degenen die een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan) ongehuwd samenwonenden met een notarieel verleden samenlevingsovereenkomst. Het uitgangspunt van het fonds hierbij is dat 80% van de ongehuwd samenwonenden een samenlevingscontract heeft.

Voor berekening van de premie voor aanvullend nabestaandenpensioen op risicobasis hanteert het fonds de partnerfrequenties GBM/V 1985-1990 tot en met 2021, omdat het tarief per 1 januari 2017 voor vijf jaar is vastgesteld.

Voor berekeningen over uitruilbaar nabestaandenpensioen past het fonds bovengenoemde partnerfrequenties op dezelfde wijze toe, met dien verstande dat op de pensioenrichtleeftijd een partnerfrequentie van 1 geldt.

Arbeidsongeschiktheid

Voor deelnemers aan wie vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend, is de voorziening gelijk aan de contante waarde van de tot de pensioendatum te verwerven pensioenaanspraken.

Opslag percentage voor kosten

Voor toekomstige kosten met betrekking tot de administratie en uitbetaling van de pensioenen na ingang, verhoogde het fonds de netto technische voorzieningen met 3,5% (2018: 3,5%).

Toeslagen

Toeslagverlening vindt (onder voorwaarden) plaats aan alle deelnemers.

In 2015 heeft Pensioenfonds Horeca & Catering het toeslagbeleid uitdrukkelijk omschreven en vastgelegd. Voor het toeslagbeleid bepaalden sociale partners concrete maatstaven en uitgangspunten. Op basis hiervan beoordeelt het bestuur elk jaar of een voorwaardelijke toeslag kan worden verleend en zo ja, hoe hoog deze voorwaardelijke toeslag is. Voor voorwaardelijke toeslagverlening geldt voor alle deelnemers en gepensioneerden hetzelfde beleid. Het bestuur besloot in 2019 om geen voorwaardelijke toeslag te verlenen per 1 januari 2020.

Toekomstige ontwikkelingen in het salarisniveau

Bij de vaststelling van de voorziening houdt Pensioenfonds Horeca & Catering geen rekening met toekomstige ontwikkelingen en toeslagen. Met uitzondering van de toeslag per 1 januari van het komende boekjaar, als het bestuur in het verslagjaar het besluit tot toeslagverlening nam.

Langlopende schulden

De post langlopende schulden heeft betrekking op het spaarfonds gemoedsbezwaarden voor werkgevers en personen die gemoedsbezwaren hebben tegen iedere vorm van verzekering. Spaarbijdragen worden geboekt op een rekening ten name van de gemoedsbezwaarde persoon. Het saldo daarvan wordt verhoogd met rente. Het gespaarde bedrag voor de vervangende uitkering voor het pensioen wordt aansluitend aan het bereiken van de pensioenrichtdatum gedurende vijftien jaar in gelijke termijnen uitgekeerd aan de gemoedsbezwaarde persoon.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de actuele waarde en bij vervolgwaardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de staat van baten en lasten

Premiebijdragen

De premiebijdragen zijn de aan het boekjaar toe te rekenen bijdragen van werkgevers en werknemers. Over het kalenderjaar 2019 berekende het fonds de werkelijke maandelijkse premies op basis van de loonaangiften.

Waardeoverdrachten

Pensioenfonds Horeca & Catering baseert de overdrachtswaarden van over te dragen pensioenen op de berekeningsgrondslagen van het Besluit reken- en procedureregels waardeoverdrachten. De waardeoverdrachten rekent het fonds toe aan het verslagjaar waarin het fonds de bijbehorende pensioenaanspraken verwerkte.

Beleggingsresultaten

Directe beleggingsopbrengsten

De directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op de aan het verslagjaar toe te rekenen interest en in het verslagjaar gedeclareerde dividenden en overige opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

De indirecte beleggingsopbrengsten hebben betrekking op gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of -dalingen.

Kosten toe te rekenen aan beleggingen

De kosten van vermogensbeheer brengt Pensioenfonds Horeca & Catering in mindering op de som van de directe en indirecte beleggingsopbrengsten. Deze kosten betreffen met name de kosten van externe vermogensbeheerders, transactiekosten en het deel van de uitvoerings- en bestuurskosten van het fonds dat is toe te rekenen aan de beleggingen.

Pensioenuitkeringen

Onder pensioenuitkeringen neemt het fonds de uitkeringen op voor ouderdoms-, nabestaanden-, wezen- en vroegpensioen en uitkeringen in het kader van de WAO-aanvullingsregeling en WAO-gatregeling, die ten laste van het verslagjaar komen. Ook neemt het fonds hierin de eenmalige uitkeringen op voor de afkoop van pensioenen die onder de wettelijke afkoopgrens liggen.

Herverzekering

De risico's die horen bij het nabestaandenpensioen in de aanvullende pensioenregeling, inclusief de premievrijstelling hiervoor in geval van volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid in de zin van de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA), waren tot en met 31 december 2016 volledig herverzekerd. Dit op risicobasis gesloten herverzekeringscontract was ondergebracht bij Elips Life.

Vanaf 1 januari 2017 is er geen sprake meer van herverzekering.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Pensioenfonds Horeca & Catering stelt het kasstroomoverzicht op volgens de directe methode. Kasstromen in vreemde valuta's rekent het fonds om tegen de actuele koers.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit het saldo liquide middelen. Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, neemt het fonds niet op in het kasstroomoverzicht. De mutaties in het kasstroomoverzicht zijn indirect afgeleid uit de staat van baten en lasten en de balansmutaties.

Toelichting op de te onderscheiden posten op de balans

Activa

Beleggingen voor rekening en risico pensioenfonds					2019
Mutatieoverzicht	Waarde per 1 januari	Aankopen	Verkopen en aflossingen	Waardeontwikkeling	Waarde per 31 december
<i>(in € 1.000)</i>					
Vastgoedbeleggingen (1)	1.157.361	471.934	291.812-	188.859	1.526.342
Aandelen (2)	3.819.761	3.371.304	2.502.574-	1.081.831	5.770.322
Vastrentende waarden (3)	4.623.162	8.140.671	7.900.981-	278.670	5.141.522
Derivaten (4)	599.778	2.326	9.323-	943.083	1.535.864
Totaal	10.200.062	11.986.235	10.704.690-	2.492.443	13.974.050
Aanpassing voor negatieve posities in derivaten	387.317				476.686
Totaal beleggingen	10.587.379				14.450.736

Beleggingen voor rekening en risico pensioenfonds					2018
Mutatieoverzicht	Waarde per 1 januari	Aankopen	Verkopen en aflossingen	Waardeontwikkeling	Waarde per 31 december
<i>(in € 1.000)</i>					
Vastgoedbeleggingen (1)	1.075.193	549.848	474.781-	7.101	1.157.361
Aandelen (2)	4.062.588	2.404.606	2.393.502-	253.931-	3.819.761
Vastrentende waarden (3)	4.213.944	3.233.535	2.834.782-	10.465	4.623.162
Derivaten (4)	470.694	746.375	736.678-	119.387	599.778
Totaal	9.822.419	6.934.364	6.439.743-	116.978-	10.200.062
Aanpassing voor negatieve posities in derivaten	408.640				387.317
Totaal beleggingen	10.231.059				10.587.379

Schattingen van de actuele waarde van de beleggingen zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld. Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden kunnen de beleggingen worden ingedeeld naar drie waarderingsniveaus:

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

Niveau 2: De waarde is afgeleid van netto-contante-waarde berekeningen op basis van waarneembare marktdata. De impact van veronderstellingen is hierbij beperkt.

Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

Beleggingen naar waarderingsniveau				31-12-19
(in € 1.000)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Vastgoedbeleggingen	942.885	-	583.457	1.526.342
Aandelen	5.301.577	-	468.745	5.770.322
Vastrentende waarden	5.048.699	-	92.823	5.141.522
Derivaten	-	1.535.864	-	1.535.864
Totaal	11.293.161	1.535.864	1.145.025	13.974.050

Beleggingen naar waarderingsniveau				31-12-18
(in € 1.000)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Vastgoedbeleggingen	682.278	-	475.083	1.157.361
Aandelen	3.456.969	-	362.792	3.819.761
Vastrentende waarden	4.517.646	-	105.516	4.623.162
Derivaten	-	599.778	-	599.778
Totaal	8.656.893	599.778	943.391	10.200.062

Specificatie positieve contractposities derivaten	Waarde	31-12-19 Notional	Waarde	31-12-18 Notional
<i>(in € 1.000)</i>				
Rente	2.012.264	2.933.388	987.085	2.615.388
Aandelen	286	27.435	10	26.065
Totaal	2.012.550	2.960.823	987.095	2.641.453

Specificatie marktwaarde derivaten	31-12-19		31-12-18	
<i>(in € 1.000)</i>				
<i>Positieve marktwaarde</i>				
Rente	2.012.266		987.085	
Aandelen	286		10	
		2.012.552		987.095
<i>Negatieve marktwaarde</i>				
Rente	-476.645		-386.251	
Aandelen	-41		-1.066	
		-476.686		-387.317
Totaal		1.535.866		599.778

De rentederivaten met negatieve marktwaarde zijn opgenomen onder de post schulden uit hoofde van beleggingen.

Als onderpand op de per saldo positieve marktwaarde van de central cleared rentederivaten ontving Pensioenfonds Horeca & Catering ultimo 2019 € 1.509 miljoen aan cash settlements (2018: € 589 miljoen). Deze settlements zijn opgenomen onder de post schulden uit hoofde van beleggingen.

Materiële vaste activa (5)	Bouwkundig	Kantoor- inrichting	IT apparatuur	Totaal
<i>(in € 1.000)</i>				
Stand begin boekjaar				
Aanschafwaarde	554	822	2.504	3.880
Cumulatieve afschrijvingen	-291	-613	-1.513	-2.417
Boekwaarde	263	209	991	1.463
Mutaties in het boekjaar				
Investeringen	-	-	65	65
Afschrijvingen	-55	-110	-413	-578
Stand einde boekjaar				
Aanschafwaarde	554	822	2.569	3.945
Cumulatieve afschrijvingen	-346	-723	-1.926	-2.995
Saldo ultimo boekjaar	208	99	643	950

Vorderingen uit hoofde van beleggingen (6)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Te vorderen beleggingsresultaten	60.362	60.064
Overige vorderingen	23.793	265.357
Saldo ultimo boekjaar	84.155	325.421

De overige vorderingen uit hoofde van beleggingen ultimo 2019 betreffen voor € 10 miljoen het saldo van de valutatermijncontracten per 31 december 2019.

De overige vorderingen uit hoofde van beleggingen ultimo 2018 betroffen voor € 265 miljoen aan nog af te wikkelen transacties. Dit betroffen voornamelijk transacties Northern Trust. Om deze portefeuille in lijn te brengen met de nieuwe duurzame benchmark is ultimo 2018 circa 47% van de portefeuille verhandeld.

Vorderingen en overlopende activa (7)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Premies		
Te vorderen premies	81.124	101.584
Af: voorziening oninbare premies	-5.926	-5.906
	75.198	95.678
Nog te verwerken waardeoverdrachten	3.011	5.772
Overige overlopende activa	1.284	1.675
	4.295	7.447
Saldo ultimo boekjaar	79.493	103.125

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De daling van de te vorderen premies ultimo 2019 ten opzichte van ultimo 2018 is het gevolg van eerdere premie-oplegging op basis van de loonaangiften en een eerder incasso-moment.

Verloop voorziening oninbare premies	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Stand begin boekjaar	-5.906	-6.037
Dotatie	-2.101	-1.577
Onttrekking	2.081	1.708
Saldo ultimo boekjaar	-5.926	-5.906

Liquide middelen (8)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Banktegoeden	50.190	4.408
Liquide middelen t.b.v. vermogensbeheer	84.429	98.619
Saldo ultimo boekjaar	134.619	103.027

De stijging van de banktegoeden ultimo 2019 ten opzichte van ultimo 2018 is het gevolg van het nieuwe incasso-moment ultimo maand. Op de eerste werkdagen van januari 2020 zijn deze premieontvangsten in de beleggingsportefeuille ingebracht.

De banktegoeden zijn ter vrije beschikking. De liquide middelen ten behoeve van vermogensbeheer, betreffen de liquide middelen die bij de externe vermogensbeheerders beschikbaar zijn. Sinds medio 2016 houdt Pensioenfonds Horeca & Catering een liquiditeitsbuffer aan. Deze liquiditeitsbuffer wordt gebruikt om te kunnen voldoen aan de liquiditeitsbehoefte die voortvloeit uit het aanhouden van renteswaps onder Central Clearing.

Passiva

Stichtingskapitaal en reserves

Het fonds kent geen stichtingskapitaal en statutaire reserves.

Overige reserves (9)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Stand begin boekjaar	670.525	1.227.436
Mutatie uit saldo van baten en lasten	336.449	-556.911
Saldo ultimo boekjaar	1.006.974	670.525

Premie-egalisatiereserve (10)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Stand begin boekjaar	79.977	42.691
Mutatie uit saldo van baten en lasten	50.430	37.286
Saldo ultimo boekjaar	130.407	79.977

De mutatie van de premie-egalisereserve betreft het verschil tussen de ontvangen premie en de benodigde gedempte kostendeekkende premie.

Op grond van de Pensioenwet en het daaruit voortvloeiende Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen dient het vermogen van het pensioenfonds ten minste gelijk te zijn aan de technische voorzieningen plus het minimaal vereiste eigen vermogen. Het minimaal vereiste vermogen bedraagt circa 4,1% van de technische voorzieningen. Per 31 december 2019 is het minimaal vereiste vermogen € 479,4 miljoen (per 31 december 2018 € 378,8 miljoen).

Pensioenfonds Horeca & Catering dient buffers aan te houden voor de risico's die het loopt. Dit betreft buffers voor:

- Het renterisico;
- Het risico van zakelijke waarden;
- Het valutarisico;
- Het grondstoffenrisico;
- Het kredietrisico;
- Het verzekeringstechnisch risico;
- Het actief beheer risico.

Door deze risico's te kwantificeren, berekent Pensioenfonds Horeca & Catering het vereiste eigen vermogen. Dit is het vermogen dat hoort bij de evenwichtssituatie van het pensioenfonds. In de evenwichtssituatie is het eigen vermogen zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het fonds voor de als onvoorwaardelijk aangemerkte onderdelen van de pensioenovereenkomst binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

Op basis van het strategische beleggingsbeleid bedraagt het vereiste eigen vermogen voor Pensioenfonds Horeca & Catering op balansdatum 22,3% van de technische voorzieningen. Per 31 december 2019 bedraagt het vereiste eigen vermogen, inclusief het eerdergenoemde minimaal vereiste vermogen, € 2.591 miljoen.

Het verschil tussen het totale eigen vermogen en het vereiste eigen vermogen is het vrij eigen vermogen. Dit vrij eigen vermogen is per 31 december 2019 gelijk aan negatief € 1.453 miljoen.

Dekkingsgraad	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	11.607.566	9.103.444
Pensioenvermogen	12.614.626	9.774.048
Dekkingsgraad	108,7%	107,4%

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (11)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Stand begin boekjaar	9.103.444	8.348.564
Toevoeging pensioenopbouw	523.281	405.156
Indexering voorwaardelijk	697	18.087
Indexering onvoorwaardelijk	0	0
Indexering reparatie 3,8% 2006	0	6.235
Rentetoevoeging	-21.824	-22.059
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-92.930	-91.199
Wijziging rentetermijnstructuur	2.098.670	555.327
Wijziging vanwege waardeoverdracht	-49.594	-9.638
Wijziging vrijval kleine pensioenen per 1 januari 2019	-18	-666
Wijziging AG-prognosetafel	0	-166.770
Wijziging sterftegrondslagen	49.034	0
Wijziging premievrijstelling en invaliditeitspensioen	21.455	78.747
Wijziging pensioenregeling	2.076	502
Wijziging grondslagen nabestaandenpensioen	0	-2.639
Overige mutaties	-26.725	-16.203
Saldo ultimo boekjaar	11.607.566	9.103.444

De rentetoevoeging is gebaseerd op de 1-jaarsrente van -0,235% (2018: -0,260%).

Technische voorzieningen naar categorie deelnemers	31-12-19		31-12-18	
	<i>Aantal</i>	<i>Bedrag (in € 1.000)</i>	<i>Aantal</i>	<i>Bedrag (in € 1.000)</i>
Actieve deelnemers	322.740	5.145.082	318.898	3.953.529
Pensioengerechtigden	47.187	1.157.637	44.253	1.050.849
Gewezen deelnemers	939.392	5.096.203	984.719	3.930.335
Uitkeringsgerechtigden met arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrije opbouw	1.391	208.644	1.478	168.731
Totaal	1.310.710	11.607.566	1.349.348	9.103.444

Langlopende schulden (12)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Spaarfonds gemoedsbezwaarden	86	79
Saldo ultimo boekjaar	86	79

Schulden uit hoofde van beleggingen (13)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Negatieve contractposities	476.686	387.317
Overige schulden uit hoofde van beleggingen	1.512.470	870.771
Saldo ultimo boekjaar	1.989.156	1.258.088

De post negatieve contractposities betreft de rentederivaten met een negatieve marktwaarde. De contractposities met een positieve marktwaarde zijn opgenomen onder de beleggingen.

De overige schulden uit hoofde van beleggingen ultimo 2019 betrof grotendeels (€ 1.509 miljoen) de afgerekende variation margin uit het aanhouden van rentederivaten onder Central Clearing per 31 december 2019.

De overige schulden uit hoofde van beleggingen ultimo 2018 betroffen voornamelijk de afgerekende variation margin uit het aanhouden van rentederivaten onder Central Clearing per 31 december 2018 (€ 589 miljoen) en nog af te wikkelen transacties Northern Trust (€ 266 miljoen). Ultimo 2018 was circa 47% van de portefeuille verhandeld om deze portefeuille in lijn te brengen met de nieuwe duurzame benchmark.

Specificatie negatieve contractposities derivaten	Waarde	31-12-19 Notional	Waarde	31-12-18 Notional
<i>(in € 1.000)</i>				
Rente	-476.645	-1.146.017	-386.251	-1.192.617
Aandelen	-41	0	-1.066	0
Saldo ultimo boekjaar	-476.686	-1.146.017	-387.317	-1.192.617

Kortlopende schulden en overlopende passiva (14)	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Crediteuren	444	1.101
Vooruit ontvangen waardeoverdrachten	6.654	325
Te betalen uitkeringen	83	76
Te betalen belastingen en sociale lasten	2.584	2.677
Overige schulden	5.167	3.344
Overlopende passiva	832	779
Totaal	15.764	8.302

De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar. Naar aanleiding van de Wet waardeoverdracht klein pensioen is in de maand december een groot aantal waardeoverdrachten in behandeling genomen, waarvan een deel ultimo 2019 nog niet verwerkt is.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Beleggingen

Ten aanzien van beleggingen in niet-beursgenoteerde private equity beleggingsfondsen, niet-beursgenoteerd vastgoed en hypotheekfondsen is Pensioenfonds Horeca & Catering verplichtingen aangegaan waarvan de betalingen pas in de komende jaren plaatsvinden. Per 31 december 2019 bedragen deze verplichtingen voor de private equity beleggingsfondsen € 531 miljoen (2018: € 373 miljoen), voor het niet-beursgenoteerd vastgoed € 17 miljoen (2018: € 53 miljoen) en hypotheekfondsen € 10 miljoen (2018: € 0 miljoen).

Meerjarige huurovereenkomst

In 2013 is een huurovereenkomst aangegaan met betrekking tot het pand dat door Pensioenfonds Horeca & Catering als kantoorruimte wordt gebruikt. De overeenkomst heeft een looptijd tot en met 30 september 2023. De jaarhuur bedraagt € 427.000. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de algemene prijsontwikkeling. In verband met deze overeenkomst is een bankgarantie verstrekt aan de verhuurder voor een bedrag van € 126.000.

Toelichting op de te onderscheiden posten op de staat van baten en lasten

Baten

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers) (15)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Premies basisregeling	468.394	439.291
Premies aanvullende regelingen	7.216	7.540
Premies individuele vrijwillige voortzetting	33	18
Overige premies	41	43
Totaal	475.684	446.892

Premiebijdragen basisregeling Specificatie per heffingsjaar	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Heffingsjaar 2007 t/m 2011	18	57
Heffingsjaar 2012	41	24
Heffingsjaar 2013	37	26
Heffingsjaar 2014	28	42
Heffingsjaar 2015	24	172
Heffingsjaar 2016	46	497
Heffingsjaar 2017	194	3.866
Heffingsjaar 2018	3.018	434.607
Heffingsjaar 2019	464.988	0
Totaal	468.394	439.291

De premie voor de basispensioenregeling bedraagt in 2019 16,8% van de premiegrondslag. Pensioenfonds Horeca & Catering berekende de premies voor het heffingsjaar 2019 op basis van de loonaangiften. Tevens zijn ook de premies opgenomen die voortvloeien uit vorige heffingsjaren.

Werkgevers en werknemers dragen gezamenlijk bij aan de premies voor de basispensioenregeling. De premies voor aanvullende regelingen betreffen zowel individuele verzekeringen als collectieve contracten.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (16)				2019
	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
<i>(in € 1.000)</i>				
Vastgoedbeleggingen	48.041	189.062	4.670	232.433
Aandelen	115.525	1.081.487	28.796	1.168.216
Vastrentende waarden	107.733	278.633	11.698	374.668
Derivaten	22.555	790.065	2.702	809.918
Overige	0	0	5.605	-5.605
Totaal	293.854	2.339.247	53.471	2.579.630

De indirecte beleggingsopbrengsten in bovenstaande tabel bestaan uit de waardeontwikkelingen op beleggingen (toelichting 1 t/m 5) ad € 2.492 miljoen positief en het negatieve resultaat op de afdekking van het valutarisico ad € 153 miljoen. De kosten van vermogensbeheer onder overige zijn niet toerekenbaar aan de verschillende beleggingscategorieën.

Zie voor een toelichting op de transactiekosten het onderdeel 'transactiekosten' in het hoofdstuk 'Pensioenbeheer' in het bestuursverslag.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (16)				2018
	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
<i>(in € 1.000)</i>				
Vastgoedbeleggingen	44.028	6.775	2.738	48.065
Aandelen	91.164	-253.768	25.073	-187.677
Vastrentende waarden	103.291	9.944	10.003	103.232
Derivaten	31.468	-74.968	1.497	-44.997
Overige	0	0	4.786	-4.786
Totaal	269.951	-312.017	44.097	-86.163

De indirecte beleggingsopbrengsten in bovenstaande tabel bestaan uit de waardeontwikkelingen op beleggingen (toelichting 1 t/m 5) ad € 117 miljoen negatief, het negatieve resultaat op de afdekking van het valutarisico ad € 194 miljoen en overige valutaresultaten ad € 1 miljoen negatief.

Overige baten (17)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Boete- en incasso-opbrengsten	1.718	992
Overige opbrengsten	411	877
Totaal	2.129	1.869

De boete- en incasso-opbrengsten zijn gestegen als gevolg van een andere aanmaansystematiek. Met deze systematiek worden de nota's afzonderlijk aangemaand met als gevolg dat meer nota's een maximale boete van 10% opgelegd krijgen.

Lasten

Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (18)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Toevoeging pensioenopbouw	523.281	405.156
Indexering voorwaardelijk	697	18.087
Indexering onvoorwaardelijk	0	0
Indexering reparatie 3,8% 2006	0	6.235
Rentetoevoeging	-21.824	-22.059
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-92.930	-91.199
Wijziging rentetermijnstructuur	2.098.670	555.327
Wijziging vanwege waardeoverdrachten	-49.594	-9.638
Wijziging vrijval kleine pensioenen per 1 januari 2019	-18	-666
Wijziging AG-prognosetafel	0	-166.770
Wijziging sterftegrondslagen	49.034	0
Wijziging premievrijstelling en invaliditeitspensioen	21.455	78.747
Wijziging pensioenregeling per 1 januari	2.076	502
Wijziging grondslagen nabestaandenpensioen	0	-2.639
Overige mutaties	-26.725	-16.203
Totaal	2.504.122	754.880

De wijziging vanwege waardeoverdrachten wordt grotendeels veroorzaakt door de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen, waarmee in 2019 een start is gemaakt. De uitgaande automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen resulteerde in een afname van de voorziening van € 36.455 duizend.

De wijziging van de sterftegrondslagen is het gevolg van de aanpassing van enkele correctiefactoren voor ervaringssterfte die het fonds toepast op de landelijke sterftekansen.

En de wijziging premievrijstelling en invaliditeitspensioen tenslotte volgt uit het besluit van Pensioenfonds Horeca & Catering in 2018 om in bepaalde gevallen en onder voorwaarden met terugwerkende kracht alsnog premievrije voortzetting van de pensioenopbouw wegens volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid toe te kennen.

Ten tijde van de besluitvorming bestond nog geen volledig beeld van de (gewezen) deelnemers die mogelijk hiervoor in aanmerking zouden komen en moest daardoor een correctie plaatsvinden. Daarom is per 31 december 2019 alsnog een bedrag van per saldo € 21.455 duizend extracomptabel aan de technische voorzieningen toegevoegd.

Pensioenuitkeringen (19)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Ouderdomspensioen	63.779	59.219
Nabestaandenpensioen	6.004	5.824
Wezenpensioen	90	88
Vroegpensioen	350	107
WAO-aanvullingsregeling	1.479	1.509
WAO-gatverzekering	3.355	3.405
Eenmalige uitkeringen	20.381	23.273
Totaal	95.438	93.425

Pensioenuitvoeringskosten (20)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Personeelskosten (in- en extern)	10.440	10.144
Overige kosten	7.302	7.265
Uitvoeringskosten incidenteel	1.476	1.487
	19.218	18.896
Af: doorbelaste kosten	-2	-2
Totaal	19.216	18.894

De pensioenuitvoeringskosten bestaan uit de kosten van de uitvoeringsorganisatie, samen met de kosten van het bestuur en andere organen en de algemene kosten van het fonds.

Personeelskosten (in- en extern) bestaan uit de salariskosten van het eigen personeel en de kosten voor inhuur van extern personeel.

De overige kosten bestaan onder andere uit de kosten van vergoedingen voor het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en de beleggingsadviescommissie. Ten aanzien van de vergoedingen wordt, waar van toepassing, tevens btw vergoed over in rekening gebrachte bedragen. Verder zijn ook de kosten voor automatisering, de huisvestingskosten, de kosten voor communicatie, het honorarium van de externe accountant, opleidingskosten en andere algemene kosten onder 'Overige kosten' opgenomen.

Ultimo 2019 had Pensioenfonds Horeca & Catering 121 fte in dienst (2018: 125 fte).

Bestuur

De totale vergoeding voor bestuursleden bedroeg in 2019 € 304.263 (2018: € 289.775). De onafhankelijk voorzitter ontving een vergoeding van € 55.125 exclusief btw op jaarbasis. De jaarvergoeding voor de overige bestuursleden bedroeg € 26.250 exclusief btw.

Verantwoordingsorgaan

De kosten voor vacatiegelden en reiskosten voor de leden van het verantwoordingsorgaan bedroegen in 2019 € 28.297 (2018: € 26.358). De hoogte van de vergoeding voor leden van het verantwoordingsorgaan is in 2019 gelijk gebleven aan 2018, namelijk € 410 per vergadering.

Raad van toezicht

De totale vergoeding (inclusief btw) voor de leden van de raad van toezicht bedroeg in 2019 € 84.700 (2018: € 84.700). De vergoedingsregeling van Pensioenfonds Horeca & Catering kent de twee leden en de voorzitter van de raad van toezicht een vergoeding toe van € 17.500 respectievelijk € 35.000 op jaarbasis (exclusief btw).

Beleggingsadviescommissie

De totale vergoeding (inclusief btw) voor de leden van de beleggingsadviescommissie bedroeg in 2019 € 66.550 (2018: € 66.550). De vergoedingen voor de twee leden en de voorzitter van de beleggingsadviescommissie bedragen € 17.500 respectievelijk € 20.000 op jaarbasis (exclusief btw).

Directie

Vergoeding directie uitvoeringsorganisatie	2019	2018
<i>(in € 1)</i>		
P. Braams		
Salaris (incl. vakantietoeslag)	236.062	232.208
Pensioen- en sociale lasten	47.951	46.110
Totaal	284.013	278.318

Accountant en actuaris

Het honorarium voor de externe accountant met betrekking tot de wettelijke controle van de jaarrekening en verslagstaten bedroeg over 2019 € 86.539 (2018: € 81.675). Het honorarium voor de externe accountant met betrekking tot overige controlewerkzaamheden in het kader van ISAE 3402 certificering bedroeg in 2019 € 58.080 (2018: € 58.080). Het honorarium voor de certificerende actuaris met betrekking tot de wettelijke controle bedroeg in 2019 € 44.770 (2018: € 43.258).

Saldo waardeoverdrachten (21)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Inkomende waardeoverdrachten	-8.889	-1.006
Uitgaande waardeoverdrachten	58.129	14.126
Totaal	49.240	13.120

De stijging van het saldo waardeoverdrachten is het gevolg van de Wet waardeoverdracht klein pensioen.

Herverzekering (22)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Betaalde herverzekeringspremie	0	0
Uitkering van herverzekeraars	-15	-16
Totaal	-15	-16

De herverzekering voor de risico's verbonden aan de aanvullende collectieve en individuele verzekeringen is per 1 januari 2017 beëindigd.

Overige lasten (23)	2019	2018
<i>(in € 1.000)</i>		
Dotatie voorziening oninbare premies	2.101	1.577
Overig	462	343
Totaal	2.563	1.920

Gebeurtenissen na balansdatum

De coronacrisis in 2020 heeft grote invloed op de financiële positie van het pensioenfonds. De dekkingsgraad van het fonds daalde in het voorjaar van 2020 als gevolg van de coronacrisis. Het bestuur houdt er, ondanks het besluit tot verlengen van de betaaltermijn, rekening mee dat mogelijk een groot aantal werkgevers failliet zal gaan. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk 'Vooruitzichten'.

Actuariële en bedrijfstechnische analyse over 2019

Uit de rekening van baten en lasten blijkt dat boekjaar 2019 met een saldo van € 386,9 miljoen (2018: negatief € 519,6 miljoen) is afgesloten. Pensioenfonds Horeca & Catering verklaart dit saldo als volgt:

Saldo baten en lasten	2019	2018
<i>(in € mln.)</i>		
Resultaat op bijdragen		
– Beschikbaar uit premies	453,1	424,6
– Nodig voor pensioenopbouw	-523,2	-405,2
	-70,1	19,4
Resultaat op interest		
– Beleggingsresultaat	2.579,6	-86,2
– Interesttoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	21,8	22,1
– Resultaat wijziging rentetermijnstructuur	-2.098,7	-555,3
	502,7	-619,4
Resultaat op kosten		
– Kostendekking	19,7	19,6
– Werkelijke kosten	-19,2	-18,9
	0,5	0,7
Resultaat op toeslagverlening		
– Reservering voor toeslagverlening onvoorwaardelijk	0,0	0,0
– Reservering voor toeslagverlening voorwaardelijk	-0,7	-18,1
	-0,7	-18,1
Resultaat op mutaties en overige technische resultaten		
- Resultaat op sterfte	1,7	0,5
- Resultaat op arbeidsongeschiktheid	3,7	6,7
- Aanpassing prognosetafels	0,0	169,4
- Aanpassing sterftegrondslagen	-49,0	0,0
- Nieuwe pensioenregeling per 1 januari	-2,0	-0,5
- Overige	0,5	-78,3
	-45,1	97,8
Overige resultaten	-0,4	0,0
Saldo ultimo boekjaar	386,9	-519,6

Premie 2019

De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar per 1 januari 2018 en het opbouwpercentage bedraagt 1,701%.

In de basispensioenregeling wordt ouderdomspensioen opgebouwd over de pensioengrondslag. Dat is het gemaximeerde, pensioengevende salaris verminderd met een franchise. De premie wordt uitgedrukt als een percentage van deze pensioengrondslag. De totale doorsneepremie is gelijk aan 16,8% van de pensioengrondslag, ofwel: € 465,0 miljoen⁹ in het jaar 2019.

⁹ Het betreft hier premie uitsluitend inzake premiejaar 2019

Sinds 2016 stelt Pensioenfonds Horeca & Catering de kostendekkende premie vast volgens de methode van rentedemping op basis van verwacht rendement. Deze gedempte kostendekkende premie berekende het fonds in het vierde kwartaal van 2015 op basis van per 30 september 2015 bekende uitgangspunten. Die uitgangspunten zijn met sociale partners overeengekomen en houden een verwacht rendement van 4,1% per jaar in en de door DNB per 30 september 2015 gepubliceerde inflatieverwachting. Dit verwachte rendement en deze inflatieverwachting staan bij ongewijzigd beleid – conform de wettelijke vereisten voor demping met verwacht rendement – voor vijf jaar vast.

Ter vergelijking met de gedempte kostendekkende premie berekent Pensioenfonds Horeca & Catering ook telkens de ongedempte kostendekkende premie.

De ongedempte kostendekkende premie voor 2019 berekende het fonds in het vierde kwartaal van 2018. Bij deze prospectieve vaststelling maakte het fonds gebruik van de rentetermijnstructuur die DNB publiceerde per 30 september 2018. Op basis van de op deze datum bekende rentetermijnstructuur en een schatting van de in het jaar 2019 in te kopen pensioenaanspraken is de netto koopsom bepaald die nodig is voor de inkoop van de aanspraken.

De berekening van de ongedempte kostendekkende premie bij de afsluiting van het jaar 2019 (retrospectief) houdt rekening met de per 1 januari 2019 geldende rentetermijnstructuur en opslag voor het vereist eigen vermogen (solvabiliteitsopslag). Retrospectief is ook de schatting van de pensioenopbouw voor beide vormen van kostendekkende premie aangepast aan de voorlopig verwerkte lonen in 2019 en de werkelijke uitvoeringskosten in 2019.

De kostendekkende premie is als volgt¹⁰:

Kostendekkende premie voor jaar (gedempt of ongedempt)	2019 Gedempt	2019 Ongedempt	2018 Gedempt	2018 Ongedempt
<i>(in % van pensioengrondslagen)</i>				
Netto koopsom voor pensioenopbouw	6,9%	16,6%	6,9%	15,7%
Voortzetting bij arbeidsongeschiktheid	0,1%	0,3%	0,1%	0,2%
Risico-NP eerste halfjaar actieve dienst	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Toevoeging aan kostenvoorziening	0,2%	0,6%	0,2%	0,6%
Verzekeringstechnische lasten	7,2%	17,5%	7,2%	16,5%
Opslag voor administratiekosten	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
Vrijval uit kostenvoorziening	-0,2%	-0,2%	-0,1%	-0,1%
Kostencomponent premie	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%
Solvabiliteitsopslag	1,7%	4,1%	1,8%	4,1%
Opslag voor inflatie	5,4%	n.v.t.	5,5%	n.v.t.
Totaal kostendekkende premie	14,8%	22,1%	15,1%	21,2%
Marge in de premie	2,0%	-5,3%	1,7%	-4,4%
Doorsneepremie	16,8%	16,8%	16,8%	16,8%

¹⁰ De kostendekkende premie voor 2019 is berekend op basis van de salarisgegevens van 2018 omdat de salarisgegevens van 2019 nog niet (volledig) beschikbaar zijn.

De totale kostendeekkende premie voor 2019 bedraagt 14,8% van de pensioengrondslag, ofwel: circa € 414 miljoen.

Zonder rentedemping (op basis van verwacht rendement) zou de kostendeekkende premie voor 2019 circa € 612 miljoen bedragen. Als gevolg van de systematiek van rentedemping ontving Pensioenfonds Horeca & Catering in 2019 dus circa € 198 miljoen premie minder dan nodig is voor de toename van de technische voorzieningen in verband met pensioenopbouw, voor risicodekking, voor kostendekking en voor vorming van het vereist eigen vermogen.

Met ingang van 2016 wordt de positieve marge in de doorsneepremie ten opzichte van de gedempte kostendeekkende premie toegevoegd aan de premie-egaliseringsreserve. Voor 2019 betreft dit een bedrag van € 51 miljoen (2018: € 40 miljoen).

Risicoparagraaf

Het bestuursverslag licht toe welke risico's Pensioenfonds Horeca & Catering op strategisch en operationeel gebied signaleert en welk beleid het fonds voert ter beheersing van die risico's. De onderstaande tekst licht de kwantitatieve aspecten van de risico's nader toe.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor Pensioenfonds Horeca & Catering is het solvabiliteitsrisico. Dat is het risico dat Pensioenfonds Horeca & Catering niet beschikt over voldoende vermogen om de pensioenverplichtingen te kunnen nakomen. De ontwikkeling van het solvabiliteitsrisico wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. Dit is de verhouding tussen het pensioenvermogen en de pensioenverplichtingen. Het verloop daarvan blijkt uit de grafiek 'Ontwikkeling (beleids) dekkingsgraad 2019' in het verslag van het bestuur. Als de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte is voor (voorwaardelijke) toeslagverlening. Ook kunnen dan aanvullende maatregelen nodig zijn om de solvabiliteit op korte(re) termijn te verbeteren.

Toezichthouder DNB hanteert op basis van de Pensioenwet en het Financieel Toetsingskader dat is ingevoerd per 1 januari 2015 (FTK 2015) een gestandaardiseerde methode om te toetsen of het pensioenfonds voldoende vermogen heeft om risico's te kunnen opvangen. Bij deze FTK-standaardtoets wordt het benodigde vermogen voor elk risico berekend aan de hand van een aantal risicoscenario's. De uitkomsten worden mede bepaald door marktomstandigheden en het risicoprofiel van de beleggingen. Voor het risicoprofiel van de beleggingen ultimo 2019 is de normportefeuille 2020 als uitgangspunt genomen. Sommige risico's doen zich simultaan voor terwijl dat voor andere risico's juist niet geldt (mate van correlatie). Daarom wordt bij de vaststelling van het benodigde vermogen ook rekening gehouden met diversificatie-effecten.

Er is sprake van voldoende eigen vermogen als de reserves hoger zijn dan het vereist eigen vermogen. Dit vereist eigen vermogen omvat het vermogen dat nodig is om het totale effect van de risico's te kunnen opvangen. De onderstaande tabel toont de uitkomsten van de FTK-standaardtoets voor Pensioenfonds Horeca & Catering uitgaande van het strategische beleggingsbeleid:

Overzicht FTK-standaardtoets en reserve	31-12-2019	%	31-12-2018	%
<i>(in € mln.)</i>				
Technische voorzieningen volgens jaarrekening	11.608		9.103	
S1 Renterisico	254		414	
S2 Zakelijke waarden risico	2.195		1.733	
S3 Valutarisico	425		318	
S4 Grondstoffenrisico	0		0	
S5 Kredietrisico	267		230	
S6 Verzekeringstechnisch risico	694		467	
S7 Liquiditeitsrisico	p.m.		p.m.	
S8 Concentratierisico	p.m.		p.m.	
S9 Operationeel risico	p.m.		p.m.	
S10 Actief beheer risico	80		63	
Totaal benodigd vermogen van alle risico's	3.915		3.225	
Diversificatie-effect	-1.324		-1.080	
Totaal vereist eigen vermogen	2.591	22,3%	2.145	23,6%
Aanwezige reserve	1.007	8,7%	671	7,4%
Reserve-overschot / Reservetekort	-1.584	-13,6%	-1.474	-16,2%

Uit de tabel blijkt dat eind 2019 sprake is van een reservetekort. Het vereist eigen vermogen uitgedrukt in dekkingsgraad (volgens het FTK) daalde in 2019 van 123,6% naar 122,3%.

Pensioenfonds Horeca & Catering onderkent onder meer de risico's uit de FTK-standaardtoets en licht die hieronder nader toe: Renterisico (S1), Zakelijke waardenrisico (S2), Valutarisico (S3), Grondstoffenrisico (S4), Kredietrisico (S5) en Verzekeringstechnisch risico (S6). Als gevolg van invoering van het FTK 2015 zijn hier vier risico's aan toegevoegd: Liquiditeitsrisico (S7), Concentratierisico (S8), Operationeel risico (S9) en Actief beheerisico (S10).

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van het vastrentende deel van het belegde vermogen en van de technische voorzieningen verandert als gevolg van wijzigingen in de marktrente. De rentegevoeligheid die voor Pensioenfonds Horeca & Catering ultimo 2019 geldt is in de onderstaande tabel gespecificeerd naar pensioenverplichtingen, vastrentende waarden en rentederivaten (swaps overlay). Deze tabel toont de rentegevoeligheid ultimo 2019 door zowel het effect op het vermogen als op de dekkingsgraad weer te geven bij de looptijdafhankelijke renteschokken die in het FTK-standaardmodel zijn voorgeschreven.

Rentegevoeligheid van de dekkingsgraad op FTK-grondslagen	FTK-schok rente daling	Stand per 31-12-2019	FTK-schok rente stijging
(in € mln.)			
Pensioenverplichtingen (nominaal)	-720.843	11.607.566	846.480
Vastrentende waarden (excl. derivaten)	52.423	5.270.052	-20.478
Swaps overlay	341.228	1.535.621	-401.954
Saldo ultimo boekjaar	-327.192		424.048
Pensioenvermogen	13.008.277	12.614.626	12.192.194
Pensioenverplichtingen (nominaal)	12.328.409	11.607.566	10.761.086
Dekkingsgraad	106%	109%	113%

In de bovenstaande tabel is de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen gebaseerd op de rentetermijnstructuur met de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek.

Het renteafdeckingsbeleid binnen de beleggingsportefeuille is gericht op een risico/rendementsverhouding die past bij de structuur van de verplichtingen en waarbij wordt voldaan aan de buffervereisten van de solvabiliteitstoets zoals die gelden binnen het FTK. Pensioenfonds Horeca & Catering verlaagt het totale renterisico door een gedeelte van dit risico af te dekken.

Om de mate van renteafdekking te kunnen sturen en het renterisico te kunnen beheersen, hanteert Pensioenfonds Horeca & Catering een strategisch dynamisch renteafdeckingsbeleid.

Zakelijke waardenrisico (S2)

Het zakelijke waardenrisico omvat het risico op een afname van de marktwaarde van de zakelijke waarden (zoals aandelen en vastgoedbeleggingen). De marktwaarde kan wijzigen door factoren die specifiek zijn gerelateerd aan een individuele belegging of door algemene factoren.

Pensioenfonds Horeca & Catering beperkt dit risico door diversificatie, ofwel het spreiden van de zakelijke waarden over verschillende beleggingscategorieën, sectoren en regio's. De onderstaande tabellen geven een overzicht van de verdeling van aandelen over regio's respectievelijk sectoren en een specificatie van de vastgoedbeleggingen naar categorie.

Regioverdeling aandelen	Ultimo 2019	Ultimo 2018
Europa	34%	33%
Noord-Amerika	41%	42%
Azië	20%	20%
Pacific	2%	2%
Overig	3%	3%
Totaal	100%	100%

Sectorverdeling aandelen	Ultimo 2019	Ultimo 2018
Energie	3%	5%
Materialen	3%	5%
Industrie	11%	9%
Consumentengoederen cyclisch	11%	10%
Consumentengoederen niet-cyclisch	8%	8%
Farmacie	10%	10%
Financiële instellingen	20%	19%
Informatietechnologie	16%	14%
Telecom	8%	8%
Utilities	2%	3%
Overige	8%	9%
Totaal	100%	100%

Specificatie vastgoedbeleggingen naar categorie	31-12-19	31-12-18
<i>(in € 1.000)</i>		
Kantoren	93	636
Winkels	211.474	177.919
Woningen	369.113	290.323
Participaties in vastgoedmaatschappijen	942.885	682.278
Overig	2.777	6.205
Totaal	1.526.342	1.157.361

Valutarisico (S3)

Om risico's te spreiden is een aanzienlijk deel van de beleggingen gedaan in landen buiten het eurogebied, waardoor deze beleggingen in vreemde valuta luiden. Hierdoor loopt Pensioenfonds Horeca & Catering valutarisico.

Pensioenfonds Horeca & Catering heeft een internationale beleggingsportefeuille. Ongeveer 50% van alle beleggingen vindt plaats in andere valuta dan de euro. Het valutarisico van deze beleggingen wordt strategisch afgedekt. Afdekking van het valutarisico zorgt voor (korte termijn) stabilisatie van rendementen. Het fonds dekt het valutarisico op beleggingen in vreemde valuta van ontwikkelde markten voor 70% af naar de euro. Het valutarisico op beleggingen in opkomende markten wordt niet afgedekt vanwege de beperkte beschikbaarheid en liquiditeit van instrumenten en de hoge implementatiekosten. Per saldo bestaat hiermee ongeveer 80% van de beleggingsportefeuille uit beleggingen in euro's en beleggingen in vreemde valuta waarvan het valutarisico is afgedekt naar euro's.

Het openlaten van de resterende posities in vreemde valuta heeft geen significante invloed op het risicoprofiel van het fonds dan wel op de buffervereisten die DNB stelt. Bovendien kan er zelfs een diversifiërend effect verwacht worden van het openlaten van een deel van het valutarisico.

Als uitvloeisel van het strategisch beleid om valutarisico's af te dekken zet het fonds valutatermijncontracten in. Onderstaande tabel toont de valutaposities van het fonds voor en na afdekking door valutaderivaten ultimo 2019. Onder 'Overige' zijn tevens de valuta's van opkomende landen opgenomen.

Valutarisico	Voor afdekking	Valuta afdekking	Na afdekking
<i>(in € mln)</i>			
Euro	5.692	4.201	9.893
Amerikaanse Dollar	4.014	-2.772	1.242
Japanse Yen	620	-437	183
Britse Pond	398	-274	124
Hong Kong Dollar	320	-205	114
Canadese Dollar	218	-153	65
Zwitserse Frank	187	-130	58
Australische Dollar	184	-133	51
Indiase Roepie	124	7	131
Overig	864	-94	769
Totaal	12.620	10	12.630

Grondstoffenrisico (S4)

Het grondstoffenrisico omvat het risico op fluctuaties in grondstoffenprijzen. Pensioenfonds Horeca & Catering belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Het kredietrisico omvat het risico dat Pensioenfonds Horeca & Catering verlies lijdt door faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen op wie het fonds vorderingen heeft. Ook betreft dit het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten. Het kredietrisico wordt beperkt door het stellen van eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen, door voldoende spreiding of door het verlangen van extra zekerheden.

De navolgende tabel toont de verdeling naar kredietwaardigheid (uitgedrukt in rating categorieën) van de vastrentende waarden. Uit prudentiële overwegingen classificeert Pensioenfonds Horeca & Catering de vastrentende waarden op basis van de laagste ratingcategorie van de volgende drie internationale kredietbeoordelaars: Standard & Poor's, Moody's en Fitch.

Rating categorie	Balanswaarde	
	Ultimo 2019	Ultimo 2018
AAA	51%	53%
AA	16%	15%
A	7%	7%
BBB	5%	4%
lager dan BBB	14%	12%
No rating	7%	9%
Totaal	100%	100%

Pensioenfonds Horeca & Catering belegt een belangrijk deel van het vermogen in langlopende Europese staatsobligaties. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de landenverdeling binnen de vastrentende waarden.

Landenverdeling vastrentende waarden	Ultimo 2019	Ultimo 2018
Duitsland	42%	44%
Nederland	26%	27%
Frankrijk	12%	11%
Verenigde Staten	6%	5%
Overig	14%	13%
Totaal	100%	100%

Naast kredietrisico bij beleggingen in vastrentende waarden loopt Pensioenfonds Horeca & Catering tegenpartijrisico bij derivaten en positieve saldi op betaalrekeningen. Tegenpartijrisico is het risico dat een tegenpartij niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. Bij derivatentransacties betreft dit het risico dat tegenpartijen van renteswaps en valutaderivaten (dit zijn zogeheten 'over the counter' (OTC) derivaten, waarbij een afspraak wordt gemaakt zonder tussenkomst van een beursinstantie) niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Pensioenfonds Horeca & Catering beheerst het tegenpartijrisico door middel van het zogeheten 'collateral management', waarbij effecten en liquide middelen worden gebruikt als onderpand ter bescherming tegen het tegenpartijrisico. Met de tegenpartijen van renteswaps en valutacontracten wordt op dagbasis collateral (in liquide middelen of staatsobligaties) uitgewisseld. Daarnaast voert het fonds pas transacties in OTC derivaten uit nadat de kredietwaardigheid van tegenpartijen is beoordeeld. Tevens spreidt Pensioenfonds Horeca & Catering het tegenpartijrisico over meerdere tegenpartijen. Bij positieve saldi op betaalrekeningen betreft het tegenpartijrisico het risico dat de tegenpartij deze saldi niet kan voldoen. Pensioenfonds Horeca & Catering dekt dit risico af door positieve saldi op betaalrekeningen te herbeleggen in liquiditeitsfondsen. Deze fondsen hebben een AAA-rating.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Het verzekeringstechnisch risico bestaat uit de risico's op negatieve resultaten op de verzekerings-technische (actuariële) grondslagen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's voor Pensioenfonds Horeca & Catering zijn het langlevensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico, waarbij eerstgenoemde naar verwachting het meest materieel is en tot uitdrukking komt in het verzekerings-technisch risico (S6).

Het (negatieve) langlevensrisico betreft het risico dat deelnemers langer blijven leven dan verondersteld bij de vaststelling van de technische voorzieningen. Hierdoor zouden de getroffen technische voorzieningen niet toereikend kunnen zijn om alle toegezegde pensioenaanspraken en pensioenrechten in de toekomst te kunnen uitkeren. Door de Prognosetafel AG2018 toe te passen werkt het fonds met recente levensverwachtingen, zodat het langlevensrisico wordt beperkt. Als de levensverwachtingen zich ontwikkelen conform deze prognoses dan is de verwachte gemiddelde levensverwachting in 2069 voor een 68-jarige man 22,7 jaar (in 2018: in 2068 voor een 68-jarige man 22,6 jaar) en voor een 68-jarige vrouw 25,0 jaar (in 2018: voor een 68-jarige vrouw 24,9 jaar).

Het (negatieve) arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds onvoldoende voorzieningen heeft getroffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het toekennen van een WAO-gatuitkering of een WAO-aanvullingsuitkering.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeit verdient bij Pensioenfonds Horeca & Catering vooral aandacht in het kader van pensioenbeheer en van vermogensbeheer. Ten aanzien van het pensioenbeheer is van belang dat bij Pensioenfonds Horeca & Catering jaarlijks meer liquide middelen via de premie-incasso binnenkomen dan in de vorm van uitkeringen, afkopen en waardeoverdrachten het fonds verlaten. Vanuit pensioenbeheer hoeft het fonds daarom geen reserve voor liquiditeitsrisico aan te houden.

Ten aanzien van vermogensbeheer is van belang dat Pensioenfonds Horeca & Catering liquiditeiten aanhoudt als onderpand voor derivaten; met name ter afdekking van het renterisico dat volledig onder Central Clearing is gebracht. Om het hieruit voortvloeiende liquiditeitsrisico te beheersen houdt het fonds een cashbuffer aan als onderdeel van de strategische allocatie naar vastrentende waarden. De omvang van die cashbuffer is strategisch voldoende groot om een rentestijging van 60 basispunten te kunnen opvangen. De omvang van de cashbuffer wordt door middel van de periodieke herbalancering conform het strategisch beleggingsbeleid op peil gehouden.

Pensioenfonds Horeca & Catering is van mening dat het liquiditeitsbeheer van zodanige kwaliteit is, dat voor liquiditeitsrisico geen expliciete reserve is aan te houden.

Concentratierisico (S8)

Pensioenfonds Horeca & Catering stelt zeer hoge kredietkwaliteitseisen aan zijn beleggingen in nominale en reële staatsobligaties. Om deze reden voldoen weinig landen aan deze eisen en zijn deze portefeuilles geconcentreerd. Vanwege de hoge kwaliteitseisen is het risico dat deze emittenten hun verplichtingen niet kunnen nakomen zeer beperkt.

Pensioenfonds Horeca & Catering houdt een dusdanig gediversifieerde portefeuille aan dat het concentratierisico niet materieel is voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen. Om die reden is voor de bepaling van het vereist eigen vermogen de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Pensioenfonds Horeca & Catering besteedt het daadwerkelijke vermogensbeheer uit. Het fiduciair vermogensbeheer vindt in eigen beheer plaats. Het fonds heeft overeenkomsten met verschillende vermogensbeheerders waarin vastligt dat zij het vermogen op zorgvuldige, professionele en efficiënte wijze beheren en beleggen. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij een bewaarbank. Het bestuur beoordeelt de kwaliteit van de uitvoering van de externe vermogensbeheerders en de bewaarbank door middel van performancerapportages en onafhankelijk getoetste beheersingsrapportages.

De eigen uitvoeringsorganisatie verzorgt de pensioenadministratie en de ondersteuning van het bestuur. Ook vervult ze de fiduciaire taak op het vlak van vermogensbeheer. Het bestuur beoordeelt de kwaliteit van de uitvoering van de eigen uitvoeringsorganisatie door middel van kwartaalrapportages, het jaarlijkse 'in control statement' en de extern getoetste ISAE-3402 verklaring.

Pensioenfonds Horeca & Catering beheerst het operationeel risico dusdanig dat dit risico niet materieel is voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen. De gevoeligheid van het eigen vermogen voor operationeel risico is gelijkgesteld aan 0%.

Actief beheerrisico (S10)

Onder het FTK 2015 is het actief beheerrisico toegevoegd aan de methodiek voor het vaststellen van het vereist eigen vermogen. De standaardschokken volgens het FTK 2015 gaan uit van belegging conform de leidende relevante marktindices. Als de deelportefeuilles die indices niet passief volgen, voegt dat risico toe ten opzichte van de standaard schokken. De buffer voor actief beheerrisico beoogt deze toegevoegde risico's te mitigeren. Pensioenfonds Horeca & Catering gaat uit van passief vermogensbeheer en volgt daarom de indices, tenzij actief beheer aantoonbaar waarde toevoegt.

Voor de berekening van het actief beheerrisico komen twee deelportefeuilles in aanmerking. De marktwaarde van die portefeuilles samen bedraagt per 31 december 2019 € 1.028 miljoen (31 december 2018 € 658 miljoen).

Zoetermeer, 25 juni 2020

Het bestuur:

Gérard Aben, voorzitter

Paul Citroen

Sjoerd Hoogterp

Koos Lieffijn

Krista Nauta

Kitty Roozmond

Marco van Straten

Hans Veltkamp

Gijs Vermeulen

De directie:

Paul Braams, directeur

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Pensioenfonds Horeca & Catering te Zoetermeer is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Pensioenfonds Horeca & Catering, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 23,2 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 3,15 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.
Daarbij

heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 waaraan niet wordt voldaan omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Pensioenfonds Horeca & Catering is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amstelveen, 25 juni 2020,

Ir. M.W. Heemskerk AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering te Zoetermeer gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2019.
2. De staat van baten en lasten over 2019.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 105 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op 1% van de som van het aanwezige stichtingskapitaal en reserves en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de organen belast met governance overeengekomen dat wij aan de organen belast met governance tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 3,15 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de organen belast met governance gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

- **Financiële positie en de gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen**

De technische voorziening waaronder begrepen de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds betreft de belangrijkste verplichting in de balans van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. Per 31 december 2019 bedraagt de actuele dekkingsgraad 108,7 procent en de beleidsdekkingsgraad 107,3 procent.

Bij onze controle hebben wij bijzondere aandacht gegeven aan de waardering van de technische voorzieningen welke tot stand komt op basis van de administratieve basisgegevens en door het Bestuur gekozen (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen, zoals sterfte, samenlevingsgegevens, uittreedleeftijd, arbeidsongeschiktheid en reactivering alsmede administratie- en excassokosten.

Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering heeft in de grondslagen voor waardering van activa en passiva op pagina 82 en 83 de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In noot 11 bij de jaarrekening is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven.

Wij hebben de redelijkheid van de aannames en schattingen van het Bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Pensioenwet. Wij hebben de certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak en attentiepunten. Wij hebben de rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd, de uitkomsten besproken en een dossierreview verricht op het dossier van de certificerend actuaris. Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen.

- **Waardering van beleggingen welke gewaardeerd zijn op basis van ‘waarderingsmodellen en technieken’ en effect op waardeveranderingen**

De beleggingen zijn een significante post op de balans van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering en dienen volgens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde.

Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten, maar er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van waarderingsmodellen en –technieken (de illiquide beleggingen). Het met behulp van modellen en technieken bepalen van de marktwaarde is complex en bevat subjectieve elementen die bij de berekening worden gehanteerd.

In de grondslagen voor waardering van activa en passiva op pagina 80 en 81 alsmede in noot 1 tot en met 4 bij de jaarrekening geeft Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering inzicht in de gehanteerde waarderingsmethoden van de beleggingen. Uit deze toelichting blijkt dat ultimo 2019 EUR 1.145 miljoen (ongeveer 8% van de totale beleggingen) is gewaardeerd met behulp van waarderingsmodellen en technieken.

Wij hebben vastgesteld of de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen en technieken geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Verder hebben wij getoetst of de toepassing van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig uitgangspunten heeft plaatsgevonden.

- **Betrouwbare uitvoering van proces voor vermogensbeheer bij de uitvoeringsorganisatie**

Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering heeft de uitvoering van het vermogensbeheer uitbesteed, maar blijft conform wetgeving eindverantwoordelijk voor de gehele dienstverleningsketen. De financiële informatie die ontvangen wordt van deze uitvoeringsorganisatie is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering. Het pensioenfonds loopt het risico dat de uitbestede processen niet of onvoldoende worden beheerd en/of dat de ontvangen (financiële) informatie van de uitvoeringsorganisatie niet betrouwbaar is. In het hoofdstuk Risicobeleid van het Verslag van het bestuur en in de toelichting op het operationeel risico uit de Risicoparagraaf geeft het Bestuur een nadere toelichting over de uitbesteding en de wijze waarop risico's verbonden met deze uitbesteding worden beheerd.

Wij hebben de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisatie, voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering, geëvalueerd. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II-rapportage. Verder hebben wij kennis genomen van de rapportages van de uitvoeringsorganisatie en de toelichtingen hierop aan het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering. Daarnaast hebben wij gegevensgerichte cijferanalyses en deelwaarnemingen uitgevoerd, gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen.

Benadrukking van de onzekerheden met betrekking tot de effecten van het COVID-19 virus

Het coronavirus heeft ook invloed op Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering. In de toelichting op pagina 57 in bestuursverslag, en pagina 100 in de jaarrekening heeft het bestuur de huidige impact en zijn plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ook geeft het bestuur aan dat het op dit moment voor hem niet goed mogelijk is om in te schatten wat de invloed van het coronavirus is op de financiële prestaties en gezondheid van Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Kerngegevens;
- Verslag van het bestuur;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de kerngegevens, het verslag van het bestuur en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de Jaarrekening **Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening**

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is, waarbij opgemerkt wordt dat het Bestuur op basis van de Pensioenwet het korten van pensioenen als ultimum remedium kan inzetten.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De organen belast met governance zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de organen belast met governance onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de organen belast met governance dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de organen belast met governance over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de organen belast met governance hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 25 juni 2020

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. M. van Luijk RA

Resultaatbestemming volgens statuten

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de wijze waarop het saldo van baten en lasten moet worden verdeeld. Het voorstel voor de verdeling van het fondsresultaat 2019 is opgenomen onder de staat van baten en lasten. Voorgesteld wordt € 50,4 miljoen toe te voegen aan de premie-egaliseringsreserve en het restant van € 336,4 miljoen ten gunste te brengen van de overige reserves. Dit voorstel is verwerkt in de balans.

Verklarende woordenlijst

Aandelen(portefeuille)

Beleggingsportefeuille waarvan het kapitaal in een belang van een onderneming is belegd. Een aandeel geeft recht op een winstuitkering (dividend). Een onderneming kan zowel beurs- als niet-beursgenoteerd zijn.

Asset Liability Management-studie (ALM)

Deze studie brengt de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, het premie- en indexatie-beleid en de beleggingsmix in kaart. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in verschillende economische scenario's, voor verschillende beleidsvarianten en beleggingsmixen.

Autoriteit Financiële Markten

Toezichtorgaan dat toezicht houdt op het gedrag van onder toezicht staande (financiële) instellingen en is bevoegd beslissingen te nemen over de toelating van financiële ondernemingen tot de financiële markten.

Autoriteit Persoonsgegevens

Toezichtorgaan dat is belast met het houden van toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens.

Beleidsdekkingsgraad

Deze dekkingsgraad geeft het gemiddelde weer van de (actuele) dekkingsgraden van de laatste 12 maanden. Op grond van de Pensioenwet moeten pensioenfonds hun beleidsbeslissingen baseren op de beleidsdekkingsgraad.

Beleggingsadviescommissie

Pensioenfonds Horeca & Catering vindt dat voor de manier waarop het vermogen wordt beheerd externe en onafhankelijke deskundigheid een belangrijke bijdrage levert aan adequate taak-uitoefening. Daarom is een beleggingsadviescommissie ingesteld. Deze bestaat uit drie onafhankelijke externe leden (onafhankelijk). De adviescommissie heeft als belangrijke aandachtsgebieden onder andere: de lange termijn beleggings-strategie, continuïteits-analyses, beleggingen en de monitoring van de uitvoering van het vermogensbeheer. De commissie adviseert het bestuur. Het bestuur behoudt de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid.

Beleggingsallocatie

Dit is de verdeling van de beleggingen over verschillende categorieën. Pensioenfonds Horeca & Catering belegt in een mix van vastgoed, aandelen en vastrentende waarden.

Benchmark

Een objectieve maatstaf voor de samenstelling en de performance van het belegde vermogen. Dit is vaak een marktindex.

Cloud computing

Een internettechniek waarbij een netwerk van computers, servers, databases, software, netwerk-functies, analysefuncties en intelligentie met elkaar via internet ('de cloud') verbonden zijn.

(Actuele) Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Feitelijke premie

De premie die daadwerkelijk bij de werkgever in rekening wordt gebracht.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Benaming van het toezichtregime van De Nederlandsche Bank dat van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van Pensioenfonds. Voor pensioenfonds is het toezichtsregime verankerd in de Pensioenwet.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de financiële positie op dat moment van het fonds en of de doelstelling van Pensioenfonds Horeca & Catering – gegeven de kaders voor premie, (beleggings-)risico en de ambitie van sociale partners – realiseerbaar is.

IORP II

IORP II is een Europese richtlijn en staat voor 'Institutions for Occupational Retirement Provision'. Deze richtlijn is in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd.

Kostendekkende premie

De premie die nodig is om de afspraken in de pensioenovereenkomst tussen deelnemer en werkgever in dat jaar en de komende jaren na te komen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Pensioenfonds Horeca & Catering houdt in zijn beleggingsbeleid rekening met de normen en waarden waarover in de samenleving overeenstemming bestaat. Dit betekent dat sociale, corporate governance en milieuoverwegingen, gebaseerd op internationale standaarden, worden meegenomen in beleggingsbeslissingen.

De Nederlandsche Bank (DNB)

Orgaan dat (prudentieel) toezicht houdt op financiële instellingen. De Nederlandsche Bank maakt zich sterk voor financiële stabiliteit. Daartoe zet De Nederlandsche Bank zich samen met andere Europese centrale banken in voor een waardevaste euro, wordt gestreefd naar een soepel en veilig betalingsverkeer en wordt scherp toezicht gehouden op de soliditeit en betrouwbaarheid van financiële instellingen.

ESG-factoren

ESG staat voor Environmental, Social and Governance. Het houdt in dat organisaties die ESG in het beleggingsbeleid hebben opgenomen bij het selecteren en beheren van deelnemingen in bedrijven kijken naar factoren, zoals klimaat, veiligheid, goed bestuur, onderwijs en gelijkheid.

Pensioengrondslag

Deel van het salaris dat de berekeningsgrondslag vormt voor pensioenopbouw.

Pensioenwet

Vanaf 1 januari 2007 is de Pensioenwet van toepassing. De Pensioenwet heeft als doel om de waarborgen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoerings-zekerheid op een duidelijke wijze wettelijk te verankeren. Dit gebeurt vanuit het perspectief dat gewaarborgd dient te zijn dat de pensioenaanspraken en pensioenrechten van deelnemers, aanspraak- en pensioengerechtigden daadwerkelijk geëffectueerd worden en dat dit op een effectieve en efficiënte wijze plaatsvindt.

Premie-egalisereserve

Wordt gevormd uit een eventueel positief verschil tussen de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie. Als de feitelijke premie lager is dan de gedempte kostendekkende premie, wordt het tekort ten laste van de premie-egalisereserve geboekt.

Private equity

Investerings in aandelen van niet-beursgenoteerde bedrijven.

Reële dekkingsgraad

Geeft de verhouding weer tussen de beleidsdekkingsgraad en de dekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan.

Rekenrente

De rekenrente is de rente die pensioenfondsen moeten gebruiken om hun dekkingsgraad te bepalen. Deze rente is een afgeleide van de markrente voor beleggingen met een (zeer) laag risico. De Nederlandsche Bank stelt de rekenrente vast.

Sustainable development goals

Ook wel 'Duurzame Ontwikkelingsdoelen' genoemd. Deze ontwikkelingsdoelen zijn in 2015 vastgesteld door de Verenigde Naties en volgen op de Millenniumdoelstellingen die eind 2015 zijn vervallen. Deze doelen zijn opgesteld om de wereld tot 'een betere plek te hebben gemaakt in 2030'.

Swap

Een swap is een overeenkomst tussen twee partijen tot het uitwisselen van betalingen gedurende de looptijd van de swap. Deze betalingen worden verricht over een afgesproken onderliggende waarde. De onderliggende waarde zelf wordt niet verhandeld.

Toeslag

Verhoging van een pensioen of van een aanspraak op pensioen, waartoe het bestuur kan besluiten als aan de voorwaarden zoals omschreven in het toeslagbeleid is voldaan.

Uniforme Rekenmethodiek (URM)

Op basis van deze rekenmethodiek bepalen pensioenfondsen op uniforme wijze de koopkracht en risico's van pensioen voor individuele deelnemers. Pensioenfondsen geven hierbij het pensioen in drie scenario's weer, namelijk een 'verwacht scenario', een 'optimistisch scenario' (voor als het mee zit) en een 'pessimistisch scenario' (voor als het tegen zit).

Vastrentende waarden

Beleggingen met een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypothecaire leningen.

Vendor lock-in

Bij afname van bijvoorbeeld software maken partijen afspraken over de rechten op de software en het gebruik ervan. Het risico van Vendor lock-in ontstaat wanneer een specifieke leverancier de rechten heeft op bijvoorbeeld bepaalde software en een afnemer besluit gebruik te maken van die software. Er ontstaat dan een grote mate van afhankelijkheid van de afnemer van die betreffende leverancier, waardoor overstappen naar een andere leverancier niet of nauwelijks mogelijk is.

Verantwoordingsorgaan

Orgaan waarin de actieve deelnemers, de niet-actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en werkgevers zijn vertegenwoordigd.

Verplichtstelling

Beschikking die aan bedrijven de verplichtstelling oplegt om deel te nemen aan een bedrijfstak-pensioenfonds. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan een dergelijke beschikking treffen na een verzoek van het georganiseerde bedrijfsleven in een bepaalde bedrijfstak. Een verplichtstellingsbeschikking kan betrekking hebben op alle bedrijfsgenoten of op bepaalde groepen van bedrijfsgenoten.

Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000

Op grond van de Wet Bpf 2000 kan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, op verzoek van sociale partners, het deelnemen in een bedrijfstakpensioenfonds (Bpf) verplichtstellen voor alle of bepaalde groepen werkzaam in een bedrijfstak. Het Vrijstellings- besluit Wet Bpf 2000 van 21 december 2000 kent vier gronden op basis waarvan een Bpf verplicht is werkgevers vrijstelling te verlenen van de verplichte deelname. In het Vrijstellingsbesluit worden deze gronden nader omschreven en zijn de voorschriften die daarbij gelden, neergelegd.

Zakelijke waarden

Verzamelnaam voor beleggingen in aandelen, beleggingen in onroerend goed en alternatieve beleggingen.

Z-score en performance-toets

De Z-score is een maatstaf die het verschil meet tussen het feitelijk behaald rendement en het rendement van de vooraf gedefinieerde norm-portefeuille, rekening houdend met de kosten. Een positieve Z-score geeft aan dat het rendement hoger was dan dat van de normportefeuille. De performancetoets betreft de cumulatieve Z-score over de laatste vijf jaar.

Colofon

Pensioenfonds Horeca & Catering presenteert haar jaarverslag 2019 op www.phenc.nl/jaarverslag.

Pensioenfonds Horeca & Catering

Postbus 7308

2701 AH Zoetermeer

I www.phenc.nl

E info@phenc.nl

T (079) 363 14 00

Voorbehoud

Pensioenfonds Horeca & Catering besteedde de grootst mogelijke zorg aan de samenstelling van het jaarverslag. Toch kunnen fouten voorkomen. Aan fouten kunt u geen rechten ontleen. Pensioenfonds Horeca & Catering behoudt zich ook het recht voor fouten te herstellen.

© Pensioenfonds Horeca & Catering, 2020, www.phenc.nl/voorbehoud®